

Evangelium v Listu Galatským

3/2017

PRŮVODCE STUDIEM BIBLE

Obsah

1. Pavel – apoštol pohanů
2. Pavel – Kristův apoštol (Ga 1,1–24)
3. Jednota evangelia (Ga 2,1–14)
4. Ospravedlnění jedině z víry (Ga 2,15–21)
5. Víra ve Starém zákoně (Ga 3,1–14)
6. Platnost Božích slibů (Ga 3,15–20)
7. Cesta k víře (Ga 3,21–25)
8. Z otroků dědicové (Ga 3,26–4,20)
9. Pavlova pastorální výzva (Ga 4,12–20)
10. Dvě smlouvy (Ga 4,21–31)
11. Svoboda v Kristu (Ga 5,1–15)
12. Žít podle Ducha (Ga 5,16–25)
13. Evangelium a církve (Ga 6,1–10)
14. Chlubit se křížem (Ga 6,11–18)

Za materiály ke studiu sobotní školy je zodpovědné oddělení sobotní školy při Generální konferenci Církve adventistů sedmého dne a oddělení sobotní školy při Česko-Slovenské unii. Text materiálů byl při překladu upraven podle pravidel dohodnutých s oddělením sobotní školy při Generální konferenci.

Evangelium v Listu Galatským

Průvodce studiem Bible

Autor: Carl P. Cosaert

Šéfredaktor: Clifford R. Goldstein

3. čtvrtletí 2017

Foto: Matthias Mueller; churchphoto.de

Grafická úprava a sazba Stanislav Staněk

Vydala Církve adventistů sedmého dne

Vytiskla tiskárna ARTRON, s.r.o., Boskovice

Vydání druhé, upravené, Praha 2017

ISBN 978-80-88026-14-3

ISSN 0409-3208

Podněty pro třídy sobotní školy

„Především však mějte lásku, která všechno spojuje k dokonalosti. A ve vašem srdci ať vládne pokoj Kristův, k němuž jste byli povoláni v jedno společné tělo. A buďte vděční.“

(Koloským 3, 14.15)

Budování společenství

- ▶ Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- ▶ Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

Praktický závěr

- ▶ Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- ▶ Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- ▶ Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- ▶ Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

Úvod

Martin Luther a List Galatským

Dne 31. října si celý křesťanský svět připomene pět set let od začátku protestantské reformace. Od chvíle, kdy Martin Luther, vedený Duchem svatým, přibil na vrata kostela ve Wittenbergu 95 tezí určených pro akademickou diskuzi, které kriticky reagovaly zejména na praxi odpustků. Postupně se rozhořela revoluce, díky níž se miliony lidí znovu dozvěděly o důležitých biblických pravdách, po staletí ukrytých pod nánosy různých tradic a pověr. Dalo by se říci, že stránky Listu Galatským (spolu s Listem Římanům) daly před pěti sty lety podnět ke zrodu protestantismu. Právě při čtení Listu Galatským se Martina Luthera poprvé dotkla nádherná dobrá zpráva o ospravedlnění z víry. Právě tato úžasná pravda stála na začátku protestantské reformace, která osvobodila miliony věřících od staletí trvajících teologických a církevních bludů. Pavlovo poselství v Listu Galatským změnilo Martina Luthera a jeho prostřednictvím i celé křesťanství. Křesťanský svět už nikdy nebyl stejný jako předtím.

Několik století po Martinu Lutherovi to byl právě List Galatským, který ovlivnil i teologii mladého hnutí adventistů sedmého dne. Prostřednictvím studia Listu Galatským E. J. Waggoner a A. T. Jones pomohli v osmdesátých a devadesátých letech 19. století církvi adventistů znovu objevit pravdu o ospravedlnění z víry.

Proč se právě List Galatským stal „základním kamenem“ reformace? Čím tento dopis oslovil srdce tolika lidí a přivedl je k duchovnímu oživení? Tím, že více než kterákoli jiná biblická kniha mluví o tématech, která jsou důležitá pro každého křesťana. Právě v tomto dopise apoštol Pavel řeší otázky týkající se svobody, úlohy zákona v díle spasení, našeho postavení v Kristu, života v Duchu, jakož i odvěkou otázkou: Jak mohou být vůbec hříšní lidé ospravedlněni před svatým a spravedlivým Bohem? Právě tato otázka – možná víc než jakákoliv jiná – přivedla Martina Luthera na cestu, ze které už nikdy nesešel.

Samozřejmě, i jiné knihy (například List Římanům) se věnují těmto tématům, List Galatským je však jedinečný. Je stručný a výstižný. O jednotlivých tématech Pavel píše velmi osobně a v zaníceném pastoračním duchu, který se i dnes dotkne srdce otevřeného působení Božího Ducha.

Byl si vědom, že falešné evangelium o spasení vírou a skutky je velkou hrozbou a může Kristovo dílo zcela zničit. Proto píše Galatským dopis, ve kterém právě evangelium vášnivě brání. Těmi nejsilnějšími slovy označuje falešné učení pravým jménem – zákonictví.

Biblické úkoly nás v tomto čtvrtletí zvou na cestu s apoštolem Pavlem, který prosí Galatské, aby zůstali věrni Ježíši. Zároveň nám dávají příležitost zamyslet se nad tím, jak my sami rozumíme pravdám, které vedly Martina Luthera k nevyhnutelnému rozchodu s Římem a k obnově evangelia postaveného na skutečném poselství Bible.

Carl P. Cosaert, PhD., přednáší Nový zákon a Dějiny raného křesťanství na Walla Walla University, College Place ve státě Washington, USA.

Někteří z vás se možná budou ptát, proč se znovu opakuje téma, které bylo k dispozici pro 4. čtvrtletí roku 2011. Záměr je nasnadě: List Galatským byl vybrán pro jeho blízkost myšlenkám reformace, jejíž 500. výročí připadá na letošní rok. Toto druhé vydání je upraveno s přihlédnutím k lekcím vycházejícím pro německy mluvící oblasti s označením EUD-verze, tedy k lekcím, jejichž redakcí je pověřen teologický seminář ve Friedensau v Německu. Věříme, že kromě naplnění hesla „Repetitio, mater studiorum – Opakování, matka moudrosti“, budeme při studiu Listu Galatským obohaceni řadou nových myšlenek a podnětů.

Vydavatelé

Pavel – apoštol pohanů

Texty na tento týden

Sk 6,9–15; 9,1–9; 11,19–21; 15,1–5; 1S 16,7; Mt 7,1

Základní verš

„Jestliže tedy jim Bůh dal stejný dar jako nám, když uvěřili v Pána Ježíše Krista, jak jsem já v tom mohl Bohu bránit?’ – Po těch slovech bratří už nic nenamítali, ale velebili Boha: ‚Tak i pohany povolal Bůh k pokání, aby dosáhli života!’“ (Sk 11,17.18)

Není příliš těžké pochopit počinání Saula z Tarsu, který byl po svém obrácení známý i jako apoštol Pavel. Pro Saula, zbožného a oddaného Žida, jemuž celý život vštěpovali důležitost zákona a brzkého politického osvobození Izraele, bylo nepředstavitelné, že by dlouho očekávaný Mesiáš byl potupně popraven stejným způsobem jako ti největší zločinci. Něco takového nemohl přijmout.

Není tedy divu, že byl přesvědčen o tom, že Ježíšovi následovníci jsou nevěrní Tóře a tím brání naplnění Božího plánu pro Izrael. Jejich tvrzení, že ukřižovaný Ježíš byl Mesiášem a že vstal z mrtvých, bylo podle Saula tím nejhorším odpadlictvím. Považoval takové nesmysly za nepřijatelné. Za nepřijatelné pokládal i ty, kteří se takových názorů drželi a nechtěli se jich vzdát. Saul byl rozhodlaný být Božím zprostředkovatelem a byl rozhodnutý zbavit Izrael takových pověr. Poprvé se s ním proto na stránkách Písma setkáváme jako s násilným pronásledovatelem těch Židů, kteří považovali Ježíše za Mesiáše.

Bůh však měl se Saulem jiné plány. Byly to plány, které určitě ani ve snu neočekával. Saul měl nejen kázat, že Ježíš je Mesiáš, ale měl to dělat mezi pohany!

V této úvodní lekci se chceme nejprve blíže podívat na Pavlův život, jeho setkání s Ježíšem a následné obrácení, stejně jako i na počátek jeho misijního působení v Antiochii. To vše nám totiž může pomoci lépe pochopit jeho poselství a důrazy v Listu Galatským, který budeme v dalších týdnech studovat. I když dnes žijeme v jiné době a jiném prostředí než Pavel, může nás jeho horlivost a misijní zapálení stále inspirovat.

Pronásledovatel křesťanů

⁵⁴Když to členové rady slyšeli, začali na Štěpána v duchu zuřit a zlostí zatínali zuby. ⁵⁵Ale on, plný Ducha svatého, pohleděl k nebi a užíval Boží slávu i Ježíše, jak stojí po pravici Boží, ⁵⁶a řekl: „Hle, vidím nebesa otevřená a Syna člověka, stojícího po pravici Boží.“ ⁵⁷Tu začali hrozně křičet a zacpávat si uši; všichni se na něho vrhli ⁵⁸a hnali ho za město, aby ho kamenovali. Svědkové dali své pláště hlídat mládenci, který se jmenoval Saul. ⁵⁹Když Štěpána kamenovali, on se modlil: „Pane Ježíši, přijmi mého ducha!“ ⁶⁰Pak klesl na kolena a zvolal mocným hlasem: „Pane, odpusť jim tento hřích!“ To řekl a zemřel. ¹Saul schvaloval, že Štěpána zabili. Tehdy začalo kruté pronásledování jeruzalémské církve; všichni kromě apoštolů se rozprchli po Judsku a Samařsku. ²Zbožní muži Štěpána pochovali a velmi nad ním truchlili. ³Saul se však snažil církev zničit: pátral dům od domu, zatýkal muže i ženy a dával je do žaláře. ⁴Ti, kteří se z Jeruzaléma rozprchli, začali kázat evangelium všude, kam přišli. (Sk 7,54–8,4)

Osobní studium

Se Saulem z Tarsu se poprvé setkáváme v knize Skutky apoštolů při kamenování Štěpána (Sk 7,58) a následně v souvislosti s mohutným pronásledováním, které vypuklo v Jeruzalémě (Sk 8,1–5). Petr, Štěpán, Filip a Pavel hrají v knize Skutky významnou roli, protože měli podíl na událostech, které vedly k rozšíření křesťanské víry za hranice židovského světa. Štěpánův význam spočívá i v tom, že jeho kázání a mučednická smrt ovlivnily v konečném důsledku i Saula z Tarsu.

Štěpán byl řecky mluvící Žid a patřil k prvním sedmi diakonům (Sk 6,3–6). Podle knihy Skutky se skupina Židů z různých oblastí, kteří přišli bydlet do Jeruzaléma (Sk 6,9), dostala do sporu se Štěpánem v souvislosti s tím, co kázal o Ježíši. Je možné, že se i Saul z Tarsu této debaty zúčastnil.

Přečti si text Sk 6,9–15. Jaká obvinění byla vznesena proti Štěpánovi? Co mají tato obvinění společného s obviněními vznesenými proti Ježíši? (Viz například text Mt 26,59–61.)

Zdá se, že zuřivá nenávisť vůči kázání Štěpána měla dvě hlavní příčiny. První byla, že základem Štěpánovy argumentace nebyl židovský zákon a chrám, které byly pro judaismus ústředním tématem a staly se drahocennými symboly náboženské a národní identity. Štěpán však zašel dál, než že pouze nepřikládal těmto vzácným ikonám náležitě místo. Druhou příčinou pobouření oficiálních a vlivných představitelů židovství bylo Štěpánovo energické hlásání, že Ježíš, ukřižovaný a zmrtvýchvstalý Mesiáš, tvoří základ židovské víry.

Je jen pochopitelné, že takové postoje vzbudily hněv ve farizeovi Saulovi (Fp 3,3–6), jehož zanícení proti následovníkům Krista naznačuje, že pravděpodobně patřil k striktnímu a militantnímu křídlu farizeů hnaných revoluční horlivostí. Saul chápal, že velká prorocká zaslíbení o Božím království (Da 2; Za 8,23; Iz 40–55) se ještě nenaplnila. Pravděpodobně věřil, že jeho úkolem je pomoci Bohu, aby již mohl nastat den, kdy bude celý Izrael očištěn od náboženské zkaženosti, včetně víry v to, že Ježíš byl Mesiáš.

Aplikace

Saul, přesvědčený o své pravdě, byl připraven vydat na smrt ty, které považoval za nemorální. Horlivost a vroucnost ve věcech víry jsou důležité, ale mnohem důležitější je naučit se ovládat svou horlivost a rozpoznat, kdy se mýlíme a naše nadšení nás vede po špatné cestě. Jak se to dá naučit? Jak je možné vyhnout se podobnému omylu, do jakého se dostal Saul z Tarsu?

Saulovo obráčení

¹Saul nepřestával vyhrožovat učedníkům Páně a chtěl je vyhladit ... ³Na cestě, když už byl blízko Damašku, zazářilo kolem něho náhle světlo z nebe. ⁴Padl na zem a uslyšel hlas: „Saule, Saule, proč mne pronásleduješ?“ ⁵Saul řekl: „Kdo jsi, Pane?“ On odpověděl: „Já jsem Ježíš, kterého ty pronásleduješ. ⁶Vstaň, jdi do města a tam se doviš, co máš dělat.“ ⁷Muži, kteří ho doprovázeli, zůstali stát a nebyli schopni slova; slyšeli sice hlas, ale nespátřili nikoho. ⁸Saul vstal ze země, otevřel oči, ale nic neviděl. Museli ho vzít za ruce a dovést do Damašku. ⁹Po tři dny neviděl, nic nejedl a nepil. (Sk 9,1.3–9)

Osobní studium

Přestože Saulovo pronásledování rané církve se začalo poměrně nenápadně a nevině (vždyť jen dával pozor na pláště těch, kteří Štěpána kamenovali, a schvaloval jejich počínání), Saul velmi rychle svoji aktivitu zesílil (viz texty Sk 8,1–3; 9,1.2.13.14.21; 22,3–5). Těch několik vyjádření, která Lukáš používá k popisu Saula, představuje zuřivého a krutého bojovníka, který dychtivě toužil zničit své odpůrce. Slovo přeložené jako „zničit“ ve Skutcích 8,3 je použito například v řeckém překladu Starého zákona v Žalmu 80,14 pro popsání nekontrolovaného ničivého chování divočáka. Saulovy výpravy proti křesťanům rozhodně nebyly nějakými pohotovými „výlety“. Šlo o soustředěný plán s cílem zničit křesťanskou víru.

Přečti si tři popisy Saulova obráčení (Sk 9,1–18; 22,6–21 a 26,12–19). Jakou roli sehrála v Saulově zkušenosti Boží milost? Čím si Saul zasloužil dobrotu, kterou mu Bůh prokázal?

Saulovo obráčení bylo z lidského pohledu nepochopitelné a nanejvýš nepravděpodobné. I to je důvod, proč mnozí lidé vyjádřili velké pochybnosti, když se o něm poprvé doslechli.

To jediné, co si Saul zasloužil za pronásledování nevinných, byl trest. Bůh však namísto toho projevil vůči tomuto zapálenému věřícímu milost. Je důležité uvědomit si, že Saulovo obráčení se neodehrálo ve vzduchoprázdnu a nebylo vynucené.

Saul nebyl ateista. Byl to zbožný člověk, jehož chápání Boha však bylo založeno na velkém omylu. Ježíš mu řekl: „Saule, Saule, proč mě pronásleduješ? Marně se vzpínáš proti bodcům“ (Sk 26,14). Tato slova naznačují, že to byl Duch, kdo Saula usvědčoval z hříchu. Ve starověku byl „osten“ holi s ostrým koncem, kterou poháněli voly, kdykoliv odmítli táhnout pluh. Saul se určitou dobu vzpíral a bránil Božím výzvám, ale nakonec se na cestě do Damašku díky zázračnému setkání se vzkříšeným Ježíšem rozhodl, že už více vzdorovat nebude.

Podobně došlo k zásadnímu obratu i v životě reformátora Martina Luthera. Neodehrál se sice na cestě do Damašku, ale ve vězním pokoji wittenberského kláštera, kde při přípravě jedné ze svých přednášek pochopil zvěst evangelia. Po mnohých modlitbách a usilovném uvažování nad textem Ř 1,17 („Vždyť se v něm zjevuje Boží spravedlnost, která je přijímána vírou a vede k víře; stojí přece psáno: ‚Spravedlivý z víry bude živ.‘“) Luther konečně pochopil velikost Boží milosti a skutečný význam víry. V té chvíli cítil, jako by se znovu narodil. Tím okamžikem pro něj začal nový život s Kristem.

Aplikace

Premýšlej zpětně o své vlastní zkušenosti obráčení. Možná nebyla tak dramatická jako Pavlova (většina lidí takovou napínavou zkušenost nemá). V čem bylo podobné tvoje přijetí Boží milosti? Proč je důležité nikdy nezapomenout, jaký dar jsme v Kristu dostali?

Saul v Damašku

¹⁰V Damašku žil jeden učedník, jménem Ananiáš. Toho Pán ve vidění zavola: „Ananiáši!“ On odpověděl: „Zde jsem, Pane.“¹¹Pán mu řekl: „Jdi hned do ulice, která se jmenuje Přímá, a v domě Judově vyhledej Saula z Tarsu. Právě se modlí¹²a dostalo se mu vidění, jak k němu vchází muž jménem Ananiáš a vkládá na něj ruce, aby opět viděl.“¹³Ananiáš odpověděl: „Pane, mnoho lidí mi vyprávělo o tom člověku, kolik zla způsobil bratřím v Jeruzalémě.¹⁴Také zde má od velekněží plnou moc zatknout každého, kdo vzývá tvé jméno.“¹⁵Pán mu však řekl: „Jdi, neboť on je mým nástrojem, který jsem si zvolil, aby nesl mé jméno národům i králům a synům izraelským.¹⁶Ukáži mu, co všechno musí podstoupit pro mé jméno.“ (Skutky 9,10–16)

Osobní studium

Saul přišel během setkání s Ježíšem dočasně o zrak. Kromě toho dostal příkaz, aby šel do domu člověka jménem Juda a čekal tam na jiného člověka jménem Ananiáš. Saulova fyzická slepota byla mocným obrazem jeho duchovní slepoty, která ho vedla k pronásledování Ježíšových následovníků.

Když se Saulovi na cestě do Damašku zjevil Ježíš, vše se náhle úplně změnilo. Saul si uvědomil, jak moc se mýlil v tom, o čem byl dříve přesvědčen, že je nad slunce jasnější. Přestože si myslel, že koná Boží dílo, stavěl se proti Bohu a protivil se mu. Když Saul vstoupil do Damašku, byl to úplně jiný člověk než pyšný a horlivý farizeus, který opustil Jeruzalém. Saul tři dny nejedl a nepil. Místo toho strávil tento čas v modlitbě a v uvažování o všem, co prožil.

Přečti si text Skutky 9,10–16. Představ si, o čem všem musel Ananiáš uvažovat. Jak podle tebe vnímal Saula, jeho přeměnu a Hospodinův příkaz, aby ho šel navštívit a uzdravit? Jak asi reagoval Saul, když mu Ananiáš oznámil, jaké má pro něj Ježíš poslání?

Saul opustil Jeruzalém s pověřením a zmocněním velekněží zatýkat následovníky Krista, vydávat je na smrt a ničit tak církve (Sk 9,1.2; 26,12). Bůh však měl pro Saula zcela odlišný plán, kterým ho chtěl z moci své autority pověřit. Saul měl nést evangelium nejen Židům, ale i pohanům. Tato skutečnost mohla ohromit Ananiáše a ostatní následovníky Krista ještě víc než samotné Saulovo obrácení.

Kde se Saul snažil zabránit šíření víry v Krista, tam si ho nyní Bůh chtěl použít takovým způsobem, který si vůbec nedokázal představit nejen Saul, ale ani křesťané ze Židů.

Aplikace

Přečti si texty 1S 16,7; Mt 7,1 a 1K 4,5. Jak nás tyto texty vedou k opatrnosti v pohledu na duchovní zkušenost jiných lidí? Jakých chyb ses dopustil ve svém vnímání (či dokonce posuzování nebo odsuzování) jiných? Co ses ze svých chyb naučil?

Evangelium pohanům

¹⁹Po smrti Štěpánově nastalo v Jeruzalémě pronásledování. Ti, kteří se odtud rozprchli, dostali se až do Fénicie, na Kypr a do Antiochie; slovo evangelia však zvěstovali jenom Židům. ²⁰Ale někteří z nich, původem z Kypru a z Kyrény, začali po svém příchodu do Antiochie zvěstovat Pána Ježíše také pohanům. ²¹Moc Boží byla s nimi, a veliké množství lidí uvěřilo a obrátilo se k Pánu. ²²Zpráva o tom se dostala k sluchu církve v Jeruzalémě a bratří poslali do Antiochie Barnabáše. ²³Když tam přišel a spatřil, co se z milosti Boží děje, měl radost a povzbuzoval všechny, aby ve svém rozhodnutí setrvali a zůstali Pánu věrní. ²⁴Byl to muž dobrý, plný Ducha svatého a víry; a tak bylo mnoho lidí přivedeno k Pánu. ²⁵Proto se Barnabáš odebral do Tarsu, aby vyhledal Saula. ²⁶A když ho našel, vzal ho s sebou do Antiochie. Pracovali spolu v tamější církvi po celý rok a vyučovali velké množství lidí; a právě v Antiochii byli učedníci poprvé nazváni křesťany. (Sk 11,19–26)

Osobní studium

Kde vzniklo první společenství Ježíšových následovníků v pohanském světě? Co bylo bezprostřední příčinou, že do této oblasti přišli křesťané? Které starozákonní události ukazují podobné příběhy – přijezd do cizí země a vydávání svědectví o Bohu?

Pronásledování, které v Jeruzalémě vypuklo po Štěpánově smrti, způsobilo, že se mnoho Kristových následovníků rozuteklo do různých končin Římské říše. Kniha Skutky vzpomíná Fénicii (území dnešní Sýrie), ostrov Kypr a někteří se vydali na sever až do téměř pět set kilometrů vzdálené Antiochie (dnes součást Turecka). Antiochie byla hlavním městem římské provincie Sýrie. Po Římě a Alexandrii byla třetím nejvýznamnějším městem Římské říše. Odhaduje se, že Antiochie měla v té době přes půl milionu obyvatel, kteří pocházeli z nejrůznějších koutů světa. Z tohoto pohledu šlo o výborné místo na zahájení celosvětové mise rané církve.

Přečti si text Skutky 11,20–26. Jaká událost v Antiochii vedla sbor v Jeruzalémě k vyslání Barnabáše do tohoto města? Co vedlo Barnabáše k tomu, aby přivedl do Antiochie Pavla? Jak je představena církev v Antiochii?

Je poměrně složité přesně uspořádat události Pavlova života. Zdá se však, že mezi jeho návštěvou Jeruzaléma, která se udála po Pavlově obrácení (Sk 9,26–30), uběhlo pět let, než ho Barnabáš pozval, aby s ním pracoval v Antiochii. Co Pavel po celá ta léta dělal? Nevíme to s jistotou, ale text v Ga 1,21 může naznačovat, že kázal evangelium v Sýrii a Kilikii. Je možné, že právě v tomto období ho mohla jeho rodina vydědit (Fp 3,8) a Pavel mohl prožít mnohé strasti, o kterých píše v 2K 11,23–28. Společenství věřících v Antiochii zkvétalo díky vedení Ducha. Popis v Sk 13,1 ukazuje, že kosmopolitní charakter města se brzy odrazil i v národnostní a kulturní rozmanitosti církevního společenství. (Barnabáš byl z Kypru, Lucius z Kyrény, Pavel z Kilikie, Šimon pravděpodobně z Afriky – a k tomu je třeba připočíst i všechny věřící, kteří byli původem pohané.) Duch nyní vedl církev tak, aby uvěřilo co nejvíce pohanů. A právě Antiochie se stala jakousi základnou pro misijní aktivity, které směřovaly daleko za hranice Sýrie a Judeje.

Aplikace

Je pozoruhodné, že první křesťané prchali před pronásledováním do těch oblastí, z nichž pochází část dnešních uprchlíků (Sýrie). Přečti si znovu text Sk 11,19–26. Co se můžeme naučit od kulturně i etnicky neshodných církví v Antiochii? V čem spočívají nebezpečí a v čem výhody takového společenství? Jak se dají překonat možné neshody a rozdíly?

Spory v církvi

***1*Tu přišli do Antiochie někteří lidé z Judska a začali bratry učit: „Nepřijmete-li obřízku, jak to předpisuje Mojžíšův zákon, nemůžete být spaseni.“ *2*Pavel a Barnabáš s tím nesouhlasili a dostali se s nimi do sporu; proto bylo rozhodnuto, aby ti dva a ještě někteří jiní z Antiochie šli do Jeruzaléma a předložili tuto otázku apoštolům a starším. *4*Když přišli do Jeruzaléma, byli přijati církví, apoštolů a staršími a vypravovali jim, jak je Bůh ve všem vedl. *5*Tu povstali někteří bratří z farizeů a prohlásili: „Pohané musí přijmout obřízku a musí se jim nařídít, aby zachovávali Mojžíšův zákon.“ *6*Apoštolové a starší se tedy sešli, aby celou tu věc uvážili. (Skutky 15,1.2.4–6)**

Osobní studium

Nic lidského není dokonalé. Proto netrvalo dlouho a problémy se objevily i v rané komunitě věřících.

Na začátku nebyl každý nadšený tím, že se k církvi přidávají i bývalí pohané, kteří uvěřili. Neshody nepanovaly kolem toho, zda je třeba evangelizovat pohany, nebo nikoliv. Spor spočíval v tom, za jakých podmínek se mohou křesťané připojit k církvi. Někteří měli pocit, že samotná víra v Ježíše nestačí k tomu, aby někdo mohl být označen za křesťana. Tvrdili, že k víře se musí přidat i obřízka a poslušnost Mojžíšovu zákonu. Prohlašovali, že proto, aby se pohané mohli stát opravdovými křesťany, musí být obřezáni. (Ve Skutcích 10,1–11,18 můžeme na Petrově zkušenosti s Kornéliem vidět nejen rozsah a význam rozdělení mezi Židy a pohany, ale i reakce na to, když pohané přijali Krista.)

Oficiální návštěvy z Jeruzaléma, které pozorovaly Filipovu práci mezi Samařany (Petr a Jan; Sk 8,14) a dílo ostatních věřících mezi pohany v Antiochii (Barnabáš; Sk 11,22), nám mohou naznačovat, že existovaly určité obavy o způsob zařazení věřících, kteří nepocházeli ze Židů, do křesťanského společenství. Reakce na to, že Petr pokřtil Kornélia, neobřezaného římského důstojníka, je jasným příkladem neshod, které mezi prvními věřícími v souvislosti s pohany existovaly. Pokud by celý problém spočíval jen v tom, že by se k církvi občas přidal někdo jako Kornélius, mohlo to možná skončit jen jakýmsi znepokojením některých věřících. Ale skutečnost, že Pavel vynakládal velké úsilí, aby se dveře církve doširoka otevřely pro pohany, kteří se měli stát křesťany jen na základě víry v Krista, vyústilo do soustředěné snahy zničit Pavlovu službu.

Přečti si text Sk 15,1–5. Jakým způsobem se věřící z Judska snažili mařit Pavlovu práci mezi křesťany z pohanů v Antiochii? Jak může vypadat podobná snaha v dnešní církvi? Jak se proti tomu může společenství věřících bránit?

Přestože Jeruzalémský koncil (Skutky 15) se nakonec v otázce obřízky postavil na Pavlovu stranu, odpor vůči Pavlově službě pokračoval. Pro Pavla to bylo o to těžší, že musel zápasit nejen s námitkami vlastních spoluvěřících (křesťanů ze Židů), ale neustále se dostával do sporu i se židovskými představiteli. Když přibližně sedm let po Jeruzalémském koncilu Pavel naposled navštívil Jeruzalém, mnozí se na jeho zvěstování evangelia dívali podezřívavě.

Aplikace

Zkus se vžít do kůže křesťanů ze Židů, kteří měli obavy z Pavlova učení. V čem byly jejich obavy opodstatněné nebo alespoň pochopitelné? Co se z toho můžeme naučit o vlastní předpojatosti? Jak nás mohou naše kulturní a náboženské předsudky přivést na scestí?

Podněty k zamyšlení

Apoštol Pavel a Martin Luther

Martin Luther si cenil spisů apoštola Pavla snad více než kdokoliv jiný. V závěru své „Předmluvy k Novému zákonu“ (1522) se vyjádřil k tomu, které jsou podle něj „nejvýznamnější a nejušlechtlejší knihy Nového zákona“:

„Janovo evangelium a Pavlovy dopisy, zvláště pak List Římanům, stejně jako První list Petřův, jsou skutečným jádrem a podstatou všech knih. Ty by měly být oprávněně považovány za prvořadě. Je proto vhodné, aby předně je každý křesťan četl a aby mu díky každodenní četbě byly blízké jako jeho denní chléb. Nenajdeš v nich popsáno mnoho Kristových činů a divů, ale najdeš tam mistrovsky vysvětleno, jak víra v Krista přemáhá hřích, smrt a peklo a dává nám život, spravedlnost a spasení. To je skutečná podstata evangelia, jak jsi to již slyšel.

Souhrnem lze tedy říci, že Janovo evangelium a jeho první list, Pavlovy dopisy, zvláště pak dopisy Římanům, Galatským a Efezským, a první Petřův list jsou knihami, které ti ukazují Krista a které tě učí vše, co je potřebné a požehnané, i kdybys už nikdy neviděl a neslyšel žádné naučení z jiné knihy.“ (*Luther Deutsch*, Göttingen 1981, sv. 5, 41n)

Otázky k rozhovoru

1. **Co se můžeme naučit ze skutečnosti, že někteří z Pavlových největších odpůrců byli bývalí Židé, kteří uvěřili v Ježíše?**
2. **Jak se můžeš postavit za určité náboženské principy a zároveň mít jistotu, že nebojuješ proti Bohu?**

Shrnutí

Saulovo setkání se vzkříšeným Ježíšem na cestě do Damašku bylo rozhodujícím okamžikem jeho života a významně ovlivnilo směřování a dějiny celé církve.

Bůh změnil pronásledovatele církve a udělal z něj vyvoleného apoštola, který měl nést evangelium pohanskému světu. Na Pavlovo přijímání pohanů do církve pouze na základě vyznání víry se mnozí členové církve dívali velmi podezřívavě a měli problém se s tím ztotožnit. Jejich postoj je příkladem toho, jak mohou předsudky a zaujatost ztěžovat naši misii.

Pavel – Kristův apoštol (Ga 1,1–24)

Texty na tento týden

2Pt 3,15.16; Ga 1; 5,12; Fp 1,1

Základní verš

„Jde mi o přízeň u lidí, anebo u Boha? Snažím se zalíbit lidem? Kdybych se stále ještě chtěl líbit lidem, nebyl bych služebníkem Kristovým.“ (Ga 1,10)

Galacie byla římskou provincií v regionu Malé Asie. V jižní části této oblasti působil a kázal apoštol Pavel během své první misijní cesty, kterou podnikl spolu s Barnabášem (Sk 13,13–14,24). Severní oblast Galacie zase navštívil spolu se Silasem při své druhé misijní cestě. O této návštěvě se Bible zmiňuje jen krátce (Sk 16,6) a více detailů o jejich působení v této oblasti neznáme. Teologové a vykladači se dodnes nemožou shodnout na tom, zda byl Pavlův list Galatským adresován sborům, které založil při své první nebo při druhé cestě.

Po Pavlově odchodu z Galacie přišli do těchto sborů jiní křesťanští učitelé. Ti sice také kázali o Kristu, ale zároveň důrazně požadovali, aby byli i křesťané pohanského původu obřezáni. Zdůvodňovali to tvrzením, že ospravedlnění věřících je vázáno na striktní zachování celého zákona. To bylo ale v přímém rozporu s tím, co tam předtím kázal Pavel. Když se apoštol dozvěděl o těchto falešných učitelích, rozhodl se rychle zareagovat a poslal tamním sborům dopis. V něm se snažil vyvrátit některé z útoků na jeho osobu, ale především poukázat na nesprávnost představy, že by se věřící měli spoléhat na vlastní snahu. Hlavním poselstvím tohoto dopisu proto bylo, že spasení získáme výhradně díky Ježíši Kristu, „který sám sebe vydal za naše hříchy“ (Ga 1,4).

Pavlovy dopisy

¹⁵A vězte, že ve své trpělivosti vám Pán poskytuje čas ke spáse, jak vám napsal i náš milý bratr Pavel podle moudrosti, která mu byla dána. ¹⁶Mluvil tak o tom ve všech svých listech. Některá místa jsou v nich těžko srozumitelná a neučení a neutvrzení lidé je překrucují, jako i ostatní Písmo, k vlastní záhubě. (2Pt 3,15.16)

Osobní studium

Přečti si text 2Pt 3,15.16. Co tyto verše říkají o pohledu rané církve na Pavlovy dopisy? Co nás to učí o způsobu fungování inspirace?

Při psaní dopisu Galatským nešlo Pavlovi o vytvoření mistrovského literárního díla. Pod vlivem Ducha svatého Pavel reagoval na konkrétní situace, které se týkaly jeho a věřících v Galacii.

Takové listy tvořily neodmyslitelnou součást Pavlovy apoštolské služby. Jako misionář v pohanském světě Pavel založil mnohé sbory roztroušené v okolí Středozemního moře. A přestože se snažil tyto sbory navštěvovat, nemohl zůstat na jednom místě příliš dlouho. Jeho listy sborům (a jednotlivcům) obsahovaly různé rady a Pavel se jimi snažil vyvážit svou nepřítomnost. V průběhu času si jednotlivé sbory kopie Pavlových listů navzájem vyměňovaly (Ko 4,16). Jak naznačuje apoštol Petr (2Pt 3,15.16), Pavlovy dopisy byly od určitého času vnímány jako autoritativní texty a byly postaveny na úroveň ostatních Písem. A přestože některé z jeho listů se nedochovaly, s jeho jménem je přímo spojeno nejméně třináct novozákonních epíštol. To ukazuje, jak velkou autoritu si postupně získal Pavel a jeho služba v rané církvi.

Křesťané, věřící v inspiraci Pavlových dopisů, by se mohli domnívat, že jejich formát a struktura jsou unikátní a jsou výhradně výsledkem působení Ducha, který takto do listů vnesl inspirované Boží slovo. Nicméně dnes už víme, že se v mnohém podobají dopisům, které tehdy lidé běžně psali. Od roku 1896 pracovali dva vědci (egyptologové a papyrologové) z Oxfordu, Bernard Grenfell a Arthur Hunt, na vykopávkách v Horním Egyptě (v oblasti města Oxyrhynchos). Při své práci našli přibližně pět set tisíc fragmentů starověkých papýrů. Šlo o dokumenty psané na papýru, který se používal několik století před a po Kristu. Mezi nimi se nacházelo i několik nejstarších přepisů Nového zákona. Většina papýrů však obsahovala obchodní dokumenty (faktury, daňová přiznání, účty, smlouvy) a osobní dopisy.

K velkému překvapení se ukázalo, že základní forma Pavlových listů odpovídá způsobu, jakým se v té době psala osobní korespondence. Tento formát obsahoval: (1) úvodní pozdrav, který uváděl odesílatele a adresáta; (2) poděkování; (3) hlavní část listu a nakonec (4) závěrečné poznámky.

Z formálního hlediska tedy Pavel ve svých listech používá běžný způsob, kterým se v té době komunikovalo a kterému jeho současníci dobře rozuměli. Obsah jeho dopisů však byl zcela jedinečný. Představoval v nich totiž evangelium o Ježíši Kristu a vyzýval své čtenáře, aby podle něj také žili.

Aplikace

Pokud by měla Bible vzniknout dnes, jaké prostředky, způsob a styl by podle tebe Bůh použil, aby nás mohl oslovit? Jaký způsob by byl nejpřijatelnější pro tebe? Proč?

Pavlovo povolání (Ga 1,1.2)

¹Pavel, apoštol povoláný a pověřený nikoliv lidmi, ale Ježíšem Kristem a Bohem Otcem, který Ježíše vzkřísil z mrtvých, ²i všichni bratří, kteří jsou zde se mnou, církvím v Galacii... (Ga 1,1.2)

Osobní studium

Přestože Pavel ve svých epištolách obvykle zachovává strukturu starověkých listů, jeho epištola Galatským obsahuje několik jedinečných prvků, které se v jeho ostatních listech nenacházejí. Pokud si tyto rozdíly uvědomíme, umožní nám to lépe pochopit situaci, do níž Pavel promlouvá.

Porovnej úvodní pozdrav z Listu Galatským 1,1.2 s pozdravy, které se nacházejí v Ef 1,1; Fp 1,1 a 2Te 1,1. V čem jsou si tyto pozdravy podobné a v čem se liší? Jaké jsou podle tebe důvody těchto odlišností?

Pavlovův úvodní pozdrav v Listu Galatským je delší než v ostatních dopisech. Pavel se v něm snaží vysvětlit základ své apoštolské autority. Slovo *apoštol* znamená doslova „být poslán“ nebo „posel“. V Novém zákoně se tento výraz používá výhradně pro označení dvou skupin lidí: dvanácti Ježíšových učedníků a potom všech těch, kterým se zjevil vzkříšený Kristus a pověřil je, aby byli jeho svědky (Ga 1,19; 1K 15,7). Pavel prohlašuje, že i on patří do této druhé skupiny, a velmi rázně odmítá, že by jeho apoštolství bylo založeno na nějaké lidské autoritě nebo lidském pověření. Takový důraz naznačuje, že v Galacii se mohli pokoušet zpochybnit jeho apoštolskou autoritu. Proč? Viděli jsme už, že ne všichni v církvi byli nadšeni nebo spokojeni s Pavlovým poselstvím, že spasení je založeno na víře v samotného Krista, a ne na skutcích zákona. Pavlovi odpůrci měli pocit, že podkopává poslušnost a autoritu zákona. Tito buřiči byli lstiví. Věděli totiž, že Pavlovo poselství evangelia vychází přímo ze zdroje jeho apoštolské autority (J 3,34). Proto se rozhodli ostře zaútočit právě na jeho autoritu.

Neodmítli sice Pavlovo apoštolství přímo, ale zpochybovali jeho závažnost. Lehce mohli argumentovat tím, že Pavel nepatřil mezi původní Ježíšovy následovníky, a jeho autorita proto nepocházela od Boha, ale od lidí – možná od církevních představitelů v Antiochii, kteří oddělili Pavla a Barnabáše pro misijní práci (Sk 13,1–3). Nebo možná jeho autorita pocházela jen od Ananiáše, který Pavla pokřtil (Sk 9,10–18). Pavel byl podle jejich názoru jen obyčejným poslem z Antiochie nebo Damašku, nic víc! Na základě toho tvrdili, že Pavlovo poselství je jen jeho vlastním názorem, ale určitě ne Božím slovem.

Pavel rozpoznal nebezpečí takových obvinění, proto hned na začátku svého listu brání své Bohem dané apoštolství.

Aplikace

Jak můžeme rozpoznat, že je někdo ke svému působení a službě povolán Bohem, a není to jen jeho snaha realizovat se? A jak je to s tvým povoláním? Poznal jsi, k čemu tebe Pán volá a jaký má pro tebe úkol?

Pavlovo evangelium (Ga 1,3–5)

³Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho i Pána Ježíše Krista, ⁴který sám sebe vydal za naše hříchy, aby nás vysvobodil z nynějšího zlého věku podle vůle našeho Boha a Otce. ⁵Jemu buď sláva na věky věků. Amen. (Ga 1,3–5)

Osobní studium

Přečti si text Ga 1,3–5. Jaké další téma Pavel rozvíjí v úvodním pozdravu svého Listu Galatským? Porovnej tyto verše například s texty Ef 1,2; Fp 1,2; Ko 1,2 a 2Te 1,2.

Jedním ze základních znaků Pavlových listů je způsob, jakým v pozdravech spojuje výrazy milost a pokoj. Kombinace těchto dvou slov dává dohromady pozdravy charakteristické pro řecky a hebrejsky mluvící svět ve starověku. Tam, kde by řecky píšící autor tradičně použil slovo *chaire* (formálně něco ve smyslu našeho „dobrý den“ nebo „zdravím vás“, doslova „radujte se“), Pavel použije obdobně znějící slovo *charis* (ve významu „milost“ nebo také Boží „přízeň“). Pak Pavel přidává typický židovský pozdrav „pokoj“.

Takové spojení není jen nějakou zdvořilostní frází. Výrazy „milost“ a „pokoj“ vystihují podstatu evangelia. Milost a pokoj nepřicházejí od Pavla, ale od Boha Otce a od Pána Ježíše Krista. Apoštol Pavel není jediný novozákonní pisatel, který tento pozdrav používá. Stejně pozdravení najdeme i v listech apoštola Petra (1Pt 1,2; 2Pt 1,2) a dokonce i ve Zjevení (Zj 1,4).

Přečti si text Ga 1,1–5. Které součásti řádné zprávy vzpomíná Pavel v úvodu dopisu? V čem jsou podle tebe důležité?

Přestože úvodní pozdrav je v Pavlově listu poměrně krátký, v několika verších se mu mistrně podařilo vyjádřit základní charakteristiku evangelia. Co je základním poselstvím evangelia? Podle Pavla to není poslušnost zákona, kterou apoštolovi protivníci tak vehementně obhajovali. Základ „dobré zprávy“ spočívá na tom, co pro nás udělal Kristus prostřednictvím své smrti na kříži a vzkříšení z mrtvých. Svou smrtí a svým vzkříšením Kristus vykonal to, co bychom my sami nikdy udělat nemohli. Kristus porazil moc hříchu a smrti. Osvobodil nás tím od moci zla, které nás drželo v zajetí a strachu.

Když Pavel uvažuje o nádherném poselství milosti a pokoje, jeho srdce se naplní spontánním chvalo zpěvem, který končí ve verši Ga 1,5.

Aplikace

Pokus se přibližně stejným počtem slov jako Pavel v Ga 1,3–5 vystihnout své pochopení podstaty evangelia. Zapiš si své vyjádření a přines ho s sebou do třídy sobotní školy.

Pavlova obrana evangelia (Ga 1,6–9)

‘Divím se, že se od toho, který vás povolal milostí Kristovou, tak rychle odvracíte k jinému evangeliu. ⁷Jiné evangelium ovšem není; jsou jen někteří lidé, kteří vás zneklidňují a chtějí evangelium Kristovo obrátit v pravý opak. ⁸Ale i kdybychom my nebo sám anděl z nebe přišel hlásat jiné evangelium než to, které jsme vám zvěštovali, budiž proklet! ⁹Jak jsem právě řekl, a znovu to opakuji: Jestliže vám někdo hlásá jiné evangelium než to, které jste přijali, budiž proklet! (Ga 1,6–9)

Osobní studium

Apoštol Pavel ve svých listech sborům reaguje na různé problémy a potřeby. Možná právě proto po úvodním pozdravu následuje téměř vždy poděkování nebo modlitba za víru adresátů dopisu. Číní tak i ve svých listech Korintským, kteří zápasili s různými pochybnými praktikami (porovnej texty 1K 1,4 a 1K 5,1). Situace v Galacii je však pro Pavla natolik znepokojující, že Pavel zcela vynechává poděkování a soustřeďuje se přímo na základní problém.

Přečti si texty Ga 1,6–9 a 5,12. Proč podle tebe Pavel používá k vyjádření svého znepokojení z toho, co se odehrává v Galacii, tak silná slova? Je to podle tebe adekvátní? Proč si to myslíš?

Pavel neváhá použít vůči Galatským opravdu silný slovník. Obviňuje je ze zrady křesťanského povolání. Slovo přeložené v šestém verši jako *odvracíte*, se v řečtině velmi často používalo v souvislosti s vojáky, kteří dezertovali (zběhli) z armády. V duchovním smyslu Pavel říká, že Galatští jsou přeběhlíci, kteří Bohu a jeho evangeliu ukázali záda.

Jak se Galatští odvrátili od Boha? Tím, že se obrátili k „jinému evangeliu“. Pavel však neříká, že by existovalo více než jedno evangelium. Poukazuje na to, že někteří pravé evangelium překrucují tvrzeními o potřebě obřizky. Tím vlastně vypovídají o nedostatečnosti víry v Krista (viz Sk 15,1–5) a představují jakoby zcela odlišné evangelium. Pavel je očividně rozzlobený takovým znetvořením evangelia. Přeje si dokonce, aby hlasatelé těchto bludů byli prokleti Bohem (Ga 1,8). Pavel je v této věci tak důrazný, že svůj postoj opakuje hned dvakrát po sobě (Ga 1,9).

Aplikace

Dnes lidé v některých církvích a sborech zdůrazňují osobní zkušenost na úkor věrouky. Tvrdí, že nejvíce ze všeho záleží na naší zkušenosti, na našem vztahu s Bohem. Jiní prohlašují, že ze všeho nejdůležitější je správná věrouka. Jaký je tvůj pohled? Jak se díváš na Pavlův důraz na správnou věrouku, o které mluví v Ga 1,6–9? Jak bys vyváženě vyjádřil vztah mezi věroukou a osobní zkušeností?

Pavlova motivace ke kázání (Ga 1,10–24)

¹⁰Jde mi o přízeň u lidí, anebo u Boha? Snažím se zalíbit lidem? Kdybych se stále ještě chtěl líbit lidem, nebyl bych služebníkem Kristovým. ¹¹Ujišťuji vás, bratři, že evangelium, které jste ode mne slyšeli, není z člověka. ¹²Vždyť já jsem je nepřevzal od žádného člověka ani se mu nenaučil od lidí, nýbrž zjevil mi je sám Ježíš Kristus. ¹³Slyšeli jste přece o tom, jak jsem si kdysi vedl, když jsem ještě byl oddán židovství, jak horlivě jsem pronásledoval církev Boží a snažil se ji vyhubit. ¹⁴Vynikal jsem ve věrnosti k židovství nad mnoho vrstevníků v našem lidu a nadmíru jsem horlip pro tradice našich otců. ¹⁵Ale ten, který mě vyvolil už v těle mé matky a povolal mě svou milostí, rozhodl se ¹⁶zjevití mně svého Syna, abych radostnou zvěst o něm nesl všem národům. (Ga 1,10–16)

Osobní studium

Rozvraceči v Galacii tvrdili, že Pavlova verze evangelia vychází z jeho snahy být oblíbeným. Co by Pavel mohl napsat ve svém dopise jinak, kdyby mu opravdu šlo jen o přízeň lidí? Vezmi v úvahu texty Ga 1,6–9 a 1,11–24.

Proč Pavel od křesťanů pohanského původu nevyžadoval obřízku? Pavlovi odpůrci tvrdili, že důvodem bylo Pavlovo úsilí o křty za každou cenu. Možná si mysleli, že Pavel nevyžadoval od Galatských obřízku, protože vůči ní měli výhrady. Jednoduše chtěl každému vyhovět! Na takové obvinění Pavel reaguje velmi silnými slovy, která jsou zapsána v Ga 1,8.9. Pokud by mu šlo opravdu jen o to, aby byl oblíbeným, určitě by reagoval jinak.

Přečti si ještě jednou verš Ga 1,10. Jak rozumíš Pavlovým slovům, že ten, kdo se chce líbit lidem, nemůže být Ježíšovým následovníkem?

Jak rozumíš Pavlovým slovům v Ga 1,13.14, jestliže znáš jeho tvrzení, že přijal evangelium a autoritu přímo od Boha (Ga 1,11.12)? Jak mohli na Pavlovu argumentaci reagovat jeho protivníci nebo lidé, kteří měli o jeho službě pochybnosti? Co se můžeš naučit z Pavlovy zkušenosti?

Verše Ga 1,13–24 nám přinášejí popis Pavlovy životní zkušenosti a situace před jeho obrácením (verše 13 a 14), při jeho obrácení (verše 15 a 16) a po jeho obrácení (verše 16–24). Pavel tvrdí, že okolnosti, které provázely každou z těchto událostí, nedávají vůbec žádný prostor pro pochybnosti o tom, že evangelium dostal přímo od Boha. Pavel prostě odmítá nečinně sedět a umožnit ostatním, aby zpochybňováním jeho povolání znevažovali i jeho poselství. Pavel věděl, co prožil, věděl, že dostal pověření kázat – a bude to dělat bez ohledu na cenu, kterou za to bude muset zaplatit.

Aplikace

Jsi si jistý svým povoláním v Kristu? Vysvětli svou odpověď. Jak můžeš vědět, k jaké roli tě Bůh povolal? Proč je důležité poslouchat rady druhých navzdory jistotě, kterou v souvislosti se svým povoláním máš?

Podněty k zamyšlení

„Téměř v každém sboru byli členové, kteří se narodili jako Židé. Právě tyto věřící uměli židovští učitelé oslovit a využít je k získání vlivu v církvi. Pavlovo učení nebylo možné zpochybnit na základě argumentů z Písma. Právě proto se Pavlovi odpůrci uchýlili k tomu, že nejbezohlednějším způsobem mařili jeho vliv a oslabovali jeho autoritu. Tvrdili, že Pavel nebyl Ježíšovým učedníkem a nedostal od něj žádné pověření. Přesto se opovážuje učit takové nauky, které přímo odporovaly učení Petra, Jakuba a dalších apoštolů. ... Pavel byl pobouřen, když viděl zlo, které hrozilo rychlým zničením těchto sborů. Proto okamžitě napsal List Galatským, v němž poukázal na různé falešné teorie, a velmi tvrdě pokáral ty, kteří se odchýlili od víry.“ (LP 188.189)

Otázky k rozhovoru

- 1. Společně si ve třídě přečtete vaše osobní vyjádření podstaty evangelia z části na úterý. Co se můžete naučit jeden od druhého?*
- 2. Pavel ve svém úvodním pozdravu v Listu Galatským prohlašuje, že Ježíšova smrt měla konkrétní význam. O jaký význam šlo? Jak to souvisí s naším životem dnes?*
- 3. Pavel říká: „Vynikal jsem ve věrnosti k židovství nad mnoho vrstevníků v našem lidu a nadmíru jsem horlil pro tradice našich otců“ (Ga 1,14). Jestliže Pavel napsal „tradice našich otců“, měl zřejmě na mysli nejen ústní tradici farizeů, ale i samotné Písmo. Jaké místo má nebo by měla mít tradice v naší víře? V čem může být pro nás Pavlova zkušenost varováním v souvislosti s celou problematikou tradice?*
- 4. Proč byl podle vás Pavel zdánlivě tak „netolerantní“ k těm, kteří věřili odlišně? Přečtete si znovu některé z jeho výroků na adresu těch, kteří přicházeli s odlišným vnímáním evangelia? Jak bychom se dnes v církvi dívali na někoho, kdo by tak nekompromisně a tvrdě trval na svých tvrzeních?*

Shrnutí

Falešní učitelé v Galacii se snažili oslabit význam Pavlovy služby tvrzením, že jeho apoštolství a poselství evangelia nepocházejí od Boha. Pavel na obě obvinění reaguje v úvodních verších svého Listu Galatským. Velmi odvážně prohlašuje, že existuje pouze jedna cesta záchrany. Zároveň ukazuje, jak události spojené s jeho obrácením potvrzují, že jeho povolání a evangelium mohou pocházet pouze přímo od Boha.

Jednota evangelia (Ga 2,1–14)

Texty na tento týden

Ga 2,1–14; 1K 1,10–13; Gn 17,1–21; J 8,31–36, Ko 3,11

Základní verš

„Je-li možno povzbudit v Kristu, je-li možno posílit láskou, je-li jaké společenství Ducha, je-li jaký soucit a slitování: dovršte mou radost a buďte stejné mysli, mějte stejnou lásku, buďte jedné duše, jednoho smýšlení...“ (Fp 2,1.2)

Protestantský reformátor Jan Kalvín věřil, že nejednotnost a rozdělení byly v boji proti církvi nejsilnějšími ďáblými zbraněmi. Kalvín zdůrazňoval, že křesťané se mají vyhýbat roztržkám jako moru.

Máme se však snažit zachovat jednotu i za cenu toho, že se zpronevěříme pravdě? Představme si například, že by se Martin Luther, otec protestantské reformace, rozhodl na sněmu ve Wormsu odvolat svůj pohled na spasení z milosti, aby neohrozil jednotu církve.

„Kdyby Luther ustoupil byt jen v jediném bodu, satan a jeho pomahači by zvítězili. Jeho pevnost a neústupnost tak napomohla k osvobození církve a otevřela éru nových, lepších časů.“ (GC 166; VDV 114)

V textu Galatským 2,1–14 můžeme sledovat, jak apoštol Pavel usiluje udělat vše pro zachování jednoty mezi apoštoly, přestože někteří věřící usilovali o její narušení. Pavel připisoval jednotě velkou důležitost, ale i přesto se odmítl jménem dosažení a zachování jednoty zpronevěřit pravdě. A ačkoli můžeme být jednotní a zároveň prožívat různost a rozmanitost, nikdy nesmíme zradit principy evangelia.

Pavlova touha po jednotě v církvi (Ga 2,1.2)

1Potom jsem se po čtrnácti letech znovu vypravil do Jeruzaléma spolu s Barnabášem a vzal jsem s sebou i Tita. 2Šel jsem tam na Boží pokyn a těm, kteří jsou ve zvláštní vážnosti, jsem v soukromí předložil evangelium, které zvěstují pohanům, aby snad moje nynější i dřívější úsilí nebylo nadarmo. (Ga 2,1.2)

Osobní studium

Přečti si text Ga 2,1.2. Proč bylo třeba, aby se Pavel setkal s ostatními věřícími v Jeruzalémě? Jak by se asi situace vyvíjela dále, kdyby si tehdy každý věřící „hrál na svém písečku“ (srov. 1K 1,10–13)?

Aby Pavel vyvrátil obvinění, že jeho podání evangelia nepochází od Boha, zaměřuje svou pozornost na další obvinění, která vůči němu vznesli jeho odpůrci (Ga 2,1.2). Falešní učitelé v Galacii tvrdili, že Pavlovo evangelium není v souladu s učením Petra a ostatních apoštolů. Obviňovali proto Pavla z odpadlictví.

V odpovědi na tyto útoky Pavel připomíná svou cestu do Jeruzaléma, která se odehrála nejméně čtrnáct let po jeho obrácení. A přestože nevíme přesně, kdy se tato cesta uskutečnila, můžeme předpokládat, že jako při každém putování ve starověku, ani v tomto případě nešlo o jednoduchou záležitost. Pokud putoval z Antiochie do Jeruzaléma po souši, pak mu přibližně pět set kilometrů dlouhá cesta mohla trvat více než tři týdny a musel se na ní vyrovnat s různými nástrahami. Navzdory těmto potížím Pavel cestu podnikl. Za zmínku stojí, že do Jeruzaléma nešel proto, že by ho k tomu vyzvali apoštolové, ale poslechl Boží výzvu. V Jeruzalémě Pavel představil své poznání evangelia ostatním apoštolům.

Proč to udělal? Jistě ne proto, že by měl pochybnosti o svém učení. A určitě nepotřeboval, aby od apoštolů dostal nějaké ujistění. Vždyť Pavel hlásal evangelium už čtrnáct let. A přestože nepotřeboval jejich povolení ani schválení, vážil si podpory ostatních apoštolů a jejich povzbuzení.

Obvinění, že jeho poselství se liší od poselství ostatních apoštolů, byla proto nejen útokem na Pavla, ale i útokem na jednotu apoštolů a samotné církve. Proč bylo zachování apoštolské jednoty tak důležité? Protože veškeré spory mezi Pavlovou misí u pohanů a mateřským sborem v Jeruzalémě by měly katastrofální následky. Pokud by neexistovalo bratrské společenství mezi křesťany z pohanů a křesťany ze Židů, pak „by byl Kristus rozdělen a veškerá energie, kterou Pavel obětoval a chtěl zasvětit evangelizaci pohanského světa, by vyšla vniveč“. (BRUCE F. F., *The Epistle to the Galatians*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1982, str. 111)

Aplikace

Které otázky a problémy ohrožují jednotu církve dnes? Mnohem důležitější než je pouze pojmenovat, je odpovědět si na otázku, jak se k nim postavíme. Které záležitosti jsou podstatnější než formální jednota církve za každou cenu?

Obřízka a falešní bratři (Ga 2,3–5)

³Ale ani Titus, který tam byl se mnou a je Řek, nebyl přinucen, aby se dal obřezat, ⁴jak chtěli ti, kteří předstírali, že jsou bratři, a pokoutně se mezi nás vetřeli s úmyslem slídit po naší svobodě, kterou máme v Kristu, aby nás uvedli do otroctví zákona. ⁵Před těmi jsme však ani na okamžik necouvli a nepodrobili jsme se jim, aby vám byla zachována pravda evangelia. (Ga 2,3–5)

Osobní studium

Přečti si následující texty: Gn 17,1–22; Ga 2,3–5; 5,2.6 a Sk 15,1–5. Proč byla obřízka pro Izraelce tak důležitá? Proč byli křesťané ze Židů přesvědčeni, že i křesťané z pohanů se musí dát obřezat? Který z těchto dvou postojů je ti bližší? Přestože je těžké vžít se do situace křesťanů ze Židů, jak by ses pravděpodobně cítil na jejich místě?

Obřízka byla znamením smluvního vztahu, který Bůh uzavřel s Abrahamem, otcem židovského národa. A přestože obřízka byla určena pouze Abrahamovým mužským potomkům, každý byl pozván do smluvního vztahu s Bohem. O obřízce se poprvé dozvídáme v Gn 17 právě v souvislosti s Abrahamem. Stalo se to po Abrahamově politováníhodné snaze „pomoci“ Bohu, který mu zaslíbil syna, a zajistit si potomka prostřednictvím egyptské sluzky své manželky.

Obřízka byla příhodným znamením smlouvy. Byla připomínkou, že ani ty nejlépe myšlené lidské plány nikdy nemohou zajistit naplnění Božího zaslíbení. Vnější obřízka měla být znamením obřízky srdce (viz Dt 10,16; 30,6; Jr 4,4 a Ř 2,29). Představuje vzdání se přesvědčení o vlastní pravdě a vyjadřuje důvěrné spolehnutí se na Boha.

Na počátku prvního století však obřízka plnila už i jiné úkoly, než jaký byl Boží záměr na začátku. Stala se váženým znakem národní a náboženské identity Izraele. Přibližně sto padesát let před narozením Ježíše někteří příliš horliví vlastenci přinutili všechny neobřezané Židy, aby se dali obřezat. Nezůstali však jen při tom. Vyžadovali totiž, aby se dali obřezat i všichni obyvatelé okolních národů, kteří spadali pod židovskou úřední moc. Někteří byli přesvědčeni, že obřízka je bránou do spasení. Výstižně to vyjadřují i starověké epigramy, které sebevědomě hlásaly například to, že „obřezaný člověk nesestoupí do gehenny (do pekla)“. (Cranfield CEB, *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Romans*. Edinburgh: Clark, 1975, str. 172)

Bylo by chybou myslet si, že Pavel byl proti obřízce jako takové. Pavel však měl námítky proti tomu, aby se obřízka vyžadovala i od pohanů, kteří uvěřili v Krista. Falešní učitelé říkali: „Pokud se nedáte obřezat podle Mojžíšova způsobu, nemůžete být spaseni“ (Sk 15,1). Problém se tedy netýkal jen samotné obřízky, ale spasení. V konečném důsledku jde totiž o otázku, zda spasení obdržíme pouze vírou v Krista, anebo je to odměna za naši poslušnost.

Aplikace

Dnes již obřízka pravděpodobně není pro nikoho problémem. Setkáváš se však (v církvi nebo ve vašem sboru či okolí) s jinými problémy, které bychom mohli připodobnit k zmiňovaným problémům rané církve? O jaké problémy jde? Jaký postoj k nim máš? Zdůvodni svůj pohled.

Jednota v rozmanitosti (Ga 2,6–10)

⁶Od těch však, kteří se těšili zvláštní vážnosti – čím kdysi byli, na tom mi nic nezáleží, Bůh přece nikomu nestrání – ti tedy, kteří se těšili zvláštní vážnosti, mi nic dalšího neuložili; ⁷naopak nahlédli, že mně bylo svěřeno zvěstovat evangelium pohanům tak jako Petrovi Židům. ⁸Vždyť ten, který dal Petrovi sílu k apoštolství mezi Židy, dal jí také mně k službě mezi pohany. ⁹Když poznali milost, která mi byla dána – Jakub a Petr a Jan, kteří byli uznáváni za sloupy církve – podali mně a Barnabášovi pravici na stvrzení naší dohody, že my půjdeme mezi pohany a oni mezi Židy. ¹⁰Jen žádali, abychom pamatovali na jejich chudé, a právě o to jsem vždy horlivě usiloval. (Ga 2,6–10)

Osobní studium

Přečti si text Ga 2,1–10. V Ga 2,4 Pavel říká, že falešní bratři se „vloudili špehovat naši svobodu, kterou máme v Kristu Ježíši, aby nás zotročili“. Jakou svobodu máme jako křesťané? Od čeho jsme byli osvobozeni? Přečti si i texty J 8,31–36; Ř 6,6.7; 8,2.3; Ga 3,23–25; 4,7.8 a Žd 2,14.15. Jak prožíváš tuto svobodu ve svém životě?

Svoboda jako charakteristika křesťanské zkušenosti je u Pavla velice důležitá. Pavel používá ve svých spisech výrazy *svoboda* a *svobodný* nejčastěji z novozákonních pisatelů. Jen v Listu Galatským se nacházejí jedenáctkrát. Je třeba si uvědomit, že *svoboda* křesťanů vychází ze *svobody v Kristu*. Je to možnost žít život v neomezené oddanosti Bohu. Zahnuje v sobě svobodu od otročení touhám naší hříšné přirozenosti (Ř 6), svobodu od odsouzení zákonem (Ř 8,1.2) a svobodu od moci smrti (1K 15,55).

Pavel píše, že apoštolové rozpoznali jeho pověření kázat evangelium neobřezaným – podobně jako byl Petr pověřen kázat evangelium obřezaným (Ga 2,7). Co tato skutečnost vypovídá o jednotě a rozmanitosti uvnitř církve?

Apoštolové rozpoznali a uznali, že Bůh povolal Pavla, aby kázal evangelium pohanům, podobně jako povolal Petra kázat evangelium Židům. V obou případech šlo o stejnou dobrou zprávu, ale způsob jejího představení závisel na tom, koho se apoštolové snažili získat pro Krista. V sedmém verši je vlastně nepřímě vyjádřeno „důležité uznání toho, že jedna a tatáž zpráva musí zaznívat různě a s různou intenzitou v různých společenských a kulturních kontextech. ... Právě tento soulad je základem křesťanské jednoty, stejně jako jednoty v rozdílnosti.“ (Dunn, James D. G., *The Epistle to the Galatians*. Peabody, MA: Hendrickson Publishers, 1993, str. 106)

Aplikace

Proč máme být otevření i pro takové způsoby evangelizace a vydávání svědectví, prostřednictvím kterých se můžeme dostat mimo naši „komfortní zónu“? Které formy evangelizace jsou ti „nesympatické“ a proč? V čem mohou spočívat jejich výhody? V čem bys mohl být pro takové způsoby evangelizace otevřenější? Kdy a jak bys je mohl podpořit?

Spor v Antiochii (Ga 2,11–13)

¹¹Když pak Petr přišel do Antiochie, postavil jsem se otevřeně proti němu, protože byl zřejmě v nepravu. ¹²Nejprve jídal totiž společně s pohany; když však přišli někteří lidé z okolí Jakubova, začal couvat a oddělovat se, protože se bál zastánců obřizky. ¹³A spolu s ním se takto pokrytecky chovali i ostatní Židé, takže jejich pokrytectvím se dal strhnout i Barnabáš. (Ga 2,11–13)

Osobní studium

Určitý čas po Pavlově návštěvě v Jeruzalémě navštívil Petr Antiochii v Sýrii, kde bylo sídlo prvního sboru, který tvořili zejména křesťané z pohanů. Šlo zároveň o jakousi základnu Pavlovy misijní činnosti popsané v knize Skutky apoštolů. Petr nejprve neměl problém sednout si za jeden stůl s křesťany z pohanů. Ale po příchodu skupiny křesťanů židovského původu (kteří byli ve spojení s Jakubem), změnil Petr v oba-
vách z jejich reakce zcela své chování.

Jak jinak mohl Petr zareagovat? Porovnej texty Ga 2,11–13 a Sk 10,28. Co ti Petrovo chování říká o tom, jak hluboko mohou být kultura a tradice zakořeněné v našem životě a uvažování?

Zdá se, že problémem bylo společné stolování s křesťany z pohanů. Mnozí Židé totiž vnímali pohany jako nečisté, a proto se snažili co nejvíce vyhnout společenskému kontaktu i s křesťany z pohanů.

S tímto problémem se potýkal i samotný Petr. Až vidění od Boha mu pomohlo pochopit celou situaci v jasném světle. Když přišel Petr do domu římského setníka Kornélia, všem přítomným řekl: „Dobře víte, že Židům není dovoleno stýkat se s pohany a navštěvovat je. Mně však Bůh ukázal, abych si o žádném člověku nemyslel, že styk s ním poskvňuje nebo znečišťuje“ (Sk 10,28). Takže ačkoli Petr mohl zastávat i jiný postoj, z obavy, že pohorší křesťany ze Židů, se v Antiochii vrátil ke svému starému způsobu uvažování a jednání. Tak silný byl vliv kultury a tradice v Petrově životě.

Pavel však nazval Petrovo chování velmi nekompromisně *pokrytectvím* (Ga 2,13). Dokonce také o Barnabášovi říká, že ho „zachvátilo jejich pokrytectví“. Jsou to silná slova, která vyřkl jeden Boží muž na adresu jiných.

Aplikace

Petr snad mohl své jednání omlouvat tím, co později napsal a praktikoval i apoštol Pavel – že křesťan by měl být citlivý a brát ohled na druhé a na jejich svědomí (1K 10,15–29). Kdy je takový postoj namístě? Kdy může být naopak pro hlásání evangelia nebezpečný?

Veřejné napomenutí (Ga 2,14)

Když jsem však viděl, že nejdou přímo za pravdou evangelia, řekl jsem Petrovi přede všemi: „Jestliže ty, který jsi Žid, nedodržuješ mezi námi židovský zákon, jak to, že nutíš pohany, aby ho dodržovali?“ (Ga 2,14)

Není už rozdíl mezi Židem a pohanem, otrokem a svobodným, mužem a ženou. Vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši. (Ga 3,28)

Osobní studium

Situace v Antiochii byla nepochybně velmi napjatá. Pavel a Petr, dva vůdcové církve, se ocitli v otevřeném konfliktu. Pavel si nenechává svůj postoj pro sebe, ale otevřeně vyzývá Petra k přijetí odpovědnosti za jeho jednání.

Přečti si text Ga 2,11–14. Jaké důvody vedly Pavla k veřejnému napomenutí Petra? Jak tento spor vnímáš?

Podle Pavla nebylo hlavním problémem to, že se Petr rozhodl jít s návštěvníky z Jeruzaléma. Starověké tradice související s pohostinností k něčemu takovému určitě vybízely.

Problém spočíval v „pravdě evangelia“ (Ga 2,14). Nešlo tedy jen o společenství nebo zvyky při stolování. Petrovo chování ve skutečnosti oslabovalo celé poselství evangelia.

Přečti si texty Ga 3,28 a Ko 3,11. Jak rozumíš těmto Pavlovým slovům? Jak tyto texty vysvětlují Pavlovu ráznou reakci na Petrovo jednání?

Když se Pavel setkal v Jeruzalémě s Petrem a ostatními apoštoly, shodli se, že křesťané z pohanů se mohou radovat ze všech pozhánání, která věřící dostávají v Kristu – a to, aniž by se museli dát obřezat. Ale Petrovo chování nyní tuto shodu ohrozilo. Tam, kde už jednou křesťané z obou skupin – ze Židů i z pohanů – prožívali atmosféru upřímného, otevřeného společenství, došlo nyní k rozdělení a hrozilo, že tento trend bude pokračovat i v budoucnu.

Pavel celou situaci vnímal tak, že Petrovo chování jako by odsunulo křesťany z pohanů jen do pozice věřících druhé kategorie. Pavel byl přesvědčen, že takové jednání vyvolá na křesťany z pohanů tlak, aby se přizpůsobili a nechali se obřezat – pokud budou chtít prožívat úplné společenství s ostatními věřícími. Proto Pavel řekl Petrovi: „Jestliže ty, přestože jsi Žid, nedodržuješ mezi námi židovský zákon, jak to, že nutíš pohany, aby ho dodržovali“ (Ga 2,14). Slovní spojení „žít jako Židé“ můžeme doslova přeložit jako „judaizovat“ (řecky *ioudaizó*). Toto slovo bylo běžným vyjádřením, které znamenalo „žít podle židovských pravidel“. Vztahovalo se na pohany, kteří se stali součástí synagogy a účastnili se židovských zvyků. To byl také důvod, proč jsou Pavlovi oponenti v Galicii, které apoštol nazýval „falešní učitelé“, často označováni jako „judaizátoři“.

Aplikace

Jako by Petrovo jednání nebylo dostatečně škodlivé, stejně se choval i Barnabáš, který měl a mohl zaujmout lepší postoj. Celá situace je příhodným (a zároveň smutným) příkladem „tlaku okolí“. Co můžeš udělat pro to, aby ses ochránil před vlivy okolí, které by tě mohly nasměrovat na špatnou cestu?

Podněty k zamyšlení

„I ti nejlepší věřící se mohou dopustit velmi vážných chyb, pokud jsou ponecháni sami sobě. Pokud člověk, na jehož bedrech leží mnoho zodpovědnosti, nenásleduje velmi opatrně Ježíšův způsob jednání, pak čím má vyšší postavení a větší možnost přikazovat a ovlivňovat, tím více škody způsobí ve zkažených myslích a srdcích. V Antiochii Petr selhal v principiální otázce. Pavel ho musel velmi nekompromisně upozornit na jeho rozvrtné jednání. V Písmu o tom máme záznam proto, abychom si z celé situace mohli vztít ponaučení. Pro věřící na vysokých postech má tento případ sloužit jako vážné varování, že pokud se nebudou usilovně držet Ježíšových principů, i oni mohou selhat.“ (6BC 1108)

Otázky k rozhovoru

- 1. Lidé se většinou snaží vyhnout konfrontaci, která je však někdy nezbytná. V jakých případech musí církev odsoudit chyby a potrestat ty, kteří odmítají změnit své chování?*
- 2. Čím více se církev adventistů rozrůstá po celém světě, tím je různorodější. Jaké kroky může církev udělat, aby uprostřed takové rozmanitosti nepřišla o jednotu? Jak se můžeme naučit nejen přijímat vzájemné kulturní odlišnosti, ale dokonce se z nich radovat? Co můžeme udělat pro zachování jednoty v církvi?*
- 3. Když zvěstujeme evangelium v různých kulturách, které důležité aspekty evangelia se nesmějí měnit, a které je naopak možné změnit? Jak se můžeme naučit rozpoznávat, co musí zůstat trvale součástí naší zvěsti, a čeho se lze vzdát – pokud je to nutné?*

Shrnutí

Naléhání některých křesťanů ze Židů, že i křesťané z pohanů se musí obřezat, pokud se chtějí stát skutečnými následovníky Krista, vedlo k vážnému ohrožení jednoty rané církve. Naštěstí místo toho, aby se církev nešťastně rozdělila na dvě různá hnutí, apoštolové spolupracovali i přes konflikty, do kterých se dostali. To vše proto, aby tělo Kristovo zůstalo jednotné a věrné pravdě evangelia.

Ospravedlnění jedině z víry (Ga 2,15–21)

Texty na tento týden

Ga 2,15–21; Ef 2,12; Fp 3,9; Ř 3,10–20; Gn 15,5,6; Ř 3,8

Základní verš

„Jsem ukřižován spolu s Kristem, nežiji už já, ale žije ve mně Kristus. A život, který zde nyní žiji, žiji ve víře v Syna Božího, který si mne zamiloval a vydal sebe samého za mne.“ (Ga 2,19b.20)

Jak jsme viděli v předchozí lekci, v Antiochii Pavel veřejně napomenul Petra za nedostatek zásadovosti. Petr totiž něco jiného kázal, avšak něco jiného ukazoval svým jednáním. Jeho rozhodnutí vyhýbat se bývalým pohanům, se kterými předtím klidně jedl, vytvářelo obraz, jako by se jednalo o křesťany druhé kategorie – v lepším případě. Jeho chování v sobě neslo poselství, že pokud se chtějí stát plnohodnotnou součástí Boží rodiny a těšit se z požehnání opravdového křesťanského společenství, musí se nejprve podřídit rituálu obřízky.

Co konkrétně Pavel řekl Petrovi během této napjaté situace? Tento týden se budeme věnovat stati, která je pravděpodobně základním shrnutím toho, o co v dané situaci šlo. Tato část obsahuje stručné vyjádření novozákonního poselství. Je velmi důležité, abychom této části správně porozuměli, protože se zde poprvé v Listu Galatským setkáváme s určitými slovy a vyjádřeními, která jsou podstatná nejen pro pochopení evangelia, ale i pro pochopení zbývajících částí Pavlova dopisu Galatským. Mezi tato klíčová slova patří: *ospravedlnění, spravedlnost, skutky zákona, víra*... A nejen víra obecně, ale konkrétně *víra v Ježíše*.

Tento týden si budeme klást otázky, co tyto výrazy znamenají a co se z nich můžeme naučit o plánu spasení.

Ospravedlnění (Ga 2,15–17)

¹⁵My jsme od narození Židé, a ne „hříšní pohané“, ¹⁶víme však, že člověk se nestává spravedlivým před Bohem na základě skutků přikázaných zákonem, nýbrž vírou v Krista Ježíše. I my jsme uvěřili v Ježíše Krista, abychom došli spravedlnosti z víry v Krista, a ne ze skutků zákona. Vždyť ze skutků zákona „nebude nikdo ospravedlněn“. ¹⁷Jestliže hledáme ospravedlnění v Kristu, a jsme tedy zřejmě i my hříšníci, je snad proto Kristus služebníkem hříchu? Naprosto ne! (Ga 2,15–17)

Osobní studium

V Ga 2,15 apoštol Pavel píše: „My jsme od narození Židé, a ne hříšní pohané.“ Tato slova musíme chápat v jejich kontextu. Ve snaze získat pro svůj názor křesťany ze Židů začíná Pavel svou argumentaci tím, s čím budou jistě souhlasit – tradičním vnímáním rozdílu mezi Židy a pohany. Židé byli vyvoleným národem. Bůh jim světil svůj zákon a oni se mohli těšit výhodám a požehnáním vyplývajícím ze smluvního vztahu s Hospodinem. Pohané však byli hříšníci. Boží zákon neměl na jejich jednání vliv. Kromě toho se na ně nevztahují smluvní zaslíbení (Ef 2,12; Ř 2,14). A přestože pohané byli z tohoto pohledu jasnými „hříšníky“, v následujícím verši Pavel varuje křesťany ze Židů, aby si nemysleli, že jejich duchovní výsady z nich činí lidi, kteří jsou pro Boha přijatelnější. Jak říká apoštol Pavel: „Vždyť ze skutků zákona nebude nikdo ospravedlněn“ (Ga 2,16).

Přečti si text Ga 2,15–17. V těchto verších Pavel používá slovo *ospravedlnění* (resp. *ospravedlněný*) několikrát. Jak rozumíš výrazu „být ospravedlněn“? Viz také Ex 23,7 a Dt 25,1.

Slovo *ospravedlnění* je pro Pavla klíčovým výrazem. *Ospravedlnění* je termín, který se používá u soudu. Je to osvobozující rozsudek, který vynáší soudce, když je člověk prohlášen za nevinného v souvislosti s obžalobou, která byla vůči němu vznesena. *Ospravedlnění* je opakem *odsouzení*. *Ospravedlněný* člověk je z tohoto pohledu považován za nevinného. *Ospravedlnění* však v sobě zahrnuje více než jen omilostnění nebo odpuštění. *Ospravedlnění* je pozitivní výrok, který člověka prohlašuje za spravedlivého. A apoštol Pavel měl naprosto jasno v tom, že za spravedlivé můžeme být jako hříšníci prohlášeni jedině tehdy, pokud „jsme uvěřili v Ježíše Krista“ (Ga 2,16).

„Není jiné téma, kterému bychom se měli více věnovat, častěji je opakovat a upevňovat je v myslích všech, než to, že pro padlého člověka je nemožné dosáhnout nějakých zásluh svými bytí nejlepšími činy. Spasení získáváme jedině skrze víru v Ježíše Krista.“ (FW 19; VS 16)

Aplikace

Přečti si ještě jednou text Ga 2,15–17. Jak k tobě osobně promlouvají tato Pavlova slova? Jak souvisejí s tvou křesťanskou zkušeností? Jak můžeš prožívat realitu těchto slov ve svém každodenním životě?

Skutky zákona (Ga 2,16)

Víme však, že člověk se nestává spravedlivým před Bohem na základě skutků přikázaných zákonem, nýbrž vírou v Krista Ježíše. I my jsme uvěřili v Ježíše Krista, abychom došli spravedlnosti z víry v Krista, a ne ze skutků zákona. Vždyť ze skutků zákona „nebude nikdo ospravedlněn“. (Ga 2,16)

Osobní studium

Než se pustíme do vysvětlení slovního spojení „skutky zákona“, potřebujeme pochopit, jaký zákon měl Pavel na mysli. Slovo *zákon* (řecky *nomos*) se v Pavlových listech nachází 121krát (pokud počítáme i List Židům, tak 135krát). Slovo zákon může mít různé významy. Mimo jiné může odkazovat na Boží vůli pro jeho lid, na prvních pět knih Starého zákona (Tóru), na celou Starou smlouvu nebo dokonce na obecné principy. Apoštol Pavel však používá slovo *zákon* především jako odkaz na celou sbírku Božích přikázání, které Bůh dal svému lidu prostřednictvím Mojžíše.

Slovní spojení „skutky zákona“ se velmi pravděpodobně týká všech požadavků, které se nacházejí v přikázáních a nařízeních daných prostřednictvím Mojžíše – morálních i ceremoniálních. Hlavní Pavlovou myšlenkou je, že bez ohledu na to, jak moc člověk usiluje dodržovat a poslouchat Boží zákon, nikdy se mu to nepodaří tak, aby ho díky tomu Bůh ospravedlnil – tedy aby člověka prohlásil za spravedlivého. Důvodem je, že zákon vyžaduje absolutní věrnost a oddanost v myšlenkách i činech – a to nejen někdy, dokonce ani ne jen většinou, ale vždy. Zákon vyžaduje poslušnost nejen některých přikázání, ani ne většiny přikázání, ale všech přikázání. Poslouchat vždy a ve všem.

Spojení „skutky zákona“ ve Starém zákoně nenajdeme a v Novém zákoně se nachází jen u Pavla. Ohromující potvrzení významu tohoto spojení se objevilo v roce 1947 ve svitcích od Mrtvého moře (sbírka spisů, z nichž většina pochází z období 2. století před Kristem až 1. století po Kristu; autorství patří skupině Židů, kteří se nazývali Esejci). Jeden ze svitků nese název, který lze přeložit jako „Důležité skutky Zákona“ (svitek 4QMMT). Tento svitek se věnuje otázkám souvisejícím s biblickým zákonem a vysvětluje, jak předcházet znesvěcení (znečištění) svatých věcí, včetně těch, které odlišovaly a oddělovaly Židy od pohanů. Na konci svitku autor uvádí, že pokud lidé budou následovat tyto „skutky zákona“, budou považováni před Bohem „za spravedlivé“. Na rozdíl od Pavla autor tohoto spisu nenabízí svým čtenářům spravedlnost založenou na víře, ale jen spravedlnost spojenou s určitým způsobem jednání.

Aplikace

Jak se ti daří žít podle Božího zákona? Jakou zkušenost máš s obdobím, kdy ses ze všech sil snažil dodržovat Boží zákon? Jak rozumíš slovům apoštola Pavla v Listu Římanům 3,9–20? Proč podle tebe i dnes mají někteří křesťané pocit, že Bůh nás přijme (a ospravedlní) pouze tehdy, když budeme žít podle zákona? V čem jsou podle tebe příčiny takového chybného postoje?

Víra v Ježíše Krista (Ga 2,16)

Víme však, že člověk se nestává spravedlivým před Bohem na základě skutků přikázaných zákonem, nýbrž vírou v Krista Ježíše. I my jsme uvěřili v Ježíše Krista, abychom došli spravedlnosti z víry v Krista, a ne ze skutků zákona. Vždyť ze skutků zákona „nebude nikdo ospravedlněn“. (Ga 2,16)

Osobní studium

Přečti si nejdříve znovu text Ga 2,16 a poté Fp 3,8.9. Pokus se vlastními slovy vyjádřit, co je pro Pavla podstatou ospravedlnění.

Neměli bychom mít pocit, že pro křesťany ze Židů nebyla víra důležitá. Vždyť i oni uvěřili v Ježíše Krista. Jejich jednání však naznačovalo určité vnitřní napětí. Měli totiž pocit, že samotná víra k ospravedlnění nestačí a je třeba ji doplnit poslušností. Jako by poslušnost mohla něco přidat ke skutečnosti, že jsme ospravedlněni. Jejich názor byl, že ospravedlnění získáváme prostřednictvím víry a skutků. Způsob, jakým Pavel opakovaně upozorňuje na rozdíl mezi vírou v Krista a skutky zákona, naznačuje jeho silný odpor vůči takovému „nejen ... ale i“ přístupu. Víra – jedině víra – je základem našeho ospravedlnění.

Pro Pavla však víra není jen jakási všeobecná, abstraktní myšlenka. Víra je pro něj neoddelitelně spojena s Ježíšem. Slovní spojení, které je v Ga 2,16 dvakrát přeloženo jako „víra v Krista“, je mnohem bohatší, než může vystihnout jakýkoli překlad. Řecké slovní spojení *pistis Christou* je totiž možné přeložit dvojím způsobem: „víra v Krista“ nebo „Kristova věrnost“ (jinak řečeno Kristova víra). Oba tyto překlady jsou plnohodnotné a oba jsou správné. Pavlova argumentace je tedy mnohem hlubší, než by se na první pohled mohlo zdát. Ano, jsme ospravedlněni prostřednictvím naší víry v Krista. Současně však tento text naznačuje, že jsme ospravedlněni prostřednictvím toho, co pro nás Kristus vykonal. Do protikladu se tak dostávají naše „skutky zákona“ a Kristovo dílo, které pro nás udělal; *skutky*, které pro nás vykonal díky své věrnosti (tak rozumíme výrazu „Kristova věrnost“).

Víra samotná k ospravedlnění nic nepřidává. Víra není sama o sobě žádnou „zásluhou“. Víra je jen prostředek. Prostřednictvím víry se držíme Krista a toho, co pro nás udělal. Nejsme ospravedlněni na základě naší víry, ale na základě Kristovy věrnosti, ke které se přihlašujeme svou vírou.

Kristus udělal to, v čem všichni selháváme a co nikdo z nás nedokáže: On jediný byl věrný Bohu ve všem, co dělal. Naše naděje spočívá v Kristově věrnosti, ne v naší vlastní. Jde o velkou a důležitou pravdu. I tato pravda vedla k zapálení ohně protestantské reformace. Je to pravda, která je dnes stejně důležitá, jako když ji před pěti sty lety začal kázat Martin Luther.

Jednou z možností, jak současným jazykem vyjádřit Pavlovu myšlenku v Ga 2,16, je: „Víme, že člověka neospravedlní plnění nařízení zákona, ale jen věrnost Ježíše Krista. V Ježíše Krista jsme uvěřili, abychom byli ospravedlněni Kristovou věrností, ne naším vlastním poslušným plněním zákona. Vždyť konání skutků, které vyžaduje zákon, nikoho neospravedlní.“

Aplikace

Přečti si texty Ř 3,22.26; Ga 3,22; Ef 3,12 a Fp 3,9. Jak ti tyto texty v kontextu dnešní lekce pomáhají pochopit nádhernou pravdu o tom, že Kristova věrnost je jediným základem našeho spasení?

Víra, která jedná (Ga 2,16)

Víme však, že člověk se nestává spravedlivým před Bohem na základě skutků přikázaných zákonem, nýbrž vírou v Krista Ježíše. I my jsme uvěřili v Ježíše Krista, abychom došli spravedlnosti z víry v Krista, a ne ze skutků zákona. Vždyť ze skutků zákona „nebude nikdo ospravedlněn“. (Ga 2,16)

V Kristu Ježíši nezáleží na tom, je-li někdo obřezán či ne; rozhodující je víra, která se uplatňuje láskou. (Ga 5,6)

Osobní studium

Pavel velmi jasně a nepochybnitelně ukázal, že víra je pro život křesťana absolutním základem. Prostřednictvím víry se držíme zaslíbení, které máme v Kristu. Ale co je vlastně víra? Co v sobě víra zahrnuje?

Přečti si texty Gn 15,5.6; J 3,14–16; 2K 5,14.15 a Ga 5,6. Co nám tyto verše říkají o víře a jejím zdroji?

Opravdová, upřímná víra je podle Bible vždy odpovědí na Boží čin. Víra není pocit ani postoj, pro které se člověk jednoho dne rozhodne, protože to Bůh vyžaduje. Skutečná víra vychází ze srdce, které prožívá vděčnost a lásku k Bohu za jeho dobrotu. Proto Bible představuje víru vždy jako odpověď na Boží jednání. Například v Abrahamově případě je víra odpovědí na nádherné zaslíbení, které mu Bůh dal (Gn 15,5.6). V Novém zákoně Pavel ukazuje, že víra ve své podstatě vychází z našeho uvědomění si toho, co pro nás Kristus na kříži vykonal.

Přečti si následující texty: J 8,32.36; Sk 10,43; Ř 1,5.8; 6,17; Žd 11,6 a Jk 2,19. Pokud je víra odpovědí na Boží jednání, jaká by tato odpověď měla být? Přemýšlej, co uvedené texty říkají o povaze víry.

Pozorné zkoumání Písma nám odhaluje, že víra v sobě zahrnuje nejen poznání Boha, ale i vnitřní, duševní souhlas nebo přijetí tohoto poznání. Je to jeden z důvodů, proč je tak důležité mít o Bohu co nejjasnější představu. Zkreslené představy o Božím charakteru mohou člověku výrazně komplikovat ochotu Bohu důvěřovat. Ale intelektuální, rozumové poznání evangelia nestačí. Vždyť v tomto smyslu dokonce „i démoni tomu věří, ale hrozí se toho“ (Jk 2,19). Pravá víra totiž ovlivňuje způsob života člověka. V Ř 1,5 apoštol Pavel píše o „poslušnosti víry“. Pavel neříká, že poslušnost je totéž co víra. Má na mysli skutečnost, že opravdová víra ovlivňuje celý život člověka, nejen jeho mysl. To zahrnuje i „předání sebe sama“ našemu Pánu a Spasiteli Ježíši Kristu. Víra určitě není nějaký izolovaný seznam pravidel, soupis různých „musíš“ a „nesmíš“. Víra souvisí mnohem více s tím, komu důvěřujeme, co děláme a jak žijeme, než s tím, „čemu věříme“.

Aplikace

Jak se víra projevuje ve tvém životě? V čem by byl tvůj život jiný, kdybys nevěřil? V čem podle tebe spočívá hlavní rozdíl mezi věřícím a nevěřícím člověkem?

Víra a život (Ga 2,17–21)

¹⁷Jestliže hledáme ospravedlnění v Kristu, a jsme tedy zřejmě i my hříšníci, je snad proto Kristus služebníkem hříchu? Naprosto ne! ¹⁸Jestliže chci znovu stavět, co jsem dříve zbořil, usvědčuji sám sebe jako viníka před zákonem. ¹⁹Já však, odsouzen zákonem, jsem mrtev pro zákon, abych živ byl pro Boha. Jsem ukřižován spolu s Kristem, ²⁰nežiji už já, ale žije ve mně Kristus. A život, který zde nyní žiji, žiji ve víře v Syna Božího, který si mne zamiloval a vydal sebe samého za mne. ²¹Nepohrdám Boží milostí: Kdybychom mohli dosáhnout spravedlnosti skrze zákon, byla by Kristova smrt zbytečná. (Ga 2,17–21)

Osobní studium

Jedno z hlavních obvinění vůči Pavlovi vycházelo z toho, že jeho verze evangelia, ve které dával důraz na ospravedlnění pouze prostřednictvím víry, povzbuzuje lidi jednat hříšně (Ř 3,8,9; 6,1.2). Pavlovi odpůrci nepochybně argumentovali tím, že pokud zachovávání zákona není podmínkou k tomu, aby nás Bůh přijal, může nám být vlastně úplně jedno, jak žijeme. Je zajímavé, že podobným argumentům musel čelit i Martin Luther.

Přečti si text Ga 2,17.18. Jak Pavel odpovídá na obvinění, že učení o ospravedlnění vírou podporuje hříšné skutky? Jaké argumenty používá?

Pavel odpovídá na obvinění tím nejsilnějším možným způsobem: „Naprosto ne!“ nebo také „V žádném případě!“ Kristus určitě není zodpovědný za to, že člověk, který v něho uvěřil, prohrává boj s hříchem a opakovaně hřeší. Pokud porušíme zákon, přestupníky zákona jsme jen my sami.

Přečti si text Ga 2,19–21. Jak Pavel popisuje své spojení s Ježíšem Kristem? Jak Pavlova odpověď vyvrací námitky, kterými argumentovali jeho odpůrci?

Pavel ukazuje, jak nesmyslná jsou tvrzení jeho odpůrců. Pokud přijmeme Krista vírou, nejde o žádnou nepodstatnou událost. Nejde o žádnou nebeskou hru, při které by Bůh počítal člověka za spravedlivého, aniž by v jeho životě nastala jakákoliv změna. Opak je pravdou! Přijetí Krista vírou je neobyčejně zásadní, radikální rozhodnutí. Zahruje v sobě úplnou jednotu s Kristem – sjednocení s jeho smrtí i vzkříšením. V duchovním smyslu Pavel říká, že jsme s Kristem ukřižováni a skončil tak náš starý způsob života založený na sobectví (Ř 6,5–14). Velmi rázně jsme se rozešli s naší minulostí. Vše je nové (2K 5,17). Spolu s Kristem jsme byli také vzkříšeni, abychom v Kristu žili novým životem. Vzkříšený Kristus žije v nás a každý den nás stále více proměňuje ve svůj obraz.

Víra v Krista tedy určitě není záminkou pro život v hříchu. Víra v Krista je voláním k mnohem hlubšímu a bohatšímu vztahu s Kristem, než jaký bychom kdy zažili v náboženství postaveném na zákoně.

Aplikace

Jaký postoj máš k myšlence ospravedlnění pouze na základě víry – bez skutků zákona? Obáváš se někdy i ty, že tento koncept by mohl vést k tomu, že si někdo bude hledat výmluvy a omluvy pro své hříšné jednání? Nebo máš z té myšlenky radost? Vysvětli svůj postoj. Jak tvá odpověď ukazuje na tvé chápání spasení?

Podněty k zamyšlení

„Opakovaně mi bylo ukázáno, jaké nám jako lidu hrozí nebezpečí, budeme-li naslouchat falešnému výkladu učení o ospravedlnění z víry. Celá léta mi bylo ukazováno, že satan pracuje obzvláště usilovně, aby zmátl myšlení v této otázce. Často jsme se zabývali Božím zákonem a předkládali jej shromážděním, aniž bychom poukazovali na Ježíše Krista a jeho vztah k zákonu. Bylo mi ukázáno, že mnohým ve víře bránily scestné, pomýlené názory na spasení, při kterých se kazatelé snažili oslovit srdce špatným způsobem. Již mnoho let vnímám jako naléhavou otázku Kristovy připočtené spravedlnosti. ... Není jiné téma, kterému bychom se měli více věnovat, častěji je opakovat a upevňovat je v myslích všech, než to, že pro padlého člověka je nemožné dosáhnout nějakých zásluh svými byť nejlepšími činy. Spasení získáváme jedině skrze víru v Ježíše Krista.“ (FW 18.19; VS 16)

„Zákon požaduje spravedlnost. Hříšník ji zákonu dluží, nemá však schopnost s žádnou spravedlností přijít. Jediný způsob, jak může hříšník dosáhnout spravedlnosti, je prostřednictvím víry. Prostřednictvím víry může před Boha přinést Kristovy zásluhy a Pán vloží poslušnost svého Syna na účet hříšníka. Kristova spravedlnost je přijata namísto selhání a pádů člověka. A Bůh přijímá, odpouští a ospravedlňuje kajícího, věřícího člověka. Zachází s ním, jako by byl spravedlivý, a miluje ho, jako miluje svého Syna.“ (1SM 367)

Otázky k rozhovoru

1. *V prvním citátu Ellen Whiteová říká, že nic bychom neměli zdůrazňovat více než ospravedlnění z víry. Uvažujte společně ve vaší skupince, zda jsou tato slova pro vás dnes stejně důležitá, jako byla v době, kdy byla napsána. Zdůvodněte své odpovědi.*
2. *Uvažujte o reformaci a o Martinu Lutherovi. Proč bylo Pavlovo poselství tak důležité a živé i pro období reformace a umožnilo osvobodit miliony lidí zpod duchovního otroctví falešných nauk? Jak osvobozuje Pavlovo poselství vás dnes?*

Shrnutí

Petrovo jednání v Antiochii naznačovalo, že bývalí pohané nemohou být skutečnými křesťany, dokud se nenechají obřezat. Pavel upozorňoval na nesprávnost takového uvažování. Bůh nemůže nikoho prohlásit za spravedlivého jen na základě jednání daného člověka, protože nikdo z lidí není dokonalý a bez chyb. V Božích očích můžeme být jako hříšníci ospravedlnění jen přijetím toho, co pro nás Bůh v Kristu učinil.

Víra ve Starém zákoně (Ga 3,1–14)

Texty na tento týden

Ga 3,1–14; Ř 1,2; 4,3; Gn 15,6; 12,1–3; Lv 17,11; 2K 5,21

Základní verš

„Ale Kristus nás vykoupil z kletby zákona tím, že za nás vzal prokletí na sebe, neboť je psáno: Proklet je každý, kdo visí na dřevě.“ (Ga 3,13)

„Malý chlapec si postavil nádherný model loďky, krásně ho nabarvil a nalakoval. Loďka byla opravdu překrásná. Jednoho dne mu ji kdosi ukradl a chlapec se proto velmi trápil. Když jednou procházel kolem zastavárny, ve výkladu spatřil svou loďku. Nadšeně vběhl dovnitř a majiteli zastavárny řekl: ‚To je moje loďka! Majitel však namítl: ‚Není tvoje, ale moje. Já jsem ji přece koupil.‘ Chlapec řekl: ‚To je možné, ale je moje, protože já jsem ji vyrobil.‘ Majitel zastavárny mu odpověděl: ‚Nuže, pokud mi zaplatíš dva dolary, můžeš si ji vzít.‘

V té době to bylo pro chlapce, který neměl ani cent, velmi mnoho peněz. Ale rozhodl se peníze získat. A tak sousedům sekal trávníky a pomáhal jim při různých pracích. Brzy měl celou potřebnou částku. Utíkal do zastavárny a řekl: ‚Chci svou loďku.‘ Zaplatil a dostal ji. Vzal loďku do náruče, přitiskl si ji k sobě, políbil ji a pošeptal jí: ‚Jsi moje loďka. Mám tě rád. Jsi moje. Jsi dvakrát moje. Já jsem si tě vyrobil a já jsem si tě i koupil.‘

Podobně je to i s námi. V určitém smyslu patříme Bohu dvakrát. On nás stvořil. A když jsme se stali vlastnictvím ďábla, přišel Ježíš a vykoupil nás za obrovskou cenu – ne zlatem a stříbrem, ale svou krví. Patříme Pánu, protože nás stvořil a vykoupil.“ (Tidwell, William Moses, *Pointed Illustrations*. Kansas City, MO: Beacon Hill, 1951, str. 97)

Tento týden budeme při studiu první části třetí kapitoly Listu Galatským přemýšlet nad dobrou zprávou o naší záchraně, kterou apoštol Pavel jasně vnímal už v knize Genesis. Na životním příběhu Abrahama jasně ukázal, jakou roli v záchraně člověka hrají jeho skutky a jakou jeho víra a spolehnutí se na Boží milost.

Nerozumní Galatští (Ga 3,1–5)

¹Vy pošetili Galatští, kdo vás to obloudil – vždyť vám byl tak jasně postaven před oči Ježíš Kristus ukřižovaný! ²Chtěl bych se vás zeptat jen na jedno: dal vám Bůh svého Ducha proto, že jste činili skutky zákona, nebo proto, že jste uvěřili zvěsti, kterou jste slyšeli? ³To jste tak pošetili? Začali jste žít z Ducha Božího, a teď spoléháte sami na sebe? ⁴Tak veliké věci jste prožili nadarmo? A kdyby jen nadarmo! ⁵Ten, který vám udílí Ducha a působí mezi vámi mocné činy, činí tak proto, že plníte zákon, nebo proto, že jste slyšeli a uvěřili? (Ga 3,1–5)

Osobní studium

Přečti si text Ga 3,1–5. Pokus se shrnout hlavní myšlenky, které Pavel v těchto verších adresuje Galatským. Kdy a jakým způsobem ti může hrozit podobné nebezpečí, že se navzdory dobrému začátku chytíš do duchovní pasti zákonictví?

Apoštol Pavel nazývá Galatské „pošetilými“ (ČEP) nebo „bláznivými“ (B21). Tato slova jsou překladem řeckého slova *anoetoi*, které je však ještě silnější a znamená doslova „hloupí“ nebo jak výstižně překládá Slovo na cestu: „Kam jste dali rozum...“ (Ga 3,1) a „Copak jste ... ztratili soudnost?“ (Ga 3,3). Pavel jde ještě dál a ptá se jich, jestli je někdo „očaroval“ (Ga 3,1; ČSP). Pavlův výběr slov naznačuje, že konečnou silou, která stojí za duchovním stavem Galatských, je ďábel (viz 2K 4,4).

Galatští se odklonili od evangelia a Pavla to vyvádí z míry. Proto jim klade naléhavé a poměrně palčivé otázky. Galatští přece věděli, že spasení má svůj původ v Kristově kříži. To jim bylo nad slunce jasnější. Pavel zdůrazňuje, že ukřižovaný Kristus jim byl „jasně postaven před oči“ (Ga 3,1). Připomíná, že kříž byl ústředním tématem jeho kázání a Galatští mohli ukřižovaného Krista svým duchovním zrakem přímo „vidět“ (viz také 1K 1,23 a 2,2). Pavel ukazuje, že Galatští se svým jednáním odvrátili od kříže.

Apoštol Pavel pak dává do protikladu současnou zkušenost Galatských s tím, jak na začátku uvěřili v Krista. Dělá to pomocí řečnických otázek. Jak přijali Ducha? (Ve smyslu: Jak se na začátku stali křesťany?) Proč jim Bůh dal Ducha? Bylo to proto, že si to zasloužili svými skutky? Určitě ne! Bylo to proto, že uvěřili dobré zprávě o tom, co pro ně Kristus udělal. Když tak dobře začali, proč si nyní myslí, že se musejí spoléhat jen na vlastní skutky?

Aplikace

Pravděpodobně se i tobě už někdy stalo, že sis řekl: Jsem docela úspěšný a dobrý křesťan. Daří se mi vyhýbat tomuto a nedělám tamto... A pak tě možná napadlo, že jsi vlastně docela dobrý a zasloužíš si spasení. Co je vlastně na takovém uvážování špatného?

Zakořeněný v Písmu (Ga 3,6–9)

“Pohledte na Abrahama: „uvěřil Bohu, a bylo mu to počítáno za spravedlnost.“⁷ Pochopte tedy, že syny Abrahamovými jsou lidé víry. ⁸Protože se v Písmu předvídá, že Bůh na základě víry ospravedlní pohanské národy, dostal už Abraham zaslíbení: „V tobě dojdou požehnání všechny národy.“⁹ A tak lidé víry docházejí požehnání spolu s věřícím Abrahamem. (Ga 3,6–9)

Osobní studium

Dosud Pavel v Listu Galatským bránil své evangelium ospravedlnění z víry tím, že s jeho učením souhlasili apoštolové v Jeruzalémě (Ga 2,1–10) a že s jeho poselstvím měli pozitivní zkušenost i Galatští (Ga 3,1–5). Od šestého verše se Pavel začíná odvolávat na svědectví Písma, aby tak s konečnou platností potvrdil pravost svého poselství. Můžeme říci, že text v Galatským 3,6–4,31 je postaven na argumentech, které vycházejí z Písma.

V době, kdy Pavel psal svůj List Galatským, neexistoval Nový zákon, jak jej známe dnes. Pavel byl prvním novozákonním autorem. Evangelium podle Marka vzniklo pravděpodobně jako první ze čtyř evangelíí, ale bylo napsáno až v období Pavlovy smrti (rok 65 po Kristu). To je přibližně o patnáct let později, než Pavel napsal List Galatským. Když se tedy Pavel odvolává na Písma, má tím na mysli jen to, co dnes známe jako Starý zákon.

Starý zákon hraje v Pavlově učení velmi důležitou roli. Pavel se nedívá na starozákonní texty jako na něco zastaralého, ale jako na autoritativní a živé Boží slovo. V 2Tm 3,16 Pavel píše: „Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha...“. Výraz přeložený „z Božího Ducha“ zní v řeckém originále *theopneustos*. Je to složenina dvou slov (Bůh a vdechnutý) a doslovně tento termín překládá například Český studijní překlad: „vdechnuté Bohem“. Pavel se odvolává na Písmo, když ukazuje, že Ježíš je zaslíbený Mesiáš (Ř 1,2), když určuje pravidla křesťanského života (Ř 13,8–10) a dokazuje pravdivost svého učení (Ga 3,8,9).

Není jednoduché přesně určit, kolikrát Pavel cituje nebo parafrázuje slova Starého zákona. Některé odhady říkají, že tak činí více než 180krát. Starozákonní citáty se vyskytují ve všech Pavlových listech, kromě dvou nejkratších – Titovi a Filemonovi.

Pozorně si přečti text Ga 3,6–14. Které starozákonní pasáže v těchto verších Pavel cituje nebo parafrázuje? Jaké jsou hlavní myšlenky těchto textů? Co chce Pavel těmito připomínkami zdůraznit?

Aplikace

Proč je nebezpečné považovat některé biblické texty za „inspirovanější“ než jiné?

Víra v životě Abrahama (Ga 3,6–9)

‘Pohleďte na Abrahama: „uvěřil Bohu, a bylo mu to počítáno za spravedlnost.“⁷ Pochopte tedy, že syny Abrahamovými jsou lidé víry. ⁸Protože se v Písmu předvídá, že Bůh na základě víry ospravedlní pohané národy, dostal už Abraham zaslíbení: „V tobě dojdou požehnání všechny národy.“⁹ A tak lidé víry docházejí požehnání spolu s věřícím Abrahamem. (Ga 3,6–9)
Abram Hospodinovi uvěřil a on mu to připočetl jako spravedlnost. (Gn 15,6)

Osobní studium

Při obhajobě svého poselství na základě Písma Pavel upozorňuje čtenáře nejprve na Abrahama (Ga 3,6). Abraham byl ústřední postavou judaismu. Židé ho vnímali jako otce národa. V době apoštola Pavla se Židé dívali na Abrahama jako na vzor správného a věrného Žida. Mnozí byli přesvědčeni nejen o tom, že Abrahamovou určující charakteristikou byla jeho poslušnost, ale také o tom, že právě na základě této poslušnosti ho Bůh prohlásil za spravedlivého. Vždyť to byl právě Abraham, kdo opustil svou domovinu a rodinu, přijal obřízku a byl dokonce na Boží příkaz připraven obětovat svého syna. Tomu se říká poslušnost! Důrazem na obřízku se Pavlovi oponenti odvolávali i na texty o Abrahamovi.

Pavel však celou situaci zcela obrátil. Devětkrát se totiž v Listu Galatským odvolává na Abrahama jako na vzor víry, ne však jako na vzor poslušnosti zákona.

Přečti si text Gn 15,6. Jak rozumíš tomu, že Bůh připočetl Abramovi jeho víru jako spravedlnost? Viz také texty v Ř 4,3–6.8–11.22–24.

Zatímco *ospravedlnění* bylo metaforou převzatou z právní praxe, výraz *počítat* nebo *připočítat* je metaforou z obchodní praxe ve významu „připsat“ nebo „připočítat někomu na účet“. V souvislosti s Abrahamem se tento výraz používá nejen v Ga 3,6, ale i na dalších jedenácti místech.

Podle Pavlovy metafory se na náš „účet“ připisuje spravedlnost. Otázkou však je: *Na základě čeho nás Bůh může vnímat jako spravedlivé?* Určitě to nemůže být na základě naší poslušnosti – navzdory tvrzením Pavlových odpůrců. Ať tvrdili o Abrahamově poslušnosti cokoliv, Písmo jasně říká, že Bůh považoval patriarchu za spravedlivého na základě jeho víry.

Bible je jasná: základem Abrahamova ospravedlnění nebyla jeho poslušnost. Poslušnost byla výsledkem jeho ospravedlnění. Abrahamovy skutky nebyly motivovány snahou získat ospravedlnění. Abraham konal své skutky víry, protože už byl ospravedlněný. Ospravedlnění vede k poslušnosti, ne naopak.

Aplikace

Přemýšlej, co to znamená, že nejsi ospravedlněn na základě toho, co děláš ty, ale díky tomu, co Kristus vykonal pro tebe. Proč je to dobrá zpráva? Jak se může stát tato pravda součástí tvé zkušenosti? Jak můžeš mít jistotu, že bez ohledu na to, čím v životě procházíš a s čím zápasíš, na tvé ospravedlnění stačí věřit v Boží milost?

Evangelium ve Starém zákoně (Ga 3,8)

Protože se v Písmu předvídá, že Bůh na základě víry ospravedlní pohanské národy, dostal už Abraham zaslíbení: „V tobě dojdou požehnání všechny národy.“ (Ga 3,8)

¹I řekl Hospodin Abramovi: „Odejdi ze své země, ze svého rodiště a z domu svého otce do země, kterou ti ukážu. ²Učiním tě velkým národem, požehnám tě, velké učiním tvé jméno. Staň se požehnaním! ³Požehnám těm, kdo žehnají tobě, prokleji ty, kdo ti zlořečí. V tobě dojdou požehnání veškeré čeledi země.“ (Gn 12,1–3)

Osobní studium

Pavel píše, že evangelium bylo již předem kázáno Abrahamovi. A nejen to. Autorem zaslíbení, že v Abrahamovi „dojdou požehnání všechny národy“, byl Bůh. To je Pavlův hlavní argument, že jde o pravé evangelium. Ale kdy Bůh kázal Abrahamovi evangelium? Pavel cituje text z Gn 12,3 a naznačuje, že má na mysli smlouvu, kterou Bůh uzavřel s Abrahamem (tehdy ještě Abramem), když ho povolal.

Přečti si text Gn 12,1–3. Co tyto verše říkají o podstatě smlouvy, kterou Hospodin s Abrahamem uzavřel?

Základem Boží smlouvy s Abrahamem jsou zaslíbení, která Bůh Abrahamovi dal. Na Božích zaslíbeních daných Abrahamovi je úžasné to, že jsou jednostranná. Bůh Abrahamovi říká, co všechno pro něj udělá: (1) ukáže mu zaslíbenou zemi, (2) udělá ho velkým národem, (3) požehná ho a (4) zvelebí jeho jméno. Bůh slibuje, zavazuje se jednat určitým způsobem. Abraham neslibuje nic. To je přesný opak toho, jak se většinou snažíme přistupovat k Bohu. Slibujeme Bohu, že mu budeme sloužit, jen kdyby za to pro nás něco udělal. Takový postoj je však zákonický. Od Abrahama chtěl jen to, aby vírou přijal jeho zaslíbení. To samozřejmě nebylo vůbec lehké, protože Abraham se musel naučit zcela spoléhat na Hospodina, ne na sebe samého (viz Gn 22 a Žd 11,17–19). Povolání Abrahama ukazuje na podstatu evangelia, kterou je spasení z víry.

Někteří věřící mají pocit, že Bible mluví o dvou způsobech spasení. Tvrdí, že v starozákonním období bylo spasení založeno na dodržování příkázání. Ale protože tento způsob příliš nefungoval, Bůh zrušil zákon a umožnil, aby lidé byli zachráněni vírou. Takový postoj je však na hony vzdálený od pravdy. I Pavel ve svém Listu Galatským zdůrazňuje, že kromě toho evangelia, které jim kázal, neexistuje žádné jiné (Ga 1,7).

Přečti si následující texty. Jak je v nich představeno spasení z víry? Pokus se najít i další starozákonní příklady spasení z víry. Co se z nich můžeš naučit?

Lv 17,11

Ž 32,1–5

2S 12,1–13

Za 3,1–4

Aplikace

Občas někdo argumentuje takzvanou „lacinou milostí“. Milost však není laciná. Je zdarma. Ježíš zaplatil obrovskou cenu, abychom ji my mohli mít zdarma. Pokud si však myslíme, že k milosti můžeme něco přidat svými skutky nebo že ji můžeme zneužívat jako omluvu pro náš nevázaný život, pak dar milosti znehodnocujeme. Který z uvedených nesprávných pohledů na víru (zákonictví versus zneužívání milosti) je pro tebe větším pokušením? Co můžeš udělat, abys milost vždy vnímal jako dar?

Prokletí a požehnání (Ga 3,10–14)

¹⁰Ti však, kteří spoléhají na skutky zákona, jsou pod kletbou, neboť stojí psáno: „Proklet je každý, kdo nezůstává věren všemu, co je psáno v zákoně, a nečiní to.“¹¹Je jasné, že nikdo není před Bohem ospravedlněn na základě zákona, neboť čteme: „Spravedlivý bude živ z víry.“¹²Zákon však nevychází z víry, nýbrž praví: „Kdo bude tyto věci činit, získá tím život.“¹³Ale Kristus nás vykoupil z kletby zákona tím, že za nás vzal prokletí na sebe, neboť je psáno: „Proklet je každý, kdo visí na dřevě.“¹⁴To proto, aby požehnání dané Abrahamovi dostaly v Ježíši Kristu i pohanští národy, abychom zaslíbeného Ducha přijali skrze víru. (Ga 3,10–14)

Osobní studium

Pavlovi protivníci byli určitě šokováni jeho tvrdým vyjádřením v Ga 3,10. Určitě si nemysleli, že jsou prokleti. Byli naopak přesvědčeni, že jsou za svou poslušnost požehnáni. Pavel však říká velmi jasně: „Ti však, kteří spoléhají na skutky zákona, jsou pod kletbou, neboť stojí psáno: „Proklet je každý, kdo nezůstává věren všemu, co je psáno v zákoně, a nečiní to.““

Pavel dává do kontrastu dva zcela odlišné přístupy: spasení z víry a spasení ze skutků. Požehnání a prokletí vyplývající ze smlouvy, jak je to popsáno v Dt 27 a 28, bylo velmi jasné. Ti, kteří poslouchali příkázání, měli být požehnáni, a ti, co je neuposlechli, měli být prokleti. Pokud by někdo chtěl být Bohem přijat a spoléhal by se přitom pouze na svou poslušnost příkázání zákona, pak by musel dodržovat celý zákon. Nemůžeme si přece vybírat, které příkázání budeme poslouchat, a které ne. Nemůžeme se spoléhat ani na to, že Bůh je ochoten přehlédnout nějaké chyby či nedostatky. Pokud se spoléháme na poslušnost zákona, pak je to buď – anebo. Všechno – nebo nic.

To bylo samozřejmě špatnou zprávou nejen pro křesťany z pohanů, ale i pro Pavlovy zákonické protivníky. Vždyť jak píše Pavel: „Všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy“ (Ř 3,23). Bez ohledu na to, jak moc se snažíme být dobří, zákon nás bude vždy znovu usvědčovat jako přestupníky.

Přečti si texty Ga 3,13 a 2K 5,21. Jak nás Kristus vykoupil z prokletí zákona? Jak tomuto obrazu rozumíš? Co to pro tebe znamená?

Pavel představuje další metaforu, jejímž prostřednictvím vysvětluje, co pro nás Bůh v Kristu učinil. Používá výraz „vykoupit“, který znamená „koupit zpět“ a který se používal v souvislosti s placením výkupného na osvobození rukojmí, zajatců nebo otroků. Jelikož odplatou za hřích je smrt, prokletím za nedodržení příkázání zákona je právě trest smrti. Výkupné za naši záchranu mělo obrovskou hodnotu. Boha stálo život jeho vlastního Syna (J 3,16). Ježíš nás vykoupil z prokletí tím, že za nás nesl naše hříchy (1K 6,20; 7,23). Dobrovolně na sebe vzal naši vinu a vytrpěl pro nás trest za naše hříchy (2K 5,21).

Kříž byl pro některé Židy kamenem úrazu. Myšlenka, že by byl Mesiáš prokletý Bohem, byla pro ně naprosto nepřijatelná. Ale přesně to bylo Božím plánem.

Aplikace

Ježíš nás vykoupil svým vlastním životem. Za náš hřích zaplatil tu nejvyšší cenu, abychom my mohli žít. Jak bys tuto skutečnost vysvětlil někomu, kdo považuje takovou „výměnu“ za krutou nebo nespravedlivou?

Podněty k zamyšlení

„Kristus jako náš zástupce a naše útočiště nesl nepravosti nás všech. Byl považován za přestupníka, aby nás mohl vykoupit a zachránit před odsouzením podle zákona. Dolehla na něho tíha viny všech Adamových potomků. Boží hněv namířený proti hříchu, hrozivý projev Otcovy nelibosti nad přestupováním zákona, Syna děsil. Kristus celý svůj život zvěstoval padlému lidstvu radostnou zvěst o Otcově milosrdenství a odpouštějící lásce. Hlásal spasení i těm největším hříšníkům. Nyní pod strašlivou tíhou hříchů najednou neviděl Otcovu smířlivou tvář. Úzkost, která svírala Spasitelovo srdce, když se od něho ve chvíli smrtelného zápasu odvrátila Boží tvář, si člověk ani nedokáže představit. Působila mu takové utrpení, že tělesnou bolest téměř nevnímal.“ (DA 753; TV 483.484)

„Nyní se Luther odvážně pustil do boje za pravdu. Začal lidi varovat z kazatelny. Vysvětloval jim, jak je hřích odporný, a učil je, že člověk nemůže svými skutky zmírnit svou vinu nebo se vyhnout trestu. Pouze lítost před Bohem a víra v Ježíše Krista mohou hříšníka zachránit. Kristovu milost nelze koupit, je to nezasloužený dar. Luther lidem radil, aby nekupovali odpustky, ale aby ve víře vzhlíželi k ukřižovanému Vykupiteli. (GC 129; VDV 90.91)

Otázky k rozhovoru

- 1. I dnes mají mnozí věřící – dokonce i v naší církvi – problém pochopit spasení z víry. Neumějí přijmout, že Bůh nás svou milostí zachraňuje prostřednictvím Krista – a nezáleží mu přitom na našich skutcích. Co je důvodem váhavosti těch, kteří neumějí tuto důležitou pravdu přijmout?*
- 2. Pavel mluvil velmi důrazně o nesprávnosti teologie spasení na základě skutků. Proč je důležité mít správnou teologii? Proč se musíme rozhodně postavit za pravdu vždy, když se mezi nás dostanou různé bludy?*

Shrnutí

Základem našeho spasení je jediné víra v Krista. Abraham byl počítán za spravedlivého jen a pouze na základě své víry v Boží zaslíbení. Stejný dar ospravedlnění Bůh nabízí každému, kdo věří jako Abraham. Jediný důvod, proč nejsme za naše hříchy odsouzeni, je výkupné, které Ježíš zaplatil za naše hříchy tím, že zemřel místo nás.

Platnost Božích slibů (Ga 3,15–20)

Texty na tento týden

Ga 3,15–20; Gn 9,11–17; Mt 5,17–20; Ex 16,22–26; Gn 15,1–6

Základní verš

„Kdyby totiž dědictví plynulo ze zákona, nebylo by založeno na slibu. Abrahamovi je však z milosti Bůh přičkl svým slibem.“ (Ga 3,18)

Novinář se zeptal jednoho politika: „Dodrželi jste všechny sliby, které jste dali během předvolební kampaně?“ Politik pohotově odpověděl: „Ano, samozřejmě... No ... minimálně ty, které jsme plánovali dodržet...“.

Každý z nás se již nejednou ocitl v situaci, kdy byl nějakým způsobem součástí nesplněného slibu. Buď jsme my sami slib nedodrželi, nebo jej nedodržel někdo, kdo něco slíbil nám.

Lidé někdy něco slíbí a jsou odhodláni svůj závazek splnit, ale později se jim to nepodaří nebo ze strachu či pohodlnosti couvnou. Jiní něco slibují, ale ve chvíli, kdy slova vyřknou nebo vytukají zprávu na klávesnici, vědí, že jejich slova jsou obyčejná lež.

Naším štěstím je, že Boží zaslíbení jsou zcela jiného druhu. Boží slovo je jisté a neměnné. Hospodin říká: „Jak jsem slíbil, tak to uskutečním, jak jsem si předsevzal, tak to splním“ (Iz 46,11).

Tento týden zaměříme svoji pozornost na vztah mezi Božím zaslíbením daným Abrahamovi a zákonem, který dostali Izraelci o 430 let později. Jak máme rozumět vztahu mezi těmito dvěma událostmi? Co z toho vyplývá pro hlásání evangelia?

Nezrušitelná závěť (Ga 3,15)

Bratří, znázorním to příkladem: ani lidskou závěť jednou právoplatně potvrzenou nemůže nikdo zrušit nebo k ní něco přidat. (Ga 3,15)

Osobní studium

Přestože Pavlovi protivníci připouštěli, že Abrahamův život charakterizovala především víra, apoštol věděl o jejich pochybnostech souvisejících se zákonem, který dal Bůh Izraelcům čtyři století po Abrahamovi. Nesouviselo třeba vydání zákona se zrušením všech předchozích dohod?

Přečti si text Ga 3,15. Jak rozumíte Pavlově analogii mezi poslední vůlí člověka a Boží smlouvou s Abrahamem? „Závěť“ je platná teprve po smrti toho, kdo ji sepsal, ale Bůh nemůže zemřít. Co tím tedy Pavel podle vás myslel?

Smlouva a závěť jsou ve své podstatě odlišné. Smlouva je většinou vzájemný souhlas mezi dvěma nebo více lidmi či stranami. Často může být označena i jako dohoda, úmluva nebo kontrakt. Naproti tomu závěť (testament, poslední vůle) je prohlášením jednoho člověka, který se sám rozhodl něco odkázat druhému. Apoštol Pavel záměrně používá pro popis Boží smlouvy s Abrahamem řecké slovo *diathéke*, které naznačuje právě tuto myšlenku rozhodnutí jedné strany. Boží „smlouva“ s Abrahamem byla založena výhradně na Boží vůli a Božím jednání. Neobsahovala žádné *pokud* ani *ale*. Abraham měl jednoduše vzít Boha za slovo a očekávat splnění jeho slibů.

Pavlovo přirovnání Božích zaslíbení daných Abrahamovi k závěti (poslední vůli) je pro nás poměrně neobvyklé. Závěť, jak ji známe my v naší kultuře, totiž začíná platit po smrti zůstavitele. Bůh však nemůže zemřít. Pavlova argumentace pravděpodobně vychází ze starého židovského práva, které znalo jeden druh závěti označovaný pojmem *mattanah*. Tento typ závěti a odkázání majetku nebyl vázán na smrt toho, kdo něco odkazoval (odkázaný majetek přecházel na dědice okamžitě), a po oficiálním sepsání již nemohl být změněn. Právě to je myšlenka, se kterou pracuje Pavel při své argumentaci v Ga 3,15: To, co Bůh přislíbil jako svůj „odkaz“ Abrahamovi a jeho potomkům, je pevně dáno, následné změny jsou vyloučeny! Boží smlouva je tedy zaslíbením (Ga 3,16) – a Bůh v žádném případě svá zaslíbení neruší (Iz 46,11; Žd 6,18).

Aplikace

Přečti si texty Gn 9,11–17; 15,18 a 17,1–21 a nahraď v nich výraz „smlouva“ slovem „zaslíbení“. V čem se tyto texty stávají srozumitelnějšími, pokud vnímáš Boží smlouvu jako zaslíbení? Jak ti tato změna pomáhá lépe pochopit povahu Boží smlouvy s námi? Co tě tyto texty učí o Božím charakteru a o tom, že mu můžeš důvěřovat?

Exkurz: Víra a zákon

To tedy vírou rušíme zákon? Naprosto ne! Naopak, zákon potvrzujeme. (Ř 3,31)

Co tedy máme říci? Že zákon je hříšný? Naprosto ne! Ale hřích bych byl nepoznal, kdyby nebylo zákona. Vždyť bych neznal žádostivost, kdyby zákon neřekl: „Nepožádáš!“ (Ř 7,7)

Osobní studium

Pavel v Listu Galatským velmi důrazně hájí absolutní důležitost víry ve vztahu člověka k Bohu. Právě život Abrahama toho byl jasným příkladem. Opakovaně prohlašoval, že ani obřízka, ani žádné jiné „skutky zákona“ nejsou nezbytným předpokladem spasení, protože „člověk se nestává spravedlivým před Bohem na základě skutků přikázaných zákonem“ (Ga 2,16). Navíc znamením opravdově věřících nejsou skutky zákona, ale víra. Pavlovo opakované odmítání skutků zákona vede k otázkám: Ztratil zákon veškerou důležitost? To Bůh opravdu se zákonem skoncoval?

Přečti si text Ř 3,31 a porovnej ho s následujícími verši: Ř 7,7.12; 8,3 a Mt 5,17–20. Co se můžeme z těchto textů dozvědět o zákoně a o jeho platnosti nebo závaznosti pro věřícího člověka?

Pavlův argument z Ř 3,31 je obdobou jeho výroku o víře a zákoně v Listu Galatským. Pavel uznával, že někteří mohou dojít k závěru, že vyvyšuje víru na úkor zákona. Proto si klade řečnickou otázku: „To tedy vírou rušíme zákon?“ Pavel používá řecké slovo *katargeó* přeložené v Ř 3,31 jako „rušíme“ („vyprazdňujeme“ – BK) poměrně často. Ptá se na „zrušení“ Boží věrnosti (Ř 3,3), hovoří o „zrušení“ nepřátelství (Ef 2,14.15; ČSP; B21), o „zbavení moci“ těla hříchu (Ř 6,6) nebo dokonce o tom, že Bůh „zruší“ břicho i jídlo (1K 6,13). Pokud by Pavel chtěl prosazovat myšlenku, že zákon byl prostřednictvím kříže zcela odstraněn – jak se někteří lidé i dnes domnívají, že tak učil – pak by to udělal právě v tomto kontextu. Pavel však tento názor nejen odmítá velmi rázným „Naprosto ne!“, ale dokonce tvrdí, že víra, kterou hlásá, zákon „potvrzuje“.

„Plán ospravedlnění skrze víru zjevuje Boží úctu k zákonu tím, že Bůh vyžadoval a zároveň poskytl obět smíření. Pokud by ospravedlnění z víry zrušilo zákon, pak by na vysvobození hříšníků z hříchu a na obnovení klidu s Bohem nebyla nutná Kristova obět smíření. Kromě toho skutečná víra s sebou přináší bezvýhradnou ochotu jednat v souladu s Boží vůlí a žít životem poslušnosti jeho zákonu. ... Opravdová víra, založená na upřímné lásce ke Spasiteli, může vést jedině k poslušnosti.“ (6BC 510)

Aplikace

Jaké důsledky by mělo, kdyby Pavel opravdu stál za tím, že víra ruší potřebu dodržovat zákon. Znamenalo by to, že cizoložství, krádež nebo dokonce vražda už nejsou hříchem? Přemýšlej o smutku, bolesti a utrpení, kterým by ses mohl vyhnout už jen na základě toho, že bys žil podle Božího zákona. Jakou bolest nebo trápení jsi zažil jen proto, že jsi neuposlechl Boží zákon? Co ses z toho naučil?

Smysl zákona (Ga 3,16–19)

16Slib byl dán Abrahamovi a „jeho potomku“; nemluví se o potomcích, nýbrž o potomku: je jím Kristus. 17Chci tím říci: Smlouvu, od Boha dávno pravoplatně potvrzenou, nemůže učinit neplatnou zákon, vydaný teprve po čtyřech stech třiceti letech, a tak zrušit slib. 18Kdyby totiž dědictví plynulo ze zákona, nebylo by založeno na slibu. Abrahamovi je však z milosti Bůh přiřkl svým slibem. 19Jak je to potom se zákonem? Byl přidán kvůli proviněním jen do doby, než přijde ten zaslíbený potomek; byl vyhlášen anděly a svěren lidskému prostředníku. (Ga 3,16–19)

Osobní studium

Přečti si text celé třetí kapitoly Listu Galatským. O jakém zákoně podle tebe Pavel mluví? Jak zákon charakterizuje? Co je podle Pavla úkolem zákona?

Pavel musel nutně čelit otázce, jakou roli tedy má zákon (Tóra) v dějinách spásy, pokud není zdrojem naší záchrany. Byl přesvědčen o tom, že jeho funkce je především odhalující, protože otevřeně pojmenovává hřích pravým jménem a představuje jej jako porušení Boží vůle (viz Ř 3,20; 5,20). V jeho světle je pak zřejmá beznadějnost lidské situace a potřeba pomoci. Proto je zde také slib o příchodu Mesiáše, Zachránce. V tomto smyslu tedy zákon plní svou roli „jen do doby, než přijde ten zaslíbený potomek“.

Židé to v Pavlově době viděli odlišně. Zákon pro ně byl „nesmrtelný“ a „prvorozený všeho stvoření“, což znamenalo, že právě kvůli němu byl svět stvořen. Pavel ovšem podřazuje zákon Božím zaslíbení a staví jej do „pomocné“ role v Božím plánu spásy. Jeho omezenou roli vidí v tom, že naše spravedlnost nepochází ze skutků zákona. Ve své podstatě je ale poselství Božího zákona trvale platné a užitečné a stále nám ukazuje ohavnost hříchu (Ř 7,12.13).

„Zákon působí jako zvětšovací sklo. Lupa nezvyšuje počet špinavých fleků, které znečišťují oděv, ale dělá je viditelnějšími a odhaluje jich více, než člověk dokáže vidět pouhým okem.“ (Hendriksen William, *New Testament Commentary, Exposition on Galatians*. Grand Rapids, MI: Baker, 1968, str. 141)

Aplikace

V čem ti zákon pomáhá rozpoznat vážnost tvé hříšnosti? Jak tě zákon přibližuje ke Kristu? Jak bys někomu vysvětlil smysl a význam zákona?

Trvání Božího zákona (Ga 3,16–19)

***17* Chci tím říci: Smlouvu, od Boha dávno právoplatně potvrzenou, nemůže učinit neplatnou zákon, vydaný teprve po čtyřech stech třiceti letech, a tak zrušit slib. ... *19* Jak je to potom se zákonem? Byl přidán kvůli proviněním jen do doby, než přijde ten zaslíbený potomek; byl vyhlášen anděly a svěřen lidskému prostředníku. (Ga 3,17.19)**

Osobní studium

Přečti si texty Gn 9,5.6; 18,19; 26,5; 39,7–10 a Ex 16,22–26. Co můžeš na základě těchto textů usuzovat o existenci zákona před jeho vydáním na hoře Sínaj? Jak rozumíš Pavlovým slovům, že zákon byl „přidán“ na hoře Sínaj?

Bůh nepotřeboval zjevit Abrahamovi svůj zákon v hromech a blescích, v zemětřesení a v hrozbě smrti (Ex 19,10–23). Proč tedy Izraelcům předal svůj zákon právě takovým hrůzostrašným způsobem? Příčinou bylo, že Izraelci během svého egyptského otroctví ztratili ze zřetele Boží velikost a jeho etické zásady. Právě proto si potřebovali uvědomit oblundnost své hříšnosti a nesrovnatelnou svatost Boha a jeho zákona. Zjevení na hoře Sínaj tomu určitě napomohlo.

Přečti si text Ga 3,16–19. Jak rozumíš Pavlovým slovům, že zákon byl „byl přidán kvůli proviněním jen do doby, než přijde ten zaslíbený potomek; byl vyhlášen anděly a svěřen lidskému prostředníku“?

Mnozí chápou uvedený text v tom smyslu, že zákon vydaný na hoře Sínaj byl jen dočasný. Začal platit 430 let po Abrahamovi a přestal platit Kristovou smrtí na kříži. Takový výklad je však v rozporu nejen s tím, co říká Pavel o zákonu v Listu Římanům, ale také s Ježíšovými slovy (Mt 5,17–19).

Častá chyba, kterou dělají čtenáři těchto veršů v Listu Galatským, spočívá v předpokladu, že výraz „do doby“ („dokud“ ČSP; „až“ B21) znamená vždy jen dočasnost. Opak je však pravdou. Když žalmista popisuje člověka, který se bojí Hospodina, říká: „Jeho srdce je upevněné, nebude se bát, až jednou pohledne na své protivníky“ (Ž 112,8; ČSP). Znamená to snad, že když uvidí pád svých protivníků, začne se bát? Určitě ne. Ve Zjevení Ježíš říká: „Jenom se pevně držte toho, co máte, *dokud* nepřijdu“ (Zj 2,25). Má Ježíš na mysli, že když přijde, nebudeme mu již muset být věrní?

Význam zákona neskončil Kristovým příchodem. Zákon bude poukazovat na hřích, dokud bude hřích existovat. Pavel říká, že Kristův příchod označuje rozhodující bod lidských dějin. Kristus udělal to, co zákon nemohl udělat nikdy – přinesl skutečné řešení problému hříchu. Ospravedlňuje hříšníky a svým Duchem v nás naplňuje požadavky zákona (Ř 8,3.4).

Aplikace

Kdy sis naposledy řekl: „kdyby Hospodin pro mě udělal tohle nebo tamto, pak už bych nikdy neměl pochybnosti“? Přemýšlej v této souvislosti nad tím, co se odehrálo na Sínaji. Izraelité viděli úžasné projevy Boží moci, a přesto neustále hřešili. Co se z toho můžeš naučit o povaze skutečné víry a o tom, jak ji můžeme získat a udržet si ji? (Viz také Ko 2,6.)

Nadřazenost zaslíbení (Ga 3,19.20)

¹⁹Jak je to potom se zákonem? Byl přidán kvůli proviněním jen do doby, než přijde ten zaslíbený potomek; byl vyhlášen anděly a svěřen lidskému prostředníku. ²⁰Prostředníka není potřeba tam, kde jedná jen jeden, a Bůh je jeden. (Ga 3,19.20)

Osobní studium

V textu Ga 3,19.20 apoštol Pavel pokračuje ve svých myšlenkách o tom, že zákon vydaný na Sínaji nezrušil smlouvu (testament) milosti, kterou Bůh uzavřel s Abrahamem. Tato argumentace je důležitá, protože pokud by teologie jeho oponentů byla správná, zákon by opravdu zrušil smlouvu uzavřenou s Abrahamem. V jaké pozici bychom se jako hříšníci nacházeli, kdyby naše ospravedlnění opravdu záviselo na dodržování zákona – na rozdíl od Boží milosti, která nás zachraňuje? V konečném důsledku bychom byli zcela bez naděje na spasení – samozřejmě pokud si odmyslíme ty křesťany, kteří ještě i dnes tvrdí a rozšiřují bludy o tom, že dokážou zachovávat zákon a nehřešit.

Přestože jednotlivé detaily argumentace v Ga 3,18–20 jsou poměrně složité, Pavlova základní myšlenka je jasná: zákon vydaný na Sínaji doplňuje zaslíbení dané Abrahamovi. Kromě toho byl tento zákon dán lidem prostřednictvím andělů a Mojžíše. Spojení andělů s vydáním zákona se sice v knize Exodus nezmiňuje, ale nachází se na dalších místech Písma (Dt 33,2; Sk 7,53 a Žd 2,2). Slovo „prostředník“ (zprostředkovatel) používá Pavel i v 1Tm 2,5, kde odkazuje na Krista. Ale v Ga 3,19.20 Pavel používá toto slovo ve stejném významu, jak je uvedeno v Dt 5,5, kde Mojžíš v souvislosti s vydáním zákona na Sínaji říká: „Já jsem stál v oné době mezi Hospodinem a vámi, abych vám oznámil Hospodinovo slovo, protože jste se báli ohně a nevystoupili jste na horu.“

Přečti si texty Gn 15,1–6; 18,1–33 a 22,1–18. Jak vypadalo Abrahamovo přímé setkání s Bohem? Jaký přínos mohlo podle tebe takové setkání mít?

Navzdory majestátnosti vydání zákona na Sínaji, kde byl přítomen nespočetný zástup andělů, toto předání zákona bylo nepřímé (od Boha, prostřednictvím andělů a Mojžíše celému lidu). V jasném kontrastu stojí zaslíbení, které Bůh dal přímo Abrahamovi (a zároveň všem věřícím), protože v tomto případě nebyl potřeba žádný zprostředkovatel. Ať je tedy v konečném důsledku zákon jakkoli důležitý, není a ani nemůže být náhradou za zaslíbení spasení prostřednictvím milosti na základě víry. Zákon nám však pomáhá lépe pochopit, jak nádherné zaslíbení jsme dostali.

Aplikace

Přemýšlej o dalších setkáních Boha s člověkem, která máme zaznamenána v Písmu: s Adamem a Evou v zahradě v Edenu (Gn 3); Jákobův žebřík (Gn 28) nebo setkání s Pavlem na cestě do Damašku (Sk 9). Možná jsi ty osobně žádné takové dramatické setkání neprožil. Jakým způsobem se Bůh dal poznat tobě? Přemýšlej o tom, zda není ve tvém životě něco, co by ti mohlo bránit v prožívání podobné bezprostřednosti a blízkosti, jakou prožíval s Bohem Abraham. Co bys mohl udělat, abys byl na takový vztah s Bohem připraven? V této souvislosti je důležité uvědomit si, že Bůh je ve svém konání svrchovaný a nemůžeme si od něj nic vynucovat.

Podněty k zamyšlení

„Během svého otroctví v Egyptě ztratil Boží lid do značné míry znalost zásad smlouvy uzavřené s Abrahamem. Tím, že je vysvobodil z Egypta, chtěl Bůh Izraelcům zjevit svou moc a milost, aby ho mohli milovat a důvěřovat mu. Připoutal je k sobě jako jejich vysvoboditel z časného otroctví.

Jenže Hebrejové postrádali správnou představu o Boží svatosti, o nesmírné hříšnosti svých vlastních srdcí, o své celkové neschopnosti zachovávat ve své vlastní síle Boží zákon a o své potřebě Spasitele.“ (PP 260; NUD 173)

„Boží zákon, který byl v hrozivé velkoleposti oznámen na hoře Sínaj, je vyjádřením odsouzení hříšníka. Úkolem zákona je odsoudit. V zákoně však není nic, co by mělo moc hříšníkovi odpustit a zachránit ho.“ (6BC 1094)

Otázky k rozhovoru:

- 1. Uvažujte o slibech, které jste od různých lidí dostali. Jak jste vnímali ty, co porušili nebo nesplnili slib, který jste od nich dostali? Jaký je váš pohled na to, když se někomu přes jeho úsilí slib nepodařilo splnit? Jak jste se cítili, když jste zjistili, že někdo ani neplánoval svůj slib dodržet? Jak to ovlivnilo vaši důvěru k takovému člověku? Co pro vás znamená skutečnost, že Bohu a jeho slibům můžete důvěřovat? Jak se můžete naučit stále více důvěřovat Božím zaslíbením?*
- 2. Ve kterých oblastech jsme ve velkém nebezpečí, že nás okolí tak ovlivní k špatnému, že ztratíme ze zřetele důležitost pravd, které nám Bůh svěřil? Jak se můžeme naučit rozpoznat, kdy na nás začnou působit hříšné vlivy okolí? Jak se vůči nim můžeme bránit?*

Shrnutí

Vydání zákona na Sínaji nezrušilo platnost zaslíbení, které dal Bůh Abrahamovi. Zákon nezměnil ani podstatu zaslíbení. Zákon jsme dostali, abychom si dokázali uvědomovat skutečnou velikost naší hříšnosti. Díky zákonu zároveň poznáváme, jak moc potřebujeme Boží milost, která tvoří základ zaslíbení daného Abrahamovi a všem těm, kteří přišli po něm.

Cesta k víře (Ga 3,21–25)

Texty na tento týden

Ga 3,21–25; Lv 18,5; Ř 3,1.2; 3,9–19; 8,1–4; 1K 9,20

Základní verš

„Ale podle Písma je všechno v zajetí hříchu, aby se zaslíbení, dané víře v Ježíše Krista, splnilo těm, kdo věří.“ (Ga 3,22)

Poštovní holubi jsou již dlouho známi pro svou schopnost uletět stovky kilometrů denně a s neuvěřitelnou přesností se vrátit do svého domova. Ale i těm nejlepším holubům se může stát, že ztratí orientaci a nepodaří se jim najít správný směr. Pravděpodobně nejhorší taková událost se odehrála v Anglii, kde se při jedné příležitosti do svých holubníků nevrátilo kolem dvaceti tisíc ptáků.

Většina z nás už v životě nějakým způsobem zabloudila nebo ztratila správný směr. Není to vůbec radostná situace. Prožíváme přitom obavy a znepokojení, můžeme dokonce zakusit i chvíle panického strachu. Dobrou zprávou však je, že Bůh nás nikdy nenechal odkázané jen na naše schopnosti. Jak ukazují evangelia, Ježíš připravil podrobný plán cesty k víře.

Zákon a zaslíbení (Ga 3,21)

Je tedy zákon proti Božím slibům? Naprosto ne! Kdyby tu byl zákon, který by mohl dát život, pak by vsutku spravedlnost byla ze zákona. (Ga 3,21)

Osobní studium

Pavel zřejmě cítil, že jeho slova by mohli oponenti pochopit jako znevažování zákona. Jeho vyzvednutí zaslíbení by si zase mohli vysvětlit jako skryté snižování významu Mojžíše a Tóry. Proto Pavel ve svém dopise klade otázku, o které zřejmě uvažovali i jeho protivníci: „Je tedy zákon proti Božím slibům?“ Na tuto otázku Pavel odpovídá velmi rozhodným: „Naprosto ne!“ Něco takového není možné. Pokud by se zákon a zaslíbení vzájemně vylučovaly, pak by Bůh odporoval sám sobě. Bůh dal obojí – zákon i zaslíbení. Zákon proto není v rozporu se zaslíbeními. Zákon a zaslíbení mají v Božím plánu spasení rozdílné funkce.

Přečti si a porovnej texty Ga 3,21; Lv 18,5 a Dt 6,24. V čem podle tebe Pavlovi protivníci nechápali správně roli zákona?

Pavlovi protivníci byli přesvědčeni, že dodržování zákona jim přinese život. Jejich názory mohly vycházet z nesprávného pochopení výše zmíněných textů Tóry. V Lv 18,5 i v Dt 6,24 se říká, jak má vypadat život těch, kteří dodržují Boží smlouvu. Zákon upravoval život těch, jichž se tato smlouva týká. Oni se však mylně domnívali, že zákon byl zdrojem osobního vztahu s Bohem. Bible však mluví jasně – moc „oživovat“ náleží pouze Bohu a jeho Duchu (viz 2Kr 5,7; Neh 9,6; J 5,21 a Ř 4,17). Zákon nemůže nikoho duchovně oživit. To však neznamená, že zákon odporuje Božím zaslíbení.

Ve snaze ukázat, že zákon nikomu nemůže přinést život, píše Pavel ve svém dopise: „Ale podle Písma je vše v zajetí hříchu“ (Ga 3,22). V Ř 3,9–19 Pavel na základě řady starozákonních textů ukazuje na lidskou zkaženost a hříšnost. Pavel se v souvislosti s hříchem věnuje třem základním myšlenkám: (1) hřích jako univerzální problém všech lidí; (2) hřích jako vzdálení se od Boha a (3) hřích jako problém zasahující mezilidské vztahy.

Jaká je hlavní myšlenka Pavlovy argumentace? Protože hřích je všeobecně rozšířený a zasahuje samotnou podstatu člověka a jelikož zákon má svá omezení, zaslíbení věčného života můžeme přijmout pouze prostřednictvím díla, které pro nás vykonal Kristus díky své věrnosti. Tato pravda byla jednou z hnacích myšlenek reformace.

Aplikace

Zdůraznili jsme, že dodržování zákona člověka neospravedlní ani mu nepřinese věčný život – to vše dostáváme jako dar prostřednictvím naší víry v Krista. Jaké výhody nám může přinášet život podle Boží vůle zjevené v zákoně? Jaké praktické pozitivní zkušenosti přinesla do tvého života poslušnost Božího zákona?

Střežení zákonem (Ga 3,22.23)

²²Ale podle Písma je všechno v zajetí hříchu, aby se zaslíbení, dané víře v Ježíše Krista, splnilo těm, kdo věří. ²³Dokud nepřišla víra, byli jsme zajatci, které zákon střežil pro chvíli, kdy víra měla být zjevena. (Ga 3,22.23)

Těm, kteří jsou bez zákona, byl jsem bez zákona, abych získal ty, kteří jsou bez zákona – i když před Bohem nejsem bez zákona, neboť mým zákonem je Kristus. (1K 9,21)

Osobní studium

V dopisu Galatským apoštol Pavel píše: „Dokud nepřišla víra, byli jsme zajatci, které zákon střežil...“ (Ga 3,23). Slovy „byli jsme“ myslí „my Židé“, mezi které patří i křesťané ze Židů ve sborech v Galacii. Oni znali zákon a právě k nim Pavel promlouvá již od verše Ga 2,15. Toto „my“ (jsme) v Ga 3,23 můžeme postavit do kontrastu s „vy“ (všichni jste) v Ga 3,26.

Verš Ga 3,23 začíná slovy: „Dokud nepřišla víra...“. V řečtině je však kladen důraz na to, že se jedná o jednu určitou víru: „Dokud nepřišla tato víra...“. Protože Pavel dává do kontrastu víru před a po Kristu (Ga 3,24), vyjádření „tato víra“ velmi pravděpodobně odkazuje na samotného Ježíše, ne na křesťanskou víru jako takovou.

Pavel říká, že před příchodem Krista byli Židé „pod zákonem“. Jak rozumíš výrazu „pod zákonem“? Porovnej text Ga 2,22.23 s následujícími verši: Ř 6,14.15; 1K 9,20; Ga 4,4.5.21 a 5,18.

Pavel používá ve svých listech výraz „pod zákonem“ vícekrát. V závislosti na kontextu může mít toto vyjádření různý význam:

1. „Pod zákonem“ jako alternativní cesta ke spasení (Ga 4,21). Pavlovi oponenti v Galacii se snažili získat životodárnou spravedlnost prostřednictvím poslušnosti. Jak však již Pavel jasně vyjádřil, něco takového je prostě nemožné (Ga 3,21.22). Pavel později dokonce zdůrazňuje, že touha být pod zákonem způsobuje u Galatských odmítnutí Krista (Ga 5,2–4).
2. „Pod zákonem“ ve smyslu být pod odsouzením zákona (Ř 6,14.15). Jelikož zákon nemůže odčinit naše hříchy, přestoupení jeho požadavků končí naším odsouzením. Je to stav, ve kterém se nacházejí všechny lidské bytosti. Zákon funguje jako vězeňský dozorce. Zavírá všechny, kteří zákon přestoupili, a proto byli odsouzeni k trestu smrti. Jak uvidíme během zítřejšího studia, použití slova „dozorce“ naznačuje, že význam spojení „pod zákonem“ má v tomto kontextu právě význam „být odsouzen“.

Příbuzné řecké slovo *ennomos* se obvykle překládá jako „pod zákonem“ a doslova znamená „v zákoně“, „podle zákona“, „odpovídající zákonu“. Označuje způsob života, který se odehrává v mezích požadavků zákona ve společenství s Kristem (viz 1K 9,21). „Skutky zákona“, tedy snahou dodržovat zákon bez Krista, nemůžeme být ospravedlněni a nemůžeme získat věčný život. Žít věčně budou jen ti, co jsou ospravedlněni z víry (Ga 3,11). Tato pravda neruší zákon. Ukazuje však na skutečnost, že zákon nám nemůže dát věčný život. To nedokáže.

Aplikace

Jak bys svému příteli vysvětlil, jak může získat věčný život? Co bys mu v této souvislosti řekl o dodržování zákona?

Zákon jako dozorce (Ga 3,23.24)

²³Dokud nepřišla víra, byli jsme zajatci, které zákon střežil pro chvíli, kdy víra měla být zjevena.

²⁴Zákon byl tedy naším dozorcem až do příchodu Kristova, až do ospravedlnění z víry. (Ga 3,23.24)

Osobní studium

Pavel dělá v souvislosti se zákonem dva základní závěry: (1) zákon neruší ani neodstraňuje platnost Božího zaslíbení daného Abrahamovi (Ga 3,15–20); (2) zákon není v protikladu k zaslíbení (Ga 3,21.22).

Jakou roli má tedy zákon? Pavel píše, že zákon byl „přidán z důvodu provinění“ (Ga 3,19). Tuto myšlenku Pavel dále rozvíjí použitím tří různých výrazů v souvislosti se zákonem: *zajatci* (Ga 3,23); *dozorce* (Ga 3,23) a *vychovatel* (Ga 3,24).

Velmi pozorně a na modlitbě si přečti text Ga 3,19–24. Co v těchto verších Pavel říká o zákonu?

Většina současných komentářů vykládá Pavlova slova o zákonu v Ga 3,19 ve zcela negativním smyslu. Původní řecký text však vůbec není tak jednoznačný. Řecké slovo přeložené jako „zajatci“ (Ga 3,23) znamená doslova „být hlídanými“. A ačkoliv může být použito i v negativním smyslu jako „držet v područí“ nebo „hlídat“ (2K 11,32), v Novém zákoně má obecně spíše pozitivní vyznění ve významu „opatrovat“ (1Pt 1,5; B21) nebo „hájit“ (Fp 4,7; BK). Něco podobného platí i pro slovo přeložené jako „střežit“ (Ga 3,23). Může být přeloženo i jako „zavřít“ (Jr 13,19; ČSP), „sevřít“ (Ex 14,3; B21); „uzavřít“ (Gn 20,18; Joz 6,1), „nabrat“ (L 5,6; B21) nebo „zahrnout“ (Ř 11,32; B21). Jak naznačují tyto příklady, uvedené slovo může mít v závislosti na kontextu pozitivní i negativní význam.

Přečti si texty Ř 3,1.2; Dt 7,12–24 a Lv 18,20–30. V čem byl zákon (morální i obřadní) pro Izraelce přínosem?

Přestože Pavel na některých místech mluví o zákonu v negativním smyslu (Ř 7,6; Ga 2,19), vyjadřuje se o něm také mnohokrát pozitivně (viz Ř 7,12.14; 13,8). Zákon nebyl prokletím, které by na Izraelce Bůh uvrhl. Naopak, zákon měl být požehnáním. A přestože obětní systém nemohl s konečnou platností očistit od hříchu a odstranit jej, ukazoval na Mesiáše, který takovou moc měl. Zákony ovlivňovaly chování Izraelců a chránily je tak před mnoha nemorálnostmi a chybami, které sužovaly ostatní starověké civilizace. Ve světle dalších Pavlových pozitivních poznámek o zákonu by bylo chybou vnímat jeho slova ve výše uvedených verších jen v negativním významu.

Aplikace

Přemýšlej o některých dobrých věcech nebo znalostech, které lidé zneužívají. Příkladem mohou být například léky určené k léčbě nemocných, které jsou zneužívány jako drogy. S jakými příklady zneužívání dobrých věcí ses ve svém životě setkal? Jak ti to, že víš o zneužívání něčeho dobrého, může pomoci pochopit, o čem Pavel v souvislosti se zákonem píše?

Zákon jako vychovatel

²³Dokud nepřišla víra, byli jsme hlídáni pod Zákonem, uzavírání pro víru, která měla být zjevena, ²⁴takže se Zákon stal naším vychovatelem ke Kristu, abychom byli ospravedlněni z víry. ²⁵Když však přišla víra, nejsme již podřízeni vychovateli. ²⁶Neboť všichni jste synové Boží skrze víru v Kristu Ježíši. (Ga 3,23–26; ČSP)

Osobní studium

V Ga 3,23 Pavel popisuje zákon jako sílu, která hlídá a chrání. K čemu přirovnává zákon ve verších 24 a 25? Jak tomuto přirovnání rozumíš?

Slovo přeložené jako „vychovatel“ zní v řeckém originále *paidagógos*. Kdo to v římské společnosti byl *paidagógos*? Šlo o služebníka (otroka), který měl na starosti syny svého pána od šesti let jejich věku, dokud nedosáhli plnoletosti. Kromě toho, že se staral o jejich každodenní tělesné potřeby, mezi které můžeme zařadit zajištění jídla, péči o hygienu, oblečení a ochranu před nebezpečím, *paidagógos* byl zodpovědný i za to, aby pánovi synové navštěvovali školu a dělali si domácí úkoly. Vychovával je a učil je správnému chování a všem potřebným ctnostem.

I když některé vychovatele si jejich svěřenci určitě oblíbili pro jejich milý a laskavý přístup, obecně se v starověké literatuře mluví o vychovatelích jako o velmi přísných a autoritativních lidech. Poslušnost svých svěřenců si zajišťovali nejen prostřednictvím tvrdých pokárání a výhrůžek, ale i trestáním a dokonce bitím.

Pavlův popis zákona jako vychovatele objasňuje apoštolův pohled na roli zákona. Zákon byl dán, aby poukazoval na hřích a přinášel poučení. Z toho samozřejmě vyplývá, že zákon v sobě nesl i negativní aspekt, protože jeho úkolem bylo mimo jiné napomínat a odsuzovat nás jako hříšníky. Ale i tento negativní pohled Bůh využívá k našemu dobru, protože napomenutí zákona nás přivádějí blíže ke Kristu. Zákon a evangelium si proto neprotirečí. Božím záměrem bylo, aby se spolupodílely na naší záchraně.

„V Bibli (Ga 3,24) mluví Duch svatý prostřednictvím apoštolů především o morálním zákoně. Zákon nám odhaluje náš hřích a vede nás k uvědomění si toho, že potřebujeme Zachránce – Krista. Proto se v pokání obracíme k Bohu a ve víře přicházíme k našemu Pánu Ježíši Kristu, abychom našli odpuštění a klid.“ (ISM 234)

Aplikace

Kdy jsi naposledy porovnával své skutky, slova a myšlenky se zásadami zákona? Najdi si dnes čas a porovnej je nejen s literou, ale zejména s duchem zákona (Mt 5,28; Ř 7,6). Jak se ti daří naplňovat Boží ideál? Co ti tvé zjištění říká o tom, na co v souvislosti se zákonem a s ospravedlněním z víry upozorňuje Pavel v Listu Galatským?

Zákon a věřící člověk (Ga 3,25.26)

²⁵Když však přišla víra, nejsme již podřízeni vychovateli. ²⁶Neboť všichni jste synové Boží skrze víru v Kristu Ježíši. (Ga 3,25.26; ČSP)

Osobní studium

Mnozí vnímají Pavlova slova v Ga 3,25 jako úplné odmítnutí zákona. Ve světle Pavlových pozitivních vyjádření o zákonu na jiných místech Písma však taková tvrzení nedávají smysl.

Co má tedy Pavel na mysli?

Zaprvé, nejsme více pod odsouzením zákona (Ř 8,1). Jako věřící jsme v Kristu a radujeme se z výsady být pod milostí (Ř 6,14.15). To nám dává svobodu sloužit Kristu upřímně, beze strachu z odsouzení za hříchy a chyby, kterých se dopouštíme. Právě tato skutečná svoboda je podstatou evangelia. Je to něco úplně jiného než tvrzení některých lidí, že „svoboda“ v Kristu znamená, že se již v životě nemusíme zákonem řídit. Vždyť neuposlechnutí zákona je hříchem – a hřích nepřináší svobodu, ale otroctví (J 8,34).

Přečti si text Ř 8,1–3. Jak rozumíš slovům o tom, že pokud jsme v Ježíši Kristu, nejsme pod odsouzením zákona? Jak tato pravda ovlivňuje způsob tvého života?

Následkem ospravedlnění v Kristu se mění i náš vztah k zákonu. Jsme povoláni žít životem, který se líbí Bohu (1Te 4,1). Pavel o takovém životě mluví jako o životě vedeném Duchem (Ga 5,18). To však neznamená, že morální zákon již není platný – o ničem takovém nebyla řeč. Jak by také mohla, když jsme poznali, že zákon ukazuje, co je to hřích.

Protože zákon je vyjádřením Božího charakteru, poslušností zákona vlastně projevujeme Boží charakter. Nejde však jen o to. My se totiž neřídíme jen nějakým souborem pravidel, ale přímo příkladem Ježíše, který pro nás udělal to, co by zákon nikdy udělat nedokázal: dal své zákony do našich myslí, napsal nám je na srdce (Žd 8,10) a umožnil, aby spravedlnost požadovaná zákonem byla naplněna v nás (Ř 8,4). Prostřednictvím našeho vztahu s Ježíšem máme moc žít podle zákona tak, jako nikdy předtím.

Aplikace

Přečti si text Ř 8,4. Shrň podstatu Pavlovy myšlenky vlastními slovy. Jak se toto zaslíbení projevuje ve tvém životě? Proč musí být naše spasení vždy postaveno jen a jen na tom, co pro nás udělal Kristus – a to i přesto, že se náš život mění k lepšímu?

Podněty k zamyšlení

„Dostávám otázky v souvislosti se zákonem v Listu Galatským. Který zákon je pro nás vychovatelem, jenž nás přivádí ke Kristu? Odpovídám jim: oba zákony – obřadní i morální zákon vyjádřený Desaterem.

Kristus byl základem celého židovského systému. Ábelova smrt byla následkem Kainova odmítnutí Božího plánu záchrany prostřednictvím Kristovy krve, kterou představovala oběť ukazující na Krista. Kain odmítl prolít krev, která symbolizovala Kristovu krev, vyliitou za celý svět. Celý tento obřad připravil Bůh a Kristus se stal základem celého systému. To byl začátek činnosti zákona jako vychovatele, jehož úkolem bylo přivést hříšného člověka, aby přijal Krista jako základ celého židovského systému.

Všichni, jejichž služba se spojovala se službou ve svatyni, se neustále vzdělávali v poznání toho, co Kristus dělal ve prospěch lidí. Záměrem této služby bylo vytvořit v srdci každého člověka lásku k Božímu zákonu, který je zároveň zákonem Božího království.“ (1SM 233)

„Na přikázání bychom se neměli dívat ani tak z pohledu zákazů, jako spíše z pohledu milosti. Zákazy zákona jsou totiž zárukou štěstí vycházejícího z poslušnosti. Když je přijímáme v Kristu, působí v nás očištění charakteru. To nám přinese věčnou radost. Pro poslušné se zákon stává ochrannou zdí.“ (1SM 235)

Otázky k rozhovoru

1. *Často zápasíme s otázkou, jak můžeme v našich životech překonat hřích. Jaká zaslíbení týkající se vítězství nad hříchem nacházíme v Bibli? Jaký postoj můžeme zaujmout, aby se tato zaslíbení naplnila? Proč musíme být opatrní a vždy si být jisti, že celá naše naděje na spasení spočívá na vítězství, které pro nás vydobyl Kristus, ne na našich malých vítězstvích nad našimi chybami, hříchy a nedostatky?*
2. *Někteří křesťané tvrdí, že zákon byl Kristovou smrtí zrušen. Titiž křesťané však vystupují i proti hříchu, což však znamená, že se zrušením zákona to nemyslí až tak vážně. Co tedy mají na mysli, když hovoří o zrušení zákona? V souvislosti s kterým přikázáním zákona se nejčastěji objevuje argumentace, že zákon už neplatí?*

Shrnutí

Zákon jsme dostali, abychom si jako hříšníci uvědomili naši potřebu Kristovy milosti. Zákon nám jako vychovatel přináší poučení o Bohu a o ochraně před zlem. Zároveň však poukazuje na naši hříšnost a přináší odsouzení. Kristus nás osvobozuje od odsouzení zákonem a vpisuje svůj zákon do našich srdcí.

Z otroků dědicové (Ga 3,26–4,20)

Texty na tento týden

Ga 3,26–4,20; Ř 6,1–11; 9,4.5; Žd 2,14–18; 4,14.15

Základní verš

„A tak už nejsi otrok, nýbrž syn, a když syn, tedy z moci Boží i dědic.“ (Ga 4,7)

Když v roce 1997 zemřela princezna Diana, zanechala po sobě značný majetek. Podle její poslední vůle měl každý z jejích synů dostat po dosažení 25 let věku částku zhruba 10 milionů liber. Správce pozůstalosti však tuto lhůtu prodloužil o dalších pět let, tedy do třicátých narozenin obou britských princů. V době, kdy jim bylo 13 a 15 let, jim sice už patřily tyto milionové částky, ale kvůli věku s nimi ještě nemohli disponovat.

Být dědicem s sebou někdy může nést velkou zodpovědnost. Ve Starém zákoně se můžeme dočíst o některých králích, kteří usedli na trůn ještě v dětském věku (2Pa 24,1; 34,1). Měli však po boku své zákonné zástupce a rádce. Přestože byli formálně panovníky, jejich práva vlády byla kvůli věku omezena.

Apoštol Pavel používá tuto situaci jako názorný příklad, na kterém chce vysvětlit lidskou situaci před Kristovým příchodem (či před setkáním s ním) a po něm. Hovoří o tom, že nám Ježíš přináší novou svobodu a staví nás do role královských dětí. Co pro nás ale takové „dědictví“ znamená? Jak má teď vypadat náš život?

Pokřtěni v Krista (Ga 3,25–29)

²⁵Když však přišla víra, nemáme již nad sebou dozorce. ²⁶Vy všichni jste přece skrze víru syny Božími v Kristu Ježíši. ²⁷Neboť vy všichni, kteří jste byli pokřtěni v Krista, také jste Krista oblékli. ²⁸Není už rozdíl mezi židem a pohanem, otrokem a svobodným, mužem a ženou. Vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši. ²⁹A jestliže jste Kristovi, jste símě Abrahamovo, dědicové podle zaslíbení. (Ga 3,25–29)

Osobní studium

Řekli jsme si už, že pánův syn byl až do své plnoletosti pod dohledem vychovatele. Pavel říká, že ti, kteří uvěřili v Krista, již nejsou nezletilými (nejsou podřízeni vychovateli). Jejich vztah k zákonu se změnil, protože nyní jsou již dospělými Božími „syny“.

Výraz „syn“ se samozřejmě nevztahuje pouze na muže. Pavel do této kategorie velmi jasně zahrnuje i ženy (Ga 3,28). Důvod, proč mluví o „sýnech“ a ne o „dětích“, souvisí s tím, že tehdy se dědilo po mužské linii. Kromě toho Izraelci jsou ve Starém zákoně často označováni jako „synové“ (Dt 14,1; Oz 11,1). V Kristu se nyní mohou i bývalí pohané těšit z takového vztahu s Bohem, jaký mohli mít dříve jen Izraelci.

Přečti si texty Ga 3,27–29; Ř 6,1–11 a 1Pt 3,21. V čem podle těchto veršů spočívá důležitost křtu? Které ze zmíněných charakteristik křtu jsou pro tebe nejdůležitější? Jakou máš ty osobní zkušenost s křtem?

Ve verši 3,27 se objevuje spojka „neboť“, která vyjadřuje úzkou souvislost mezi křtem a jasným a pevným rozhodnutím spojit svůj život s Kristem. V Listu Římanům (6. kapitole) Pavel popisuje symbolicky křest jako naše spojení s Ježíšem v jeho smrti i ve vzkříšení. V Listu Galatským Pavel používá jiný obraz: křest představuje jako akt, při kterém si oblékáme Krista. Pavlův slovník je připomenutím nádherných statí ze Starého zákona, které hovoří o rouchu spásy a plášti spravedlnosti (Iz 61,10; Jb 29,14). „Pavel vnímá křest jako chvíli, kdy Kristus zahalí věřícího jako plášť. A i když to Pavel neříká přímo, má vlastně na mysli spravedlnost, která je udělena věřícím.“ (Matera Frank J., *Galatians*. Collegeville, MN: The Liturgical Press, 1992, str. 145)

Naše jednota s Kristem vyjádřená křtem znamená, že o nás platí to, co platí o Kristu. Protože Kristus je „potomek“ Abrahama, pak jsme i my jako „spoludědicové Kristovi“ (Ř 8,17) dědici všech zaslíbení smlouvy, kterou Bůh uzavřel s Abrahamem a jeho potomky.

Aplikace

Co pro tebe znamená skutečnost, že o nás platí to, co platilo o Kristu? Jak může (a má) toto poznání ovlivnit různé oblasti tvého života?

Otroci vesmírných mocí (Ga 4,1–3)

¹Chci říci: Pokud je dědic nezletilý, ničím se neliší od otroka, ač je pánem všeho. ²Je podřízen poručníkům a správcům až do doby, kterou otec předem stanovil. ³Tak i my, když jsme byli nedospělí, byli jsme otroky vesmírných mocí. (Ga 4,1–3)

Osobní studium

Poté, co Pavel vyjádřil náš vztah k Bohu obrazem synů a dědiců, obohacuje toto téma v Ga 4,1–3 o další metaforu dědictví. Pavlova terminologie v nás vyvolává obraz vlastníka obrovského majetku, který sice zemřel, ale ještě před smrtí odkázal veškerý majetek svému synovi. Ten však zatím není plnoletý. Otcova závěť proto určovala, že dokud syn nedosáhne plnoletosti, mají ho zastupovat a chránit opatrovníci a o majetek se mají starat správci. A tak přestože syn byl po smrti otce pánem a majitelem veškerého otcova majetku, jako nezletilý neměl prakticky žádná práva.

Pavlova analogie se v mnohém podobá jeho přirovnání z Ga 3,24, kde zákon připodobňuje k vychovateli. V případě dědictví je však pravomoc poručníků a správců mnohem důležitější a odpovědnější. Jsou totiž zodpovědni nejen za výchovu pánova syna, ale i za všechny finanční a administrativní záležitosti – a to dokud nebude tento syn plnoletý a dostatečně zralý, aby za vše sám převzal odpovědnost.

Přečti si text Ga 4,1–3. Co říká Pavlova analogie o zákoně? Co se z ní můžeme naučit o roli zákona v našich životech, jestliže jsme přijali Krista?

Nevíme přesně, co měl Pavel na mysli slovem „živly“ (Ga 4,9; ČSP) nebo „mocnosti“ (ČEP). Řecké slovo *stoicheia* znamená doslova „prvky“ nebo „základy“. Někteří je vnímali jako popis základních složek, z nichž se skládá vesmír (2Pt 3,10.12), nebo jako základní principy a pravidla náboženského života (Žd 5,12), nebo dokonce jako démonské mocnosti, které ovládají náš hříšný svět (Ko 2,15). Pavlův důraz na to, že lidstvo bylo před Kristovým příchodem v jakémsi stavu „nedospělosti“ (Ga 4,1–3), naznačuje, že pod pojmem „živly“ může mít na mysli základní principy náboženského života nebo skutečné duchovnosti (živého vztahu s Bohem). Pokud by tomu tak bylo, pak Pavel říká, že starozákonní období se svými předpisy a oběťmi bylo ve své podstatě jakýmsi úvodem k evangeliu a vytyčilo základní rámec spasení. A přestože obřadní zákony byly pro Izraelce nesmírně důležité a mnohému se z nich naučili, byly vlastně jen stínem toho, co mělo přijít. Nikdy nemohly vykonat to, co mohl pro lidi udělat jen Kristus.

Pokud se dnes někdo namísto života v Kristu snaží řídit svůj život podle minulých pravidel a zásad, je to podobné, jako by se chtěl vrátit v čase. Křesťané z Galacie, kteří se chtěli po Kristově příchodu znovu vrátit k těmto základním „živlům“, se snažili o něco podobného, jako kdyby se dospělý syn z Pavlovy analogie chtěl stát opět nezletilým dítětem.

Aplikace

„Dětská víra“ má určitě své kladné stránky (Mt 18,3). Jaký je podle tebe vztah mezi „dětskou vírou“ a „duchovní dospělostí“? (Viz 1K 3,1 a Ef 4,13.14.) Jaký postoj bys zaujal k tvrzení, že čím jsme duchovně vyspělejší, tím více se naše víra podobá víře dětí? Charakterizoval bys svou víru jako „dětsky nevinnou a plnou důvěry“? Řekni proč.

Bůh poslal svého Syna (Ga 4,4.5)

“Když se však naplnil stanovený čas, poslal Bůh svého Syna, narozeného z ženy, podrobeného zákonu, aby vykoupil ty, kteří jsou zákonu podrobeni, tak abychom byli přijati za syny. (Ga 4,4.5)

Osobní studium

To, že Pavel použil slovo „naplnil“, ukazuje na aktivní Boží jednání v úsilí uskutečnit v dějinách lidstva jeho záměr. Ježíšův příchod nebyl náhodný. Ježíš přišel přesně v čas, který Bůh připravil. Z historického hlediska přišel v době takzvaného *Pax Romana* (Římského míru). Šlo o dvousetleté období existence Římské říše, které se vyznačovalo relativní stabilitou a klidem. Vláda Říma nad celým Středomořím přinesla nejen klid, ale i společný jazyk, příznivé možnosti pro cestování a společnou kulturu. To vše přispělo k rychlému šíření evangelia. Z biblického pohledu jde zároveň o období, které Bůh určil pro příchod zaslíbeného Mesiáše (viz Da 9,24–27; Ř 5,6 a Tt 1,2).

Přečti si texty J 1,14; Ga 4,4.5; Ř 8,3.4; 2K 5,21; Fp 2,5–8; Žd 2,14–18 a 4,14.15. Pokus se na základě těchto veršů vlastními slovy vyjádřit, proč musel Kristus vzít na sebe naše lidství, aby nás mohl vykoupit.

Text Ga 4,4.5 představuje jedno z nejstručnějších vyjádření evangelia v Písmu. Ježíšův vstup do lidských dějin nebyl náhodný. „Bůh poslal svého Syna.“ Jinými slovy, Bůh se chopil iniciativy a aktivně jednal v díle naší záchrany.

Součástí těchto slov je i velmi důležitá křesťanská víra v Kristovo věčné božství (viz J 1,1–3.18; Fp 2,5–9 a Ko 1,15–17). Bůh neposlal jen jakéhosi nebeského posla, kterého by si pro tento účel stvořil. Na zem sestoupil Bůh sám. I to vypovídá mnoho nejen o závažnosti problému hříchu, ale také o tom, jak moc Bohu záleží na každém z nás a jak nesmírně nás miluje. Každého – i tebe.

Ježíš není jen věčným Božím Synem. Stal se i „Synem, narozeným z ženy“ (Ga 4,4). Toto vyjádření velmi konkrétní potvrzuje jeho skutečné lidství.

Zatímco výraz „narozený z ženy“ ukazuje na způsob a podstatu Ježíšova narození, výraz „podrobený zákonu“ (Ga 4,4) vyjadřuje stav, ve kterém se nacházejí všichni lidé. Nejde jen o to, že se Ježíš narodil v lidském těle jako Žid, ale především o skutečnost, že na sebe vzal odsouzení zákona, které nese každý z nás.

Skutečnost, že Ježíš na sebe vzal naši lidskou přirozenost, má pro nás obrovský význam. My sami jsme se totiž zachránit nemohli. Tím, že Kristus v sobě sjednotil svou božskou přirozenost s naší padlou, hříchem poznamenanou lidskou přirozeností, mohl se – podle zákona – stát naším Zástupcem a Spasitelem. Kristus jako druhý Adam získal zpět vše, o co první Adam přišel pro svou neposlušnost (Ř 5,12–21). Kristus svou poslušností dokonale naplnil požadavky zákona, čímž odčinil Adamovo tragické selhání. Svou smrtí na kříži Kristus uspokojil spravedlnost zákona, která požadovala smrt hříšníka. Takto nabyl právo zachránit všechny, kteří k němu přicházejí v pokorné víře.

Aplikace

Každý z nás tragicky selhává – v tom se podobáme prvnímu Adamovi. A podobně jako on obviňujeme ostatní, že mohou za náš hřích. Co pro tebe znamená skutečnost, že Kristus podstoupil utrpení a ponížení, aby nás mohl zachránit? Kdy si tuto skutečnost uvědomuješ nejintenzivněji? Jak bys vysvětlil nevěřícímu člověku, proč musel nevinný a bezhříšný Ježíš zemřít za hříšníky?

Adoptování Bohem (Ga 4,4–7)

⁴Když se však čas naplnil, Bůh poslal svého Syna, narozeného z ženy, narozeného pod Zákonem, ⁵aby vykoupil ty, kdo byli pod zákonem, abychom přijali právo synovství. ⁶A protože jste synové, Bůh poslal do našich srdcí Ducha svého Syna, volajícího: „Abba, Otče!“ ⁷A tak už díky Bohu nejsi otrok, ale syn, a když syn, pak také dědic. (Ga 4,4–7; B21)

Osobní studium

V textu Ga 4,4–7 apoštol Pavel rozvíjí své téma a zdůrazňuje, že Kristus vykoupil ty, „kdo byli pod zákonem“ (Ga 4,5). Synonymem slovesa „vykoupit“ jsou výrazy *koupit zpět, zaplatit, osvobodit* nebo *vymanit*. Slovo „vykoupit“ (nebo „výkupné“) nám připomíná cenu, kterou je třeba zaplatit za osvobození otroka nebo rukojmí. Na základě našeho kontextu vidíme, že vykopení vychází z negativního základu: předpokládá existenci člověka, který je v zajetí nebo v otroctví a potřebuje vysvobození.

Od čeho potřebujeme být osvobozeni? Nová smlouva představuje (mimo jiné) čtyři důležité aspekty vykopení. (1) Potřebujeme osvobození od ďábla a jeho podvodů (Žd 2,14,15); (2) potřebujeme vysvobození od smrti (1K 15,56,57); (3) potřebujeme vysvobození z moci hříchu, který nás zotročuje (Ř 6,22) a (4) potřebujeme vysvobození od odsouzení zákona (Ř 3,19–24; Ga 3,13; 4,5).

Přečti si texty Ga 4,4–7; Ef 1,5; Ř 8,15.16.23 a 9,4.5. Jak rozumíš tomu, že jsme se stali Božími dětmi? Kdy se těmito „adoptovanými dětmi“ stáváme? Co to znamená pro tebe?

Často mluvíme o tom, že nás Kristus „spasil“. Je to sice pravda, ale toto slovo není zdaleka tak výstižné jako Pavlovo jedinečně použité slovo „adopce“ (řecky *hyiothesia*). I když Pavel je jediným novozákonním pisatelem, který toto slovo používá, adopce byla v řecko-římském světě známým zákonným postupem. Několik římských císařů vládnoucích za Pavlova života, kteří neměli zákonitého dědice, využilo adopci jako prostředek, pomocí kterého si zvolili svého nástupce. Adopce zaručovala řadu výhod: „(1) Adoptovaný syn se stal skutečným synem ... svého osvojitele. (2) Osvojitel souhlasil s tím, že se postará o náležitou výchovu dítěte a poskytne mu nezbytné jídlo a oblečení. (3) Osvojitel nemohl své adoptované dítě zavrhnout (vzdát se jej). (4) Dítě se nemohlo stát otrokem. (5) Biologičtí rodiče dítěte neměli právo žádat dítě zpět. (6) Adopce určovala právo dědit.“ (Moore-Crispin Derek R., „Galatians 4,1–9: The Use and Abuse of Parallels“, *The Evangelical Quarterly*, Vol. LXI/No. 3, 1989, str. 216)

Pokud jsou tato práva zaručena na pozemské úrovni, zkus si představit, o co větší výhody máme jako adoptované Boží děti!

Aplikace

Přečti si text Ga 4,6. Pamatuj přitom, že aramejské slovo „abba“ je důvěrné oslovení, které používaly děti pro své otce tak, jako dnes používáme například slova „tati“, „tatínku“. Ježíš použil toto slovo v modlitbě (Mk 14,36). Jako Boží děti máme přednost takto nazývat Boha – Tatínku. Daří se ti prožívat s Bohem tak důvěrný vztah? Kdy jsi takový vztah prožíval naposledy? Pokud to bylo už dávno, co může být příčinou? Co můžeš změnit, aby byl tvůj vztah k Bohu důvěrnější?

Zpět do otroctví? (Ga 4,8–11)

⁸Dříve jste však neznali Boha a byli jste otroky bohů, kteří ve skutečnosti bohy nejsou. ⁹Nyní však, když jste poznali Boha, nebo spíše když jste byli od Boha poznáni, jak to, že se zase obracíte k těm slabým a ubohým živlům, kterým zase znovu chcete otročit? ¹⁰Zachovávejte dny, měsíce, období a roky! ¹¹Bojím se o vás, abych se pro vás nakonec nelopotil nadarmo. (Ga 4,8–11)

Osobní studium

Přečti si text Ga 4,8–11 (případně i dále až do verše 20). Pokus se vlastními slovy vyjádřit, o čem Pavel píše. Jaký je jeho vztah ke Galatským? Jak se dívá na falešné učení mezi nimi?

Pavel sice podrobně nespécifikuje náboženské praktiky Galatských, ale je zřejmé, že má na mysli především falešný systém uctívání Boha, který vedl k duchovnímu otroctví. Takové jednání považoval za natolik nebezpečné a zničující, že napsal svůj horlivý dopis, ve kterém Galatské varoval, že jejich jednání je odvrací od synovství a dostávají se opět do otroctví.

Mnozí vysvětlují Pavlovu zmínku o „dnech, měsících, obdobích a letech“ (Ga 4,10) jako odmítnutí nejen ceremoniálního zákona, ale i soboty. Na podporu takového výkladu však neexistují žádné důkazy. Kdyby se Pavel skutečně zaměřil na sobotu a na některé židovské praktiky, z textu Ko 2,16 je zřejmé, že by je zřetelně pojmenoval. Pavel ve svém Listu Galatským jasně říká, že je toto jednání vede od svobody v Kristu k otroctví. „Pokud zachovávání soboty – sedmého dne – přivádí člověka do otroctví, pak musí platit i to, že sám Stvořitel vstoupil do otroctví, když zachoval první sobotu v dějinách světa!“ (6BC 967) Proč by tedy dokonce i Ježíš nejen zachovával sobotu, ale učil i jiné, jak ji mají správně zachovávat, pokud by nás její správné zachovávání zbavovalo svobody, kterou máme v Kristu? (Viz Mk 2,27.28 a L 13,10–16.) Nebyla snad sobota naopak symbolem vyvedení z otroctví (Dt 5,13–15)?

Aplikace

Které zvyklosti nebo tradice tě (možná i ve vašem sboru) obírají o svobodu, kterou máš v Kristu? Je důležité uvědomit si, že často není problém v tom, co děláme, ale proč to děláme. Jak a proč nás mohou špatné pohnutky vést ke stejnému duchovnímu otroctví, před jakým Pavel tak důrazně varoval Galatské?

Podněty k zamyšlení

„V nebeské radě bylo přijato opatření: Lidé – i když se provinili – nezahynou ve své neposlušnosti, ale skrze víru v Krista jako svého zástupce a ručitele se mohou stát Božími vyvolenými, kteří jsou předurčení k adopci v Ježíši Kristu podle dobroty jeho vůle. Bůh chce, aby byli spaseni všichni lidé. Proto udělal opatření, které je dostačující – dal svého jednorozeného Syna, aby zaplatil za člověka výkupné. Ti, kteří zahynou, zahynou proto, že odmítli být prostřednictvím Ježíše Krista adoptováni za Boží děti. Pýcha člověku brání přijmout dar spasení. Ale lidské zásluhy neumožní nikomu vstoupit do Boží přítomnosti. Bůh může přijmout člověka jedině díky Kristově milosti udělené prostřednictvím víry v jeho jméno. Důkazem toho, že lidé jsou Bohem vyvoleni, nejsou jejich vzletlé pocity. Nemohou se spoléhat ani na své skutky. Vyvoleným se člověk stává jedině prostřednictvím Krista.“ (E. G. Whiteová, ST, 2. ledna 1893)

Otázky k rozhovoru

1. *Uvažujte společně o tom, co v našem chození s Ježíšem znamená „být jako děti“. V čem můžeme zajít v takovém postoji příliš daleko?*
2. *Proč se tak často bráníme myšlence milosti a spasení jedině vírou? Proč by mnozí raději dosáhli spasení skutky, kdyby to bylo možné?*
3. *Uvažujte ve třídě o poslední otázce v části na čtvrtek. Jak a v čem můžeme padnout zpět do otroctví, z něhož nás Kristus vysvobodil? Kdy se to může stát? Jak můžeme zjistit, že se něco takového děje? Jak se z toho můžeme vymanit?*

Shrnutí

V Kristu jsme byli adoptováni do Boží rodiny za Boží syny a dcery. Jako Boží děti máme přístup ke všem právům a přednostem, které takové rodinné vztahy v sobě zahrnují. Mít k Bohu vztah pouze na základě pravidel a předpisů by bylo velmi nerozumné. Podobalo by se to situaci, kdy by se syn chtěl vzdát svého postavení a dědictví a raději by se rozhodl být otrokem.

Pavlova pastorální výzva (Ga 4,12–20)

Texty na tento týden

Ga 4,12–20; 1K 11,1; Fp 3,17; 1K 9,19–23; 2K 4,7–12

Základní verš

„Prosím vás, bratři, buďte jako já, protože i já jsem jako vy. Ničím jste mi neublížili.“ (Ga 4,12; ČSP)

Během našeho dosavadního studia Listu Galatským jsme si již mohli všimnout, že Pavel se vyjadřuje velmi otevřeně a rozhodně si nebere servítky. Jeho důrazná vyjádření však naznačují přímo Duchem svatým inspirovaný zájem o duchovní zdraví sboru, který založil. Kromě důležitých věroučných otázek, kterým se Pavel věnoval, poukazuje List Galatským v širším smyslu na důležitost správného učení. Kdyby to, čemu věříme, nebylo podstatné, kdyby ani příliš nezáleželo na věroučné správnosti, proč by byl Pavel ve svém listu tak horlivý a nekompromisní? Pravdou je, že velmi záleží na tom, čemu věříme. A nejdůležitější je to právě při chápání evangelia.

V Ga 4,12–20 Pavel pokračuje ve svém proslovu, trochu však mění svůj přístup. Dosud ve své snaze přesvědčit Galatské o jejich omylu přicházel s podrobnými a teologicky promyšlenými argumenty. Nyní se však rozhodl použít pastorační, osobnější přístup. Na rozdíl od falešných učitelů, kteří se o Galatské v podstatě nezajímali, Pavel projevuje skutečný zájem a opravdovou starost. Vyjadřuje své obavy a zároveň projevuje naději a lásku dobrého pastýře, majícího starost o své tvrdohlavé spoluvěřící. Nejde mu jen o to, aby napravit jejich učení. Toužil sloužit těm, které miloval.

Pavlovy obavy (Ga 4,12–20)

Prosím vás, bratři, buďte jako já, protože i já jsem jako vy. Ničím jste mi neublížili. (Ga 4,12; ČSP)

¹⁷Oni se o vás horlivě ucházejí, ale nemyslí to dobře; chtějí vás připravit o spásu a strhnout vás na svou stranu. ¹⁸Je správné horlit, ale pro dobrou věc a vždycky, nejen tehdy, když jsem u vás, moje děti. ¹⁹Znovu vás v bolestech rodím, dokud nebudete dotvořeni v podobu Kristovu. (Ga 4,17–19)

Osobní studium

Přečti si text Ga 4,12–20. Jak bys shrnul podstatu Pavlova poselství vyjádřeného v těchto verších? Co tě na Pavlových slovech nejvíce zaujalo? Jak bys charakterizoval apoštolův vztah k věřícím v Galacii?

Pavlova osobní prosba ve verši 12 je vyjádřením obav, které na apoštola těžce doléhaly. Po této prosbě následuje Pavlova výzva, aby Galatští byli takoví, jako je on. Výraz překládaný jako „prosím vás“ nevystihuje zcela význam původního řeckého slovesa (*deomai*). I když ho můžeme přeložit jako „prosit“ nebo dokonce „naléhat“, řecký výraz v sobě zahrnuje i pocit zoufalství (viz 2K 5,20; 8,4; 10,2). Nejlépe by se možná Pavlova prosba dala vyjádřit slovy „úspěšně vás prosím“.

Pavlovy obavy se netýkaly jen věroučných myšlenek a doktrín. Jeho srdce bylo úzce propojeno se životem lidí. Považoval se za více než jen jejich přítele. Měl k nim otcovský vztah, podobně jako k ostatním, které svou službou „zplodil“ pro život a které přivedl ke Kristu (viz 1K 4,15 a Fm 1,10). Pavel dokonce přirovnává své obavy o Galatské k bolesti a úzkosti, kterou prožívá matka při porodu (Ga 4,19). Apoštol byl přesvědčen, že jeho předchozí „porodní bolesti“ byly dostatečné pro „bezpečný porod“. Ale teď, když Galatští zabloudili a odešli od pravdy, Pavel opět prožívá tuto bolest. Tak moc mu záleželo na jejich dobru a duchovním růstu.

Verš Ga 4,19 obsahuje velmi zajímavé spojení. Pavel nejprve hovoří o svých „porodních bolestech“, kterými trpěl a znovu trpí pro Galatské. V tomto případě jsou to tedy oni, kdo se vyvíjí v lůně matky. V druhé polovině verše však používá vyjádření, jako by oni sami byli těhotnými matkami. Slovo přeložené jako „dotvořen“ (ČEP) nebo „zformován“ (B21) se používalo v lékařství v souvislosti s vývojem plodu. Pomocí této metafory Pavel popisuje, co znamená být křesťanem – každý jednotlivě i společně jako církev. Být Kristovým následovníkem je mnohem více než jen vyznávat nějakou věrouku. Následovat Krista znamená úplnou přeměnu do Kristovy podoby. Pavlovi „nešlo o to, aby se Galatští podrobili nějakým kosmetickým úpravám. Chtěl, aby prošli tak radikální změnou, že při pohledu na ně bude člověk vidět Krista.“ (Morris Leon, *Galatians*. Downers Grove, IL: InterVarsity, 1996, str. 142)

Aplikace

Jak rozumíš tomu, že na nás musí být vidět Kristus? Jak se ve tvém životě projevuje Kristův charakter? Ve kterých oblastech to nepozoruješ? Proč? Co můžeš udělat pro to, abys zrcadlil Kristův charakter?

„Budte jako já...“ (Ga 4,12a)

Prosím vás, bratři, buďte jako já, protože i já jsem jako vy. (Ga 4,12a; ČSP)

Osobní studium

Přečti si texty 1K 11,1; Fp 3,17; 2Te 3,7–9 a Sk 26,28.29. Porovnej tyto verše s textem Ga 4,12 (ČSP). Jak spolu souvisejí? Jak těmto textům rozumíš? V čem by měli být křesťané podobní Pavlovi?

Ve svých dopisech Pavel opakovaně vybízí křesťany, aby napodobovali jeho chování.

V 2Te 3,7–9 Pavel dává sebe za vzor v tom, že si vydělává na živobytí a křesťané v Tesalonice mají také pracovat, aby nebyli druhým na obtíž.

V 1K 11,1 Pavel apeluje na Korintské, aby napodobovali jeho úsilí o blaho a prosperitu druhých. Zdá se však, že v případě Galatských jde Pavlovi ještě o něco jiného.

V Ga 4,12 Pavel neprosí Galatské, aby ho napodobovali, ale prosí je, aby „byli“ jako on. Mluví tedy o „bytí“, ne „jednání“. Proč? Problémem v Galacii nebylo neetické chování ani bezbožný způsob života, jako například v korintském sboru. V Galacii probíhal spor o samotnou podstatu křesťanství. Šlo spíše o „bytí“ než o „jednání“. Pavel neřekl, aby jednali tak jako on, ale aby „byli jako on“. Se stejným vyjádřením se setkáváme i v Pavlově výzvě adresované králi Herodovi Agrippovi: „Kéž by dal Bůh, aby ses nejen ty, nýbrž i všichni, kdo mě slyší, *stali dříve nebo později tím, čím jsem já* – kromě těchto pout“ (Sk 26,29). Jinými slovy – Pavel se odvolává na svou křesťanskou zkušenost, jejíž základ spočívá jedině v Kristu. Odvolává se na víru, která se spoléhá na to, co pro něj udělal Kristus, ne na své skutky zákona. Galatští připisovali větší hodnotu svému chování než tomu, kým se stali v Kristu.

Pavel neupřesňuje, jak a v čem mají být Galatští jako on. Souvislosti naznačují, že mu nešlo o seznam, který by obsahoval každý aspekt a detail jeho života. Starosti mu totiž působilo, že náboženství Galatských bylo zaměřené na zákon. Pavel určitě myslel na velkou lásku, radost, svobodu a jistotu spasení, kterou našel v Ježíši Kristu. V porovnání s těmito úžasnými dary Pavlovi vše ostatní připadalo jako smetí (Fp 3,5–9). Toužil, aby i Galatští prožili stejnou zkušenost.

Aplikace

Kdo z lidí je pro tebe dobrým příkladem? Kterých vlastností si na tomto člověku vážíš? Jak můžeš tyto vlastnosti ve svém životě lépe odrážet?

„...protože i já jsem jako vy.“ (Ga 4,12b)

Prosím vás, bratři, buďte jako já, protože i já jsem jako vy. Ničím jste mi neublížili. (Ga 4,12; ČSP)

Osobní studium

Proč by Galatští měli být jako Pavel, když on už byl jako oni? A proč je vlastně Pavel jako oni? Text Ga 4,12 nás může trochu mást. Pro lepší pochopení těchto slov si přečtěte také 1K 9,19–23.

Jak jsme si včera ukázali, Pavel chtěl, aby byli Galatští stejní jako on v otázkách důvěry v to, že Kristovo dílo zcela stačí na naše spasení. Jeho slova, že se stal stejným jako oni, měl křesťanům v Galacii připomenout, že – i když je Žid – stal se pro pohany člověkem „bez zákona“, aby je mohl oslovit evangeliem. Pavel se jako velký misionář pohanů naučil zvěstovat evangelium Židům i pohanům. I když podle 1K 9,19–23 zůstává evangelium stále stejné, Pavlova metoda se mění podle toho, koho chce oslovit.

„Pavel byl průkopníkem v tom, co dnes nazýváme *kontextualizace* (zasazení do kontextu). Jde o zvěstování evangelia takovým způsobem, aby v daném prostředí oslovilo lidi, kterým je určeno.“ (George Timothy, *The New American Commentary: Galatians*. Nashville, TN: Broadman & Holman, 1994, str. 321)

Pavlova slova v 1K 9,21 (ČSP) naznačují, že věděl, jak daleko může zajít ve snaze přiblížit lidem evangelium. Říká, že zatímco člověk může různými způsoby oslovit Židy a pohany, neznamená to, že nebude respektovat zákon, protože křesťané jsou pod „zákonem Kristovým“.

Zasazení do kontextu není vždy snadné. „Přestože jsme schopni oddělit jádro evangelia od jeho kulturního obalu, napodobovateli Pavla bychom se měli stát v tom, že zasadíme Kristovo poselství do kontextu, aniž bychom se zpronevěřili jeho obsahu.“ (George, str. 321.322)

Aplikace

Kde je podle tebe hranice mezi tím, kdy se chceme pro lepší srozumitelnost druhým „přiblížit“ a „přizpůsobit“, a momentem, kdy už děláme kompromisy ve vztahu k našemu poselství? Čestně se zamysli nad svým životem. Kolik kompromisů proniklo do tvého života? Jak si je omlouváš? Jak to změnit?

Tehdy a nyní (Ga 4,13.14)

¹³Víte, že jsem byl nemocen, když jsem u vás poprvé zvěstoval evangelium. ¹⁴Vy jste se však ode mne neodvrátili s ošklivostí, ačkoli to pro vás bylo pokušením, ale přijali jste mne jako posla Božího, jako Krista Ježíše. (Ga 4,13.14)

Osobní studium

Pavlův vztah s věřícími v Galacii nebyl vždy tak složitý a chladný jako nyní. Když vzpomíná na jejich chování během jeho první návštěvy a prvního zvěstování evangelia, používá vřelá slova. Co se tedy stalo?

Podle všeho Pavel původně neměl v úmyslu kázat evangelium v Galacii. Na cestě ho však pravděpodobně zastihla nějaká nemoc, která jej přinutila buď zůstat v Galacii déle, než předpokládal, nebo jít do Galacie a tam se léčit. Nevíme však přesně, co se stalo. Zůstává to zahaleno tajemstvím. Někteří předpokládají, že onemocněl malárií. Jiní, že šlo o nějakou oční chorobu (na základě Pavlovy zmínky o ochotě Galatských obětovat vlastní oči a poskytnout je Pavlovi; viz Ga 4,15). Jeho nemoc možná nějakým způsobem souvisela s „ostnem v těle“, o kterém se zmiňuje v 2K 12,7–9.

Ať už ho trápilo cokoli, podle Pavla to bylo tak nepříjemné, že se to stalo pro Galatské „pokušením“. Ve společnosti, kde nemoc často považovali za znamení Boží nelibosti (J 9,1.2; L 13,1–4), mohli Galatští Pavlovu nemoc jednoduše zneužít jako výmluvu pro odmítnutí jeho poselství. Oni však Pavla velmi srdečně přivítali. Proč? Protože jejich srdce zahřálo poselství o kříži a usvědčoval je Duch svatý. Jaký důvod mohli nyní uvést pro změnu svého postoje?

Přečti si texty Ř 8,28; 2K 4,7–12 a 12,7–10. Jaké důvody mohly vést Boha k tomu, že dovolil, aby Pavel trpěl? Jak mohl Pavel sloužit jiným, když sám zápasil s problémy?

Ať už byla Pavlova nemoc jakákoliv, jistě to bylo něco vážného. Snadno si mohl najít výmluvu – buď obviňovat za tyto problémy Boha, nebo prostě přestat kázat evangelium. Pavel však neudělal ani jedno, ani druhé. Svou situaci využil jako příležitost více se spolehnout na Boží milost. „Čas od času Bůh použije nepřízeň života – nemoc, pronásledování, chudobu nebo dokonce i přírodní neštěstí a nevysvětlitelné tragédie – jako prostředek pro pokrok evangelia a příležitost zjevit své milosrdenství a milost.“ (George; str. 323.324)

Aplikace

Jak se naučit v zkouškách a problémech více se spolehnout na Boha? Jaké jsou tvé nejčastější výmluvy, proč se to nedá? Jaké jiné možnosti máš?

Mluvit pravdu (Ga 4,15–20)

¹⁵Kam se podělo to vaše nadšení? Mohu vám dosvědčit, že kdyby to bylo možné, byli byste pro mne obětovali vlastní oči. ¹⁶Stal jsem se vaším nepřítelem tím, že vám říkám pravdu? ¹⁷Oni se o vás horlivě ucházejí, ale nemyslí to dobře; chtějí vás připravit o spásu a strhnout vás na svou stranu. ¹⁸Je správné horlit, ale pro dobrou věc a vždycky, nejen tehdy, když jsem u vás, moje děti. ¹⁹Znovu vás v bolestech rodím, dokud nebudete dotvořeni v podobu Kristovu. ²⁰Jak bych teď chtěl být u vás a najít pro svou řeč pravý tón, vždyť si s vámi nevím rady! (Ga 4,15–20)

Osobní studium

Přečti si text Ga 4,15.16. Na jakou důležitou skutečnost Pavel poukazuje? Stalo se ti něco podobného? (Viz také texty J 3,19; Mt 26,64.65 a Jr 36,17–23.)

„Mluvit pravdu“ má dnes často negativní význam. A to zvláště dnes, kdy lidé na „mluvení pravdy“ pohlížejí jako na útočnou, bezohlednou a nepřítele nešetřící taktiku, jak uvést fakta bez ohledu na to, jak jsou nepřijemná nebo nevíтанá. Kdyby to neplatilo také o Pavlových slovech v Ga 4,12–20 a na několika dalších místech v tomto listu (Ga 6,9.10), mohli bychom si nesprávně myslet, že Pavlovi více záleží na pravdě než na projevech lásky a zájmu o člověka. Vidíme však, že i když Pavlovi leželo na srdci, aby Galatští poznali „pravdu evangelia“ (Ga 2,5.14), tato starost se zrodila právě z jeho lásky k bratřím a sestrám ve víře a z hlubokého zájmu o ně.

Každý z nás má zkušenost s bolestí, když jsme museli někoho vážně napomenout nebo mu otevřeně „říct pravdu“, ačkoli ten druhý ji nechtěl slyšet. Přesto to děláme, protože nám na tom člověku záleží; ne proto, že ho chceme zranit. Je třeba však mít na paměti, že naše slova mohou zranit, vyvolat hněv nebo dokonce nenávisť. To nás však neodradí, pokud jsme opravdu přesvědčeni, že taková slova musejí zaznít, přestože je ten druhý nechce slyšet.

Přečti si text Ga 4,17–20. Co v těchto verších Pavel říká o svých odpůrcích?

V protikladu k Pavlově otevřenosti a upřímnosti při zvěstování evangelia, kterými riskoval možný hněv Galatských, jeho odpůrci se ucházeli o přízeň věřících ne z lásky k nim, ale z vlastních sobeckých pohnutek (Ga 4,17–20). Nevíme přesně, co Pavel míní, když říká, že jeho odpůrci chtějí Galatské „strhnout“ (ČEP) nebo „odstrčit“ (BK). Možná se to vztahuje na snahu zabránit jim v přístupu k výsadám evangelia, dokud se nejprve nepodrobí obrízce.

Aplikace

Vzpomeň si na situaci, kdy se někdo pro tvá slova – i když byla pravdivá a potřebná – na tebe zlobil. Co tě taková zkušenost naučila? Jak ti to může pomoci v budoucnosti?

Podněty k zamyšlení

„V galatských sborech však bylo poselství evangelia potlačováno zjevným, nijak nezastíraným omylem. Věřící se ve skutečnosti zřekli Krista, pravého základu víry, a nahradili jej zastaralými židovskými tradicemi. Apoštol věděl, že Galatští mohou být před těmito nebezpečnými vlivy, které je ohrožují, uchráněni jediné tehdy, budou-li učiněna rozhodná opatření a dostanou-li ty nejostřejší výstrahy.

Pro každého Kristova služebníka je velmi důležité, aby se naučil přizpůsobit svou práci těm, jimž chce pomoci. Laskavost, trpělivost, rozhodnost a pevnost jsou také potřebné; měly by však být proječovány s přihlédnutím k okolnostem. Správně jednat s lidmi různého smýšlení a za různých podmínek je úkol, který vyžaduje moudrost a úsudek osvěcený a posvěcený Božím Duchem. (...)

Pavel vyzýval ty, kteří kdysi ve svých životech zakusili Boží moc, aby se vrátili ke své první lásce, k pravdě evangelia. Předkládal jim nezvratné důkazy a vysvětloval jim, jak velikou výsadou je, že se v Kristu mohou stát svobodnými muži a ženami. Všichni, kdo se plně podřídí Kristu, budou totiž díky jeho usmiřující milosti oblečeni do roucha jeho spravedlnosti. Zastával názor, že každý, kdo chce být spasen, musí prožít pravou, osobní zkušenost s Bohem.

Apoštolovy naléhavé prosby nezůstaly bez odezvy. Duch svatý mocně působil a mnozí, kteří se dostali na scestí, se vrátili ke své dřívější víře v evangelium. Od té doby se pevně drželi svobody, kterou jim vydobyl Kristus. V jejich životech se projevilo ovoce Božího Ducha – „láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tichost a sebeovládání“ (Ga 5,22.23).“ (AA 385.386.388; PNL 220–222)

Otázky k rozhovoru

- 1. Přemýšlejte o problému utrpení a o tom, jak ho může Bůh použít. Jak se vyrovnat se situacemi, kdy se nám zdá, že trápení nic dobrého nepřináší?**
- 2. Uvažujte o myšlence, že Kristus se má ztvárnit (zformovat) v nás. Co to znamená ve skutečnosti? Jak můžeme zjistit, že se něco takového v našem nitru děje? Jak se nedat znechutit, když se to neděje tak rychle, jak bychom si představovali?**

Shrnutí

Po mnoha podrobných a teologicky promyšlených argumentech vyslovuje Pavel na adresu Galatských osobnější a citově založenou žádost. Doslova „škemrá“, aby poslechli jeho rady. Připomíná jim krásný vztah, který k němu kdysi měli. Odvolává se na upřímnou lásku a zájem, který má o ně jako ten, kdo jim přinesl evangelium.

Dvě smlouvy (Ga 4,21–31)

Texty na tento týden

Ga 4,21–31; Gn 1,28; 2,2.3; 3,15; 15,1–6; Ex 6,2–8; 19,3–6

Základní verš

„Ale budoucí Jeruzalém je svobodný, a to je naše matka.“ (Ga 4,26)

V roce 2005 se objevil na plátnech kin dánský film „Manderlay“, který vypráví o americké plantáži, na které jsou i sedmdesát let po zrušení otroctví drženi otroci, kteří zde musejí pracovat.

Mam, majitelka této plantáže, chce otroky „uchránit“ před obtížným životem svobodných občanů, a proto jim tají, že otroctví už bylo zrušeno. Vytvořila systém pravidel, která určovala a regulovala jejich život do nejmenších detailů. Přestože o této skutečnosti někteří na Manderlay věděli, považovali za potřebné podílet se dále na tomto projektu. Domnívali se totiž, že pouze umělým udržením otroctví se může podařit zajistit život v bezpečí a míru, a naplnit tak základní potřeby všech těch, kteří zde pracují.

Po smrti Mam osvobodí Grace, hlavní hrdinka tohoto filmu, všechny otroky a snaží se je naučit žít ve svobodě a demokracii. Navzdory velkému nasazení se jí však nedaří tohoto cíle dosáhnout. Osvobození černí otroci totiž neumějí žít na svobodě a musejí čelit chamtivosti, podvodům a vraždám. Nakonec se rozhodnou, že se vrátí do starého osvědčeného systému otroctví, který podle nich fungoval lépe. Jsou přesvědčeni, že stability a spravedlnosti mohou dosáhnout jen pod vedením bílých pánů.

Tento týden budeme sledovat Pavlovu polemiku s těmi, kteří se sice hlásili ke Kristu, ale přesto dávali přednost „otrockému jhu“ zákona před „svobodou v Kristu“.

Smlouvy ve Starém zákoně (Ga 4,21–31)

²¹ **Odpovězte mi vy, kteří chcete být pod zákonem: Co slyšíte v zákoně?** ²² Čtete tam, že Abraham měl dva syny, jednoho z otrokyně a druhého ze ženy svobodné. ²³ Ten z otrokyně se narodil jen z vůle člověka, ten ze svobodné podle zaslíbení. ²⁴ Je to řečeno obrazně. Ty dvě ženy jsou dvě smlouvy, jedna z hory Sínaj, která rodí děti do otroctví; to je Hagar. ²⁵ Hagar znamená horu Sínaj v Arábii a odpovídá nynějšímu Jeruzalému, neboť žije v otroctví i se svými dětmi. ²⁶ Ale budoucí Jeruzalém je svobodný, a to je naše matka. ²⁷ Vždyť stojí psáno: „Raduj se, neplodná, která nerodíš, jásej a volej, která nemá bolesti, neboť mnoho dětí bude mít osamělá, více než ta, která má muže.“ ²⁸ Vy, bratři, jste dětmi zaslíbení jako Izák. ²⁹ Ale jako tenkrát ten, který se narodil pouze z těla, pronásledoval toho, který se narodil z moci Ducha, tak je tomu i nyní. ³⁰ Co však říká Písmo? „Vyžeň otrokyni i jejího syna, neboť syn otrokyně nebude dědicem spolu se synem svobodné.“ ³¹ A proto, bratři, nejsme syny otrokyně, nýbrž ženy svobodné. (Ga 4,21–31)

Osobní studium

Mnozí považují Pavlův výklad dějin Izraele v Ga 4,21–31 za nejtěžší pasáž dopisu. Jde totiž o poměrně složité sestavenou argumentaci. K jejímu pochopení je třeba poznání starozákonních postav a událostí. Prvním krokem k porozumění této pasáži je pochopení základního významu starozákonního pojmu „smlouva“, který je podstatou Pavlovy argumentace.

Hebrejské slovo používané ve Starém zákoně pro „smlouvu“ je *berit*. Ve Starém zákoně se vyskytuje přibližně třístokrát a znamená závaznou dohodu, smlouvu nebo úmluvu. Po tisíciletí jsou smlouvy nedílnou součástí definování vztahů mezi lidmi a národy. Bylo tomu tak i na celém starověkém Blízkém východě. Součástí procesu uzavření smlouvy bylo často zabítí (doslova „rozseknutí“ nebo „rozpůlení“ viz Gn 15,9.10.18) zvířat. Jednalo se o symbol toho, co se stane straně, která nedodrží svůj smluvní slib a závazek.

Přečti si texty Gn 1,28; 2,2.3.15–17. Co bylo před pádem člověka do hříchu základem původní Boží smlouvy s lidmi?

I když manželství, fyzická práce a sobota byly součástí smlouvy uzavřené při stvoření, jejím ústředním bodem byl Boží příkaz nejít ze stromu poznání dobra a zla. Podstatou smlouvy bylo: „Poslouchej a žij!“ Ve světě, kde vládli soulad s Bohem, od nich Pán nežádal nemožné. Poslouchat bylo pro lidi něco zcela přirozeného. A přesto se Adam a Eva rozhodli udělat něco, co přirozené nebylo. Tímto činem porušili smlouvu uzavřenou při stvoření a dodržování smluvních podmínek se stalo pro lidi nakažené hříchem prakticky nemožné. Bůh proto nabídl způsob, jak obnovit vztah, který Adam a Eva zničili. Udělal to ustanovením smlouvy milosti založené na věčném zaslíbení Spasitele (Gn 3,15).

Aplikace

Přečti si text Gn 3,15, který je vlastně prvním zaslíbením v Bibli. Kde je možné v tomto verši vidět náznak naděje, kterou máme v Kristu? Čím je pro tebe naděje? Jak bys vysvětlil svému příteli podstatu naděje, kterou máš v Kristu?

Smlouva s Abrahamem (Gn 15,1–5)

¹Po těchto událostech se stalo k Abramovi ve vidění slovo Hospodinovo: „Nic se neboj, Abrame, já jsem tvůj štít, tvá přehojná odměna.“²Abram však řekl: „Panovníku Hospodine, co mi chceš dát? Jsem stále bezdětný. Nárok na můj dům bude mít damašský Eliezer.“³Abram dále řekl: „Ach, nedopřáls mi potomka. To má být mým dědicem správce mého domu?“⁴Hospodin však prohlásil: „Ten tvým dědicem nebude. Tvým dědicem bude ten, který vzejde z tvého lůna.“⁵Vyvedl ho ven a pravil: „Pohled' na nebe a sečti hvězdy, dokážeš-li je spočítat.“ A dodal: „Tak tomu bude s tvým potomstvem.“ (Gn 15,1–5)

Osobní studium

Přečti si text Gn 12,1–5. Jaké smluvní zaslíbení dal Bůh Abramovi? Které z nich považuješ za nejdůležitější? Jak vnímáš Abramovu odpověď?

První zaslíbení, které dal Bůh Abramovi, tvoří jednu z nejvýznamnějších a nejpůsobivějších pasáží Starého zákona. Celý tento text je vyjádřením Boží milosti. Sliby dává Bůh, ne Abram. Abram neudělal nic, čím by si získal nebo zasloužil Boží přízeň. Nemáme žádný náznak, na základě kterého bychom si mohli myslet, že Bůh a Abram nějakým způsobem na vytvoření společné smlouvy spolupracovali. Je to Bůh, kdo přichází se všemi zaslíbeními. Naproti tomu Abram je vyzván, aby věřil, že Boží zaslíbení se určitě splní. Neměla to být nějaká povrchní, lehkovážná víra, ale víra, která se projevila opuštěním příbuzných a cestou do země, kterou mu Hospodin zaslíbil.

„V požehnání adresovaném Abrahamovi – a prostřednictvím něj všem lidem – obnovil Stvořitel svůj vykupitelský záměr. Požehnal Adama a Evu v ráji (Gn 1,28; 5,2) a po potopě požehnal Noema a jeho syny (Gn 9,1). Tak Bůh objasnil své dřívější zaslíbení Vykupitele, který vykoupí lidstvo, zničí zlo a obnoví ráj (Gn 3,15). Bůh potvrdil své zaslíbení, že požehná *všechny národy* na celém světě.“ (Larondelle, str. 22.23)

Přečti si text Gn 15,1–6. Jak se podle tebe cítil Abram po deseti letech marného čekání na zaslíbeného potomka? Jaké pocity mohl prožívat? Co mohl cítit ve vztahu k Bohu a jeho zaslíbení? Prožil jsi někdy podobnou situaci? Co ti pomohlo vyrovnat se s ní?

Bylo by chybou vyvyšovat Abrama jako muže víry, který nikdy neměl žádné otázky ani pochybnosti. Písmo nám jej totiž představuje jinak. Abram věřil, ale měl i mnoho otázek. Jeho víra však postupně rostla. Abram totiž Bohu uvěřil (Gn 15,6). Bůh odpověděl na Abramovu víru vlídným potvrzením jistoty naplnění zaslíbení, které mu dal. Bůh oficiálně vstoupil s Abramem do smluvního vztahu (Gn 15,7–18). V tomto textu se navíc setkáváme s velkým překvapením. Nebyl jím však fakt, že Bůh uzavřel s Abramem smlouvu. Překvapením bylo, jak daleko je Bůh ochoten zajít. Na rozdíl od různých panovníků starověkého Blízkého východu, kteří se bránili myšlence dávat svým služebníkům závazné sliby, Bůh nejen dává své slovo, ale symbolicky přichází rozetnout zvířata, čímž ukazuje, že za splnění smlouvy ručí vlastním životem. Ježíš nakonec dává svůj život na Golgotě, aby se jeho zaslíbení stalo skutečností.

Aplikace

Ve kterých oblastech věříš tomu, co je zdánlivě nemožné? Ve kterých oblastech se ti zdá, že tvá víra dosáhla hranice, za kterou se už nedá jít, a prostě už více „nevěříš“. Jak se naučit vytrvat ve víře navzdory tragédiím a pochybnostem?

Abraham, Sáráj a Hagar (Ga 4,22.23)

²²Čtete tam, že Abraham měl dva syny, jednoho z otrokyně a druhého ze ženy svobodné. ²³Ten z otrokyně se narodil jen z vůle člověka, ten ze svobodné podle zaslíbení. (Ga 4,22.23)

Osobní studium

Přečti si texty Ga 4,21–31 a Gn 16. Jakou důležitou myšlenku o spasení chce podle tebe Pavel připomenout starozákonním příběhem o Hagar? Jak v této souvislosti rozumíš až téměř znevažujícímu Pavlovu pohledu na Hagar?

Pavel ve verši Ga 4,24 čtenáře sám upozorňuje, že jeho slova o Hagar (Ga 4,21–31) jsou jen obraznou řečí (doslova alegorií, v řečtině je použito sloveso *allégoreó*). To je pro pochopení jeho následujících slov nezbytné. Nejde tedy o výklad starozákonní pasáže, ale o její použití jako obrazu, na němž chce objasnit své vnímání spasení.

Hagar byla v Abramově domácnosti egyptskou otrokyní. Události kolem Hagar přímo souvisejí s Abramovým selháním ve víře v Boží zaslíbení.

Po deseti letech čekání na narození slíbeného syna byli Abram a Sáráj stále bezdětní. Protože dospěli k názoru, že Bůh potřebuje jejich pomoc, Sáráj dala Hagar Abramovi jako konkubínu. I když se nám to dnes může zdát neobvyklé, Sáráj vymyslela docela chytrý plán. Podle starověkých zvyků mohla otrokyně legálně sloužit jako náhradní matka pro svou neplodnou paní. Proto Sáráj mohla považovat dítě, které vzešlo z jejího manžela a Hagar za své vlastní. Ale přestože se díky tomuto plánu skutečně dítě narodilo, nebylo to dítě zaslíbené Bohem.

Tento příběh nám poskytuje názorný příklad toho, že jestliže je vystaven těžkým okolnostem, může selhat ve víře i velký Boží muž. V Gn 17,18.19 čteme, že Abraham (Bůh mu už mezitím změnil jméno) prosil Boha, aby přijal Izmaela za jeho dědice. Ale Bůh tuto nabídku odmítl. Jediným „záračným“ prvkem v narození Izmaela byla Sárájina ochota podělit se o svého manžela s jinou ženou! Jinak nebylo na narození dítěte nic neobvyklého. Dítě se narodilo „podle těla“, tedy na základě jednání člověka. Kdyby Abraham více důvěřoval Božímu zaslíbení a nedovolil by ani složitým okolnostem ohrozit tuto důvěru, vyhnul by se mnohým problémům a velkému zármutku.

Přečti si texty Gn 17,15–19; 18,10–13 a Žd 11,11.12. Jaké byly podle těchto veršů rozdíly mezi okolnostmi narození Izmaela a Izáka? Proč bylo narození Izáka výsledkem víry, a ne lidského snažení?

Aplikace

Stalo se ti, že ses pro nedostatek víry v Boží zaslíbení dostal do potíží? Jak ses ze svých chyb poučil? Jak se můžeš naučit vzít Boha za slovo, ať jde o cokoli? Jaká rozhodnutí mohou posílit tvou schopnost důvěřovat Božím zaslíbením?

Zotročený a svobodný Jeruzalém (Ga 4,24–26)

²⁴Je to řečeno obrazně. Ty dvě ženy jsou dvě smlouvy, jedna z hory Sínaj, která rodí děti do otroctví; to je Hagar. ²⁵Hagar znamená horu Sínaj v Arábii a odpovídá nynějšímu Jeruzalému, neboť žije v otroctví i se svými dětmi. ²⁶Ale budoucí Jeruzalém je svobodný, a to je naše matka. (Ga 4,24–26)

Osobní studium

Přečti si texty Ex 6,2–8; 19,3–6 a Dt 32,10–12. Jaký druh smluvního vztahu chtěl na Sínaji Bůh uzavřít se svým lidem? V čem se zaslíbení ze Sínaje podobají zaslíbením daným Abrahamovi?

Bůh chtěl navázat s Izraelci na hoře Sínaj stejný smluvní vztah, jaký měl s Abrahamem. Dokonce to, co Bůh řekl Abramovi v Gn 12,1–3 se podobá tomu, co řekl Mojžíšovi v Ex 19. V obou případech Bůh zdůrazňuje, co udělá pro svůj lid. Nevyžaduje od Izraelců žádný slib, jehož plněním by si zasloužili jeho požehnání. Naopak, jejich poslušnost má být odpovědí na přijaté požehnání. Hebrejská slova přeložená v Ex 19,5 jako „poslouchat“ a „dodržovat“ znamenají doslova „naslouchat“. Boží slova nenaznačují spravedlnost ze skutků. Naopak, Bůh chtěl, aby Izraelci měli stejnou víru, která byla (většinou) charakteristická pro Abrahamovu odpověď na Boží zaslíbení.

Přečti si texty Ex 19,7–25 a Žd 8,6.7. Pokud byl smluvní vztah, který Bůh nabídl Izraelcům na Sínaji, podobný tomu, který uzavřel s Abrahamem, proč pak Pavel ztotožňuje horu Sínaj s negativní zkušeností s Hagar? Jak těmto veršům rozumíš?

Smlouva na Sínaji měla poukázat na hříšnost lidstva a na lék – Boží milost, kterou představovala služba ve svatyni. Problém se smlouvou uzavřenou na Sínaji nebyl na Boží straně, ale vznikl nesprávným postojem lidí k Božím zaslíbením (Žd 8,6). Místo toho, aby na Boží sliby odpověděli v pokoře a ve víře, reagovali Izraelci sebevědomě: „Splníme všechno, co řekl Hospodin“ (Ex 19,8). Poté, co přes čtyři sta let žili v Egyptě jako otroci, neměli správnou představu o Boží vznešenosti ani o rozsahu své vlastní hříšnosti. Podobně jako Abram a Sárj, i oni se snažili pomoci Bohu splnit jeho zaslíbení. Izraelci chtěli změnit Boží smlouvu založenou na milosti na smlouvu založenou na skutcích. Právě v tom Hagar (resp. snaha Abrama a Sárj) symbolizuje Sínaj. V obou případech jde o lidské snahy dosáhnout spasení skutky.

Pavel netvrdí, že zákon daný na Sínaji byl špatný nebo že byl zrušen. Znepokojuje jej, že Galatští nepochopili smysl zákona. „Místo toho, aby je usvědčil o absolutní nemožnosti získat si Boží přízeň dodržováním zákona, podpořil v nich zákon hluboce zakořeněné odhodlání spoléhat se na vlastní snahu zalíbit se Bohu. Zákon proto nesplnil záměr milosti a nevedl judaizující se křesťany ke Kristu. Namísto toho je od Krista izoloval.“ (Robertson O. Palmer, *The Christ of the Covenants*. Phillipsburg, NJ: Presbyterian and Reformed Publishing, 1980, str. 181)

Aplikace

Jak je možné napravit křivdu, která se někomu stane? Jaké zkušenosti máš s pomocí lidem, kterým někdo ublížil? Jak je možné odčinit náš hřích vůči Bohu? Proč je Bible tak silně proti naší snaze něco přidat k Ježíšovu dílu?

Izmael a Izák dnes (Ga 4,28–31)

²⁸Vy, bratří, jste dětmi zaslíbení jako Izák. ²⁹Ale jako tenkrát ten, který se narodil pouze z těla, pronásledoval toho, který se narodil z moci Ducha, tak je tomu i nyní. ³⁰Co však říká Písmo? „Vyžehň otrokyni i jejího syna, neboť syn otrokyně nebude dědicem spolu se synem svobodné.“ ³¹A proto, bratří, nejsme syny otrokyně, nýbrž ženy svobodné. (Ga 4,28–31)

Osobní studium

Pavův stručný nástin izraelských dějin měl čelit argumentům jeho odpůrců, kteří tvrdili, že jsou pravými potomky Abrahama a že Jeruzalém – centrum židovského křesťanství a zákona – je jejich matkou. Podle nich nebyli křesťané z pohanů právoplatnými věřícími. Pokud by se chtěli stát pravými Kristovými následovníky, museli by se nejprve stát Abrahamovými syny přijetím zákona obřizky.

Pavel však říká, že opak je pravdou. Podle něj nejsou Abrahamovými syny zákoníci, kteří jsou podobně jako Izmael nezákonnými syny. Tím, že se spoléhají na obřizku, spoléhají se na „tělo“ (tedy na vlastní plány a na vlastní úsilí), jak to udělala Sára v případě Hagar a Izraelci v případě přijetí Božího zákona na hoře Sínaj. Věřící z pohanů jsou však také syny Abrahamovými. Nestali se jimi „přirozeným“ způsobem (tedy dědičně jako členové židovského národa), ale podobně jako Izák – „nadpřirozeně“ (tedy díky Božímu zásahu). „Podobně jako Izák, i pohané byli splněním zaslíbení daného Abrahamovi ... i jejich narození do svobody bylo výsledkem Boží milosti. Podobně jako Izák, i oni byli součástí smlouvy zaslíbení.“ (Dunn James D. G., *The Epistle to the Galatians*. London: Hendrickson, 1993, str. 256)

Přečti si texty Ga 4,28–31 a Gn 21,8–12. Jakým problémům budou čelit skuteční následovníci Abrahama? Co je podstatou těchto problémů? Čím budou tyto problémy způsobeny?

Skutečnost, že byl zaslíbeným synem, přinesla Izákovi nejen požehnání, ale i nesouhlas a pronásledování. V souvislosti s pronásledováním Pavel myslí na obřad zaznamenaný v Gn 21,8–10, kde je Izákovi projevena určitá pocta a Izmael se mu vysmívá. Hebrejské slovo v Gn 21,9 doslova znamená „smát se“, ale reakce Sáry naznačuje, že Izmael se vysmíval, ba dokonce zesměšňoval Izáka. I když se nám Izmaelovo chování nemusí dnes zdát příliš závažné, odhaluje nepřátelství (možná až nevraživost) v situaci, kdy bylo v sázce právo prvorozeného. Mnozí starověcí panovníci se snažili zajistit si své postavení odstraněním možných rivalů, včetně sourozenců (viz například Sd 9,1–6). I když Izák čelil odporu, těšil se všem projevům lásky, ochrany a přízně, které vyplývaly z toho, že byl otcovým dědicem.

Protože jsme duchovními potomky Izáka, neměly by nás překvapit potíže a protivenství, dokonce ani ze strany církevní rodiny.

Aplikace

Kdy se pro svou víru dostáváš do problémů? Jak můžeš předcházet různým problémům a nedorozuměním souvisejícím s tvou vírou? Proč to někdy není možné? Kdy se lidé kolem tebe cítili nepříjemně vinou tvého postoje k jejich vlastní víře? Co jsi v takové situaci mohl udělat jinak?

Podněty k zamyšlení

V knize *Na úsvitu dějin* si přečti kapitolu „Stará a nová smlouva“ (PP 254–261; NUD 170–174).

„Avšak když smlouva uzavřená s Abrahamem obsahovala zaslíbení o vykoupení, proč byla na Sínaji uzavřena jiná smlouva? Během svého otroctví v Egyptě ztratil Boží lid do značné míry znalost zásad smlouvy uzavřené s Abrahamem. (...)

Bůh jim dal svůj zákon se zaslíbením velkého požehnání, které ovšem bylo podmíněno poslušností: ‚Nyní tedy, budete-li mě skutečně poslouchat a dodržovat mou smlouvu... Budete mi královstvím kněží, pronárodem svatým.‘ (Ex 19,5,6) Lidé si neuvědomovali, jak hříšná jsou jejich vlastní srdce a že bez Krista nedokážou zachovávat Boží zákon. Protože se cítili dost silní, aby si sami zajistili svou spravedlnost, prohlásili: ‚Poslušně budeme dělat všechno, o čem Hospodin mluvil.‘ (Ex 24,7) Ochotně vstoupili do smluvního vztahu s Bohem. Uplynulo však pouze několik týdnů, když porušili svou smlouvu a uctivě se klaněli lité modle. Když teď poznali svou hříšnost a potřebu odpuštění, přivedlo je to k tomu, že cítili potřebu Spasitele, který byl zjeven ve smlouvě s Abrahamem a předobrazně představen v přinášených obětech. Nyní byli připraveni ocenit požehnání nové smlouvy.“ (PP 260,261; NUD 173,174)

Otázky k rozhovoru

1. *Odpovídá tvůj život s Bohem více principům „staré“, nebo „nové“ smlouvy? V čem spočívá rozdíl? Vysvětli své odpovědi.*
2. *Které problémy ve tvém místním sboru jsou zdrojem napětí? Jak je řešíte? I když jsi možná obětí „pronásledování“, jak se můžeš ujistit, že ty sám nejsi tím, kdo pronásleduje? Kde je hranice? (Viz také Mt 18,15–17.)*
3. *Proč tak často selháváme navzdory našim slibům Bohu, že to či ono uděláme, nebo naopak neuděláme? Jak ti to pomáhá pochopit význam milosti?*

Shrnutí

Příběhy o Abrahamovi, Sáráj, Hagar, Izmaelovi a Izraelcích pod Sínajem ilustrují pošetilost snahy spoléhat se na vlastní úsilí v dosažení toho, co Bůh zaslíbil. Tato metoda samospravedlnosti se označuje jako „stará smlouva“. Naopak „nová smlouva“ je věčná smlouva milosti uzavřená s Adamem a Evou po pádu do hříchu, obnovena s Abrahamem a nakonec naplněná v Kristu.

Svoboda v Kristu (Ga 5,1–15)

Texty na tento týden

Ga 5,1–15; 1K 6,20; Ř 8,1; Žd 2,14.15; Ř 8,4; 13,8

Základní verš

„Vy jste byli povoláni ke svobodě, bratří. Jen nemějte svobodu za příležitost k prosazování sebe, ale služte v lásce jedni druhým.“ (Ga 5,13)

V Ga 2,4.5 se Pavel stručně zmínil o tom, jak důležité je chránit svobodu, kterou máme v Ježíši Kristu. Pavel mluví o svobodě poměrně často. Co má pod tímto pojmem na mysli? Co tato svoboda zahrnuje? Má nějaké hranice? Jak souvisí svoboda v Kristu se zákonem?

Pavel se těmito otázkami zabývá proto, aby varoval Galatské před dvěma nebezpečími. Tím prvním je zákonictví. Pavlovi odpůrci v Galacii se tak moc snažili získat svými skutky Boží přízeň, že zapomněli na osvobozující charakter Kristova díla. Zapomněli na spasení, které již měli v Kristu prostřednictvím víry. Druhou hrozbou bylo zneužití Kristem darované svobody k nevázanému způsobu života. Zastánci tohoto názoru mylně předpokládali, že svoboda je v rozporu se zákonem.

Zákonictví i nevázanost jsou v protikladu ke svobodě. Obojí totiž drží člověka v otroctví. Pavel vyzývá Galatské, aby stáli pevně ve skutečné svobodě, která je jejich právoplatným vlastnictvím v Kristu.

Jsme svobodní! (Ga 5,1)

K té svobodě nás Kristus osvobodil. Stůjte tedy pevně a nenechte se opět podrobit pod jeho otroctví. (Ga 5,1; ČSP)

Osobní studium

Jako když dá velitel vojákům příkaz, aby se seřadili do boje, přikazuje Pavel Galatským, aby se nevzdali své svobody v Kristu (Ga 5,1). Rozhodnost a síla Pavlova tónu téměř okamžitě mění jeho slova v čin. Zdá se, že právě to je Pavlovým záměrem. I když je tento verš tematicky spojen s veršem předchozím a následujícím, strohost a chybějící syntaktická návaznost v řečtině naznačují, že Pavel chce, aby tento verš vynikl jako obrovský „reklamní poutač“. Svoboda v Kristu je stručným shrnutím celé Pavlovy argumentace. Galatští byli v nebezpečí, že o ni přijdou.

Přečti si text Ga 3,13. Jakou metaforu (symbol) používá Pavel v tomto verši k vyjádření toho, co pro nás Kristus vykonal? Které aspekty Kristova díla zdůrazňuje tato metafora?

Pavlova slova o tom, že Kristus nás „osvobodil, abychom byli svobodní“ (Ga 5,1), mohou naznačovat, že Pavel myslí na další metaforu. Formulace této věty se podobá vyjádření, které se používalo při slavnostním osvobození (propuštění na svobodu) otroků. Mimo židovství otroci obvykle neměli žádná zákonem garantovaná práva, a proto bylo nabytí svobody považováno za zázrak a připisovalo se nadpřirozené bytosti – božstvu. Otrok, i když už byl v podstatě svobodný, podle zákona patřil takovému božstvu. V praxi však byl tento proces jen iluzí. Byl to totiž sám otrok, kdo dal peníze za svou svobodu do chrámové pokladnice.

Zamyslete se například nad výrokem, který se našel na jednom z téměř tisíce nápisů objevených v chrámu Apolóna v Delfách. Jeho vznik se datuje do období mezi lety 201 před Kr. a 100 po Kr.: „Zdarma koupil Pýtijský Apolón od Sosiba z Amfissy otrokyni, jejíž jméno je Nikaia ... Tuto koupí však provedla Nikaia, aby prostřednictvím Apolóna získala svobodu.“ (Witherington III, Ben, *Grace in Galatia*; Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1998, str. 340)

Tento výrok se velmi podobá Pavlově terminologii, ale je tam zásadní rozdíl. V Pavlově metafoře se nemluví o žádné iluzi. Kupní cenu jsme nezaplatili my (1K 6,20; 7,23). Tato cena byla pro nás nedostupná. Byli jsme bezmocní a sami jsme se nemohli zachránit. Ježíš však udělal pro nás to, co jsme my sami udělat nemohli. Zaplatil trest za naše hříchy, a tak nás osvobodil od odsouzení.

Aplikace

Zamysli se nad svým pohledem na víru. Měl jsi pocit, že by ses mohl zachránit sám? Od čeho všeho tě Ježíš zachránil? Pro jakou budoucnost tě vysvobodil? Jak se může projevit tvá vděčnost Kristu?

Podstata křesťanské svobody (Ga 5,1)

K té svobodě nás Kristus osvobodil. Stůjte tedy pevně a nenechte se opět podrobit pod jeho otroctví. (Ga 5,1; ČSP)

Osobní studium

Příkaz stát pevně ve svobodě Pavel nedává izolovaně. Předchází mu důležité konstatování: „Kristus nás osvobodil“ (Ga 5,1). Proč máme jako křesťané stát pevně ve své svobodě? Protože nás už Kristus vysvobodil. Naše svoboda je důsledkem toho, co pro nás Kristus již vykonal na kříži.

Tento model – konstatování, po kterém následuje napomenutí – je pro Pavlovy listy typický (1K 6,20; 10,13.14 a Ko 2,6). V Listu Římanům v 6. kapitole uvádí Pavel několik vypovídajících výroků o našem stavu v Kristu: „Byli jsme tedy křtem spolu s ním pohřbeni ve smrt“ (v. 4); „Víme přece, že naše staré já bylo ukřižováno s ním“ (v. 6; B21); „Vždyť ten, kdo zemřel, je vysvobozen z moci hříchu“ (v. 7). Na základě těchto skutečností pak přechází k imperativu (rozkazu, napomenutí): „Nechť tedy hřích neovládá vaše smrtelné tělo“ (Ř 6,12). Pavel vlastně říká: Budte tím, čím už jste v Kristu. Morální život podle evangelia není břemenem. Nesnažíme se chovat správně, abychom se stali Božími dětmi. Naše motivace žít podle Božího zákona je dána vědomím, že už jsme Božími dětmi.

Přečti si texty Ř 6,14.18; 8,1; Ga 4,3.8; 5,1 a Žd 2,14.15. Od čeho nás Kristus podle těchto veršů osvobodil?

Pavel charakterizuje křesťanský život atributem „svoboda“ mnohem častěji než jiní autoři Nového zákona. Slovo „svoboda“ a od něj odvozená slova se vyskytují v Pavlových listech 28krát a jen 13krát na jiných místech Nového zákona.

Co má Pavel na mysli pod pojmem „svoboda“? Za prvé, není to jen nějaký abstraktní pojem. Není to politická a ekonomická svoboda ani svoboda žít tak, jak se nám líbí. Naopak, je to svoboda, která je založena na našem vztahu k Ježíši Kristu. Souvislosti naznačují, že Pavel mluví o svobodě od otroctví a od-suzuje křesťanství ovládané zákonem. Naše svoboda však zahrnuje mnohem více – svobodu od hříchu a od věčné smrti.

„Bez Ježíše Krista je lidská existence charakterizována jako otroctví – otroctví zákonu, otroctví zlu, které ovládá tento svět, otroctví hříchu, otroctví tělu a otroctví satanovi. Bůh poslal svého Syna na tento svět, aby zničil panství těchto otrokářů.“ (George Timothy, *Galatians*, str. 354)

Aplikace

Co tě v životě zotročuje? Proč tomu tak je? Co můžeš pro své osvobození udělat? Kdo z tvého okolí ti s tím může pomoci? Nauč se zpaměti text Ga 5,1 a pros Boha, aby se svoboda, kterou máš v Kristu, stala ve tvém životě skutečností.

Nebezpečné důsledky zákonictví (Ga 5,2–12)

²Hle, já, Pavel, vám pravím, že dáváte-li se obřezávat, Kristus vám nic neprospěje. ³A znova dosvědčuji každému člověku, který se dává obřezat, že je povinen zachovat celý zákon. ⁴Zbavili jste se Krista, vy, kteří hledáte ospravedlnění v Zákoně; vypadli jste z milosti. ⁵Neboť my v Duchu na základě víry očekáváme naději spravedlnosti. ⁶Neboť v Kristu Ježíši nic neznamená obřízka ani neobřízka, ale víra působící skrze lásku. ¹²Ti, kdo vás znepokojují obřízkou, ať se třeba i vyklestí. (Ga 5,2–6.12; ČSP)

Osobní studium

Způsob, jakým Pavel začíná text v Ga 5,2–12, naznačuje, že jeho následující myšlenky budou důležité. Slovo „hle“ uvedené v originále bychom mohli přeložit i jako „poslouchejte!“ nebo „dávejte pozor!“, vždyť „já, Pavel, vám říkám...“. Pavel si nezahrává. Použitím slova „hle“ nejen vyzývá své čtenáře, aby mu věnovali plnou pozornost, ale dokonce připomíná svou autoritu apoštola. Chce, aby si Galatští uvědomili, jaké nebezpečné důsledky by mělo jejich rozhodnutí přikázat pohanům obřízku jako podmínku spasení.

Přečti si text Ga 5,2–12. Před čím vším Pavel varuje v souvislosti s obřízkou? Jak jeho slovům rozumíš? Které důsledky považuješ za nejnebezpečnější?

Pavel uvádí v souvislosti s obřízkou tři zásadní námitky.

Prvním důsledkem snahy získat si Boží přízeň podřízením se obřízce je, že to člověka zavazuje dodržovat celý zákon. Pavlův způsob vyjadřování v 2. a 3. verši obsahuje zajímavou slovní hříčku. Říká, že Kristus jim nic neprospěje (*ófeléseí*); spíše budou dlužníky (*ofeiletés*) zákona. Pokud člověk chce žít podle zákona, nemůže si vybírat příkazy, kterými se bude řídit, a kterými ne.

Za druhé, budou „odloučení“ od Krista. Snaha získat ospravedlnění vlastními skutky znamená zavrhnout Boží způsob ospravedlnění v Kristu. „Nemůžete zastávat oba způsoby. Nelze přijmout Krista a tím vyjádřit, že se nemůžete zachránit sami, a pak přijmout obřízku a tím tvrdit, že můžete.“ (Stott, John R. W., *The Message of Galatians*. Leicester, England: InterVarsity, 1968, str. 133)

Pavlova třetí námitka říká, že obřízka brání duchovnímu růstu. Pavel uvádí příklad běžce, jehož postup k cílové čáře byl úmyslně ztěžován. Slovo přeložené jako „překážet“ (BK) nebo „zabránit“ (v. 7) se používalo ve vojenské oblasti ve smyslu „zničit cestu, zbořit most nebo položit nepříteli do cesty překážku, a tak mu zabránit v postupu“ (6BC 978).

Podle Pavla obřízka odstraňuje pohoršení kříže. Jak? Poselství o obřízce – jak bylo prezentováno jejími zastánci v prvním století – znamenalo, že se můžeme zachránit sami. To lichotí lidské pýše. Poselství o kříži však uráží lidskou pýchu, protože musíme uznat naši plnou závislost na Kristu.

Pavel je tak rozhořčený na tyto lidi pro jejich trvání na obřízce, že říká, aby se její zastánci dali rovnou vykastrovat (v. 12). Jsou to silná slova! Pavlův tón jasně vyjadřuje jeho postoj k tomuto problému.

Aplikace

Na kterých věcech v oblasti víry a náboženství trváš, přestože jsou v otázce spasení zcela nepodstatné? K jakému jednání (nebo zanedbání povinnosti) nutíš členy své rodiny nebo spoluvěřící? Jak bys mohl dát lidem ve svém okolí pocítit, že jsou svobodnými bytostmi, protože je Kristus osvobodil?

Svoboda není nevázanost (Ga 5,13)

Ano, bratři, byli jste povoláni ke svobodě. Tu svobodu ovšem nemějte za záminku pro svou tělesnost, ale raději si navzájem v lásce pomáhejte. (Ga 5,13; B21)

Osobní studium

Text Ga 5,13 znamená v Listu Galatským důležitý obrat. Dosud se Pavel zcela soustředil na teologický obsah svého poselství. Nyní se však začíná věnovat otázce života a chování křesťana. Jak by měl žít člověk, který není spasen skutky zákona?

Přečti si text Ga 5,13. Jak rozumíš Pavlovým obavám z nepochopení a ze zneužití svobody?

V dnešním textu vidíme, že Pavel chtěl zabránit zneužití svobody. Byl si vědom, že může dojít k zneužití jeho důrazu na milost a svobodu, které mají věřící v Kristu (Ř 3,8; 6,1.2). Problémem nebylo Pavlovo evangelium, ale sklon člověka jednat podle vlastní touhy. Dějiny jsou plné příběhů lidí, měst a národů, jejichž zkaženost a úpadek do morálního chaosu byly přímým důsledkem toho, že se neovládali a dělali si, co se jim zachtělo. Pravděpodobně každý z nás prožil podobné zápasy a selhání. To je důvod, proč Pavel tak jasně vyzývá Ježíšovy následovníky, aby se neoddávali hříšným touhám. V podstatě chce, aby dělali opak – navzájem si sloužili v lásce. Ten, kdo slouží jiným z lásky, ví, že to člověk dokáže dělat jen tehdy, pokud „zemře“ sobě a svému tělu. Ti, kdo se podvolují svému tělu, nepatří k těm, kteří chtějí sloužit jiným. Právě naopak.

Naše svoboda v Kristu není proto jen osvobozením od zotročení tímto světem, ale také výzvou k novému poslání – sloužit druhým z lásky. „Je to příležitost milovat bližního bez zábran, možnost vytvořit lidské společenství založené na vzájemném dávání sebe, ne na touze po moci a postavení.“ (Williams Sam K., *Galatians*. Nashville, TN: Abingdon Press, 1997, str. 145)

Biblické překlady někdy nedokážou vystihnout některé odstíny původního textu. V Ga 5,13 se může například stát, že přehlédneme neočekávanou sílu Pavlových slov. Za prvé, řečtina naznačuje, že láska, která motivuje k takové službě, není jen obyčejnou lidskou láskou. To by bylo nemožné, protože lidská láska je příliš podmíněna. Před slovo láska dává Pavel určitý člen, což v řečtině znamená, že hovoří o „té“ Boží lásce, kterou dostáváme a přijímáme pouze prostřednictvím Ducha (Ř 5,5). Nejvíce nás zřejmě překvapí to, že slovo přeložené jako „sloužit“ v řečtině znamená „otročit“. Naše svoboda neslouží k posílení vlastní nezávislosti, ale umožňuje nám vzájemné „otročení“ založené na Boží lásce.

Aplikace

Ve kterých oblastech svého života nejsilněji vnímáš, že díky odevzdání se Kristu prožíváš svobodu? Pokud máš být k sobě upřímný, kdy tě nabytá svoboda vede k myšlence, že občas zhrěšit či udělat si věci zcela po svém vůbec nevadí. V čem je takové smýšlení nebezpečné?

Láska – podstata celého zákona (Ga 5,14.15)

¹⁴Vždyť celý zákon se dá shrnout do jediné věty: Měj rád svého bližního jako sám sebe. ¹⁵Jestliže se místo toho jen koušete a žerete, dejte pozor, abyste se navzájem nesežrali. ¹⁶Chci tím říci: Jednejte podle rady Božího Ducha, pak si vás nepodmaní vaše sobecké touhy. (Ga 5,14–16; SNC)

Osobní studium

Jak rozumíš Pavlovým slovům, že člověk spoléhající se na zákon „je povinen zachovávat celý zákon“ (Ga 5,3)? Jak těmto slovům rozumíš v kontextu jeho slov, že „celý zákon je shrnut v jednom slově: Milovatí budeš bližního svého...“ (Ga 5,14; ČEP)? Porovnej texty Ř 10,5; Ga 3,10.12 a 5,3 s texty Ř 8,4; 13,8 a Ga 5,14.

Mnozí vidí kontrast mezi Pavlovou zmínkou o povinnosti zachovávat celý zákon a jeho pozitivním tvrzením o naplnění celého zákona a považují to za paradoxní. Pavel však záměrně používá různé pohledy, aby zřetelně odlišil dva přístupy k životu křesťana ve vztahu k zákonu. Je například důležité všimnout si, že když Pavel mluví pozitivně o dodržování zákona, nikdy nemluví o „skutcích zákona“. Tento výraz si nechává výhradně na zavádějící chování těch, kteří žijí „pod zákonem“ a snaží se získat Boží přijetí děláním toho, co vyžaduje zákon.

To samozřejmě neznamená, že by si lidé, kteří našli v Kristu spasení, dělali, co chtějí. To by bylo naproste nepochopení svobody, kterou v Kristu máme. Verš Ga 5,14 říká, že v jediném příkazu „Milovatí budeš bližního svého...“ je „shrnut“ celý zákon. V řečtině je na tomto místě použito sloveso *pléoo*, které doslova znamená „naplnit“. Stejně sloveso se nachází i v Ježíšově výroku: „Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž *naplnit*“ (Mt 5,17). Ježíšova poslušnost se projevovala naplňováním zákona. Pavel v Listu Galatským vlastně říká, že život křesťana je mnohem více než jen poslušnost projevující se navenek zachováváním zákona, respektive konáním skutků zákona. Pavlovi jde o *naplnění* zákona. To je přesně to, co říká Ježíš v tvrzení, že svým životem a učením přišel „naplnit“ zákon (Mt 5,17). V křesťanském pojetí zákona tedy nejde o jeho zrušení ani o jeho omezení jen na lásku k bližnímu. Jde o takový způsob života, jehož prostřednictvím mohou věřící prožívat pravý význam a smysl celého zákona!

Přečti si texty Lv 19,18; Mk 12,31.33; Mt 19,19; Ř 13,9 a Jk 2,8. V čem podle Pavla spočívá skutečný, úplný smysl zákona?

Text Lv 19,18 používá Pavel ne jako pouhý starozákonní citát, ale jako Ježíšova slova potvrzující podstatu zákona. Ježíš však nebyl jediný židovský učitel, který považoval text z Lv 19,18 za souhrn celého zákona. Rabbi Hillel, který žil asi generaci před Ježíšem, řekl: „To, co považuješ za nenáviděníhodné, nedělej ani svému bližnímu. To je celá Tóra, ostatní je jen vysvětlení.“ Ježíšův pohled byl však radikálně odlišný. Ježíš říká: „Jak byste chtěli, aby lidé jednali s vámi, tak vy jednejte s nimi; v tom je celý Zákon i Proroci“ (Mt 7,12). Nejenže je Ježíšův výrok pozitivně formulován, ale vyjadřuje i to, že láska a zákon nejsou dvě neslučitelné věci. Zákon bez lásky je prázdný a studený; láska bez zákona nemá správný směr.

Aplikace

Co je snadnější: milovat druhé, nebo prostě poslouchat Desatero? Proč? Poděl se o svou odpověď ve vaší skupince.

Podněty k zamyšlení

„Skutečná víra je vždy inspirována láskou. Pohled na Golgotu tě nemá uklidnit, když jsi nesplnil svou povinnost, ani uspat, ale probudit v tobě víru v Ježíše, která bude působit a očišťovat duši od bahna sobectví. Když se vírou chytíme Krista, naše dílo právě začalo. Každý člověk má špatné a hříšné zvyky, nad kterými musí zvítězit. Každý člověk má bojovat boj víry. Pokud člověk následuje Krista, nemůže být krutý a bezcitný. Nemůže mít drsné řeči. Nemůže se chvástat a být ješitný. Nemůže být panovačný ani používat tvrdá slova, zavrňovat a odsuzovat. Úsilí lásky pramení z díla víry. Biblické náboženství znamená vytrvalou práci. ‚Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu našemu Otci v nebesích.‘ ‚S bázní a chvěním uvádějte ve skutek své spasení. Neboť je to Bůh, který ve vás působí, že chcete a činíte, co se mu líbí.‘ Máme být horliví a vytrvalí v konání dobrých skutků. Pravý svědek říká: ‚Vím o tvých skutcích.‘ I když je pravda, že naše usilovná práce nám nezajistí spasení, pravda je i to, že víra, která nás sjednocuje s Kristem, pohne člověka k aktivitě.“ (MS 16, 1890; 6BC 1111)

Otázky k rozhovoru

- 1. Vraťte se k poslední otázce v části na čtvrtek. Co je pro většinu lidí lehčí a proč? Na které důležité věci vaše odpovědi poukazují v souvislosti s tím, co znamená naplnit zákon?**
- 2. Pavel říká, že víra „je činná prostřednictvím lásky“. Jak rozumíte těmto slovům?**
- 3. Přemýšlejte o tom, že svobodu v Kristu může někdo zneužít na oddávání se hříchu. Proč se to může velmi snadno stát? Když lidé takto uvažují, do jaké pasti se mohou chytit? (Viz 1J 3,8.)**

Shrnutí

Svoboda je jedno z Pavlových oblíbených slov, kterými definuje evangelium. V tomto slově je zahrnuto, co pro nás Kristus udělal, aby nás vysvobodil z otroctví tohoto světa, a také povolání žít křesťanským životem. Musíme si však dávat pozor, aby se naše svoboda nestala záminkou pro zákonictví nebo nevázanost. Kristus nás neosvobodil, abychom sloužili sami sobě, ale abychom mohli dát svůj život do služby bližním.

Žít podle Ducha (Ga 5,16–25)

Texty na tento týden

Ga 5,16–25; Dt 13,4,5; Ř 7,14–24; Jr 7,9; Oz 4,2; Mt 22,35–40

Základní verš

„Chci říci: Žijte z moci Božího Ducha, a nepodlehnete tomu, k čemu vás táhne vaše přirozenost.“ (Ga 5,16)

Jednou z oblíbených křesťanských písní je píseň Roberta Robinsona: „Come, Thou Fount of Every Blessing“ (Přijď, prameni každého požehnání). Robinson nebyl vždy mužem víry. Po smrti otce zůstal zatrpklý a plný hněvu. Začal žít zhýralým životem a stal se z něj alkoholik. Když však slyšel kázat známého kazatele George Whitefielda, Robinson odevzdal svůj život Bohu. Stal se metodistickým kazatelem a napsal píseň, jejíž původní slova zněla: „Ztrácím se, bloudím, vím to, můj Pane, a často zbloudím od Boha, jehož mám rád.“

Někomu se nelíbila slova o bloudění, proto je v angličtině změnil následovně: „Cítím, že Tě chci uctívat, Pane, chci milovat Boha, kterému sloužím.“

Navzdory dobrým úmyslům vydavatele původní slova přesněji vystihují křesťanský zápas. Jako věřící jsme ovládáni dvěma přirozenostmi, které jsou v konfliktu – tělem a Duchem. I když naše hříšná přirozenost bude mít vždy sklon zabloudit od Boha, pokud jsme ochotni podřídit se jeho Duchu, nebudeme muset být zotročeni touhami těla. To je hlavní myšlenka Pavlova poselství v textech na tento týden.

Chodit v Duchu (Ga 5,16.17)

¹⁶Říkám však: Duchem chodte a žádost těla nedokonáte. ¹⁷Tělo žádá proti Duchu a Duch proti tělu, neboť stojí navzájem proti sobě, abyste nečinili to, co byste chtěli. (Ga 5,16.17; ČSP)

¹⁶Chci tím říci: Jedněte podle rady Božího Ducha, pak si vás nepodmaní vaše sobecké touhy.

¹⁷Přirozená lidská vůle se vzpírá Božímu Duchu a Boží Duch se nemůže shodnout s naším sobeckým chtěním. Tyto dvě síly svádějí nepřetržitý boj o vládu nad námi a my podléháme buď jedné, nebo druhé z nich. (Ga 5,16.17; SNC)

Osobní studium

Slovo „chodte“ (Ga 5,16; ČSP) je metaforou ze Starého zákona (viz například Dt 10,12.13), která se týká způsobu života člověka (tak překládá Ga 5,16 i ČEP: „Žijte z moci Ducha...“). Pavel ve svých listech často používá tento symbol, aby popsal chování, kterým by se měl vyznačovat křesťanský život. Tuto metafору pravděpodobně spojuje s prvním pojmenováním věřících rané církve. Dříve než byli Ježíšovi následovníci nazváni křesťany (Sk 11,26), lidé je znali prostě jako následovníky „té Cesty“ (J 14,6; Sk 22,4; ČSP; 24,14; ČSP). To naznačuje, že křesťanství již ve svých začátcích nebylo jen jakýmsi souborem náboženských doktrín, které se soustředily na Ježíše, ale především „cestou“ života, kterou bylo nutné „kráčet“ (Ef 4,17; Ko 1,10).

Porovnej texty Ex 16,4; Lv 18,4; Jr 44,23 s Ga 5,16.25 a Ř 8,4. V čem se Pavlova metafora o „chození“ liší od té, kterou nacházíme ve Starém zákoně? Jak tomuto rozdílu rozumíš?

Chování bylo ve Starém zákoně definováno nejen obecně jako chození, ale specificky jako „chození v zákoně“. „Halacha“ je označení, které Židé používali k vyjádření pravidel a nařízení v zákoně a v rabínské tradici svých otců. I když *halacha* se obvykle překládá jako „židovský zákon“, toto slovo je ve skutečnosti založeno na hebrejském výrazu pro „chození“ (kořen *h-l-ch*) a doslovně znamená „způsob chůze“.

Pavlova slova o „chození Duchem“ nejsou v rozporu s poslušností zákonu. Pavel nechce říci, že křesťané by měli žít způsobem, který se bude vyznačovat porušováním zákona. Pavel se nestaví proti zákonu ani poslušnosti. To, čemu odporuje, je zákonické chápání náboženství, které zákon zneužívá. Právě poslušnosti, po jaké Bůh touží, nikdy nedosáhneme vnějším donucením se, ale jen vnitřní motivací vyvolanou Duchem (Ga 5,18).

Aplikace

Jaká je tvoje zkušenost s „chozením v Duchu“? Jak se to dělá? Které (zlo) zvyky ti toto „chození“ ztěžují?

Zápas křesťana (Ga 5,17.18)

17Touhy lidské přirozenosti směřují proti Duchu Božímu, a Boží Duch proti nim. Jde tu o naprostý protiklad, takže děláte to, co dělat nechcete. 18Dáte-li se však vést Božím Duchem, nejste už pod zákonem. (Ga 5,17.18)

Osobní studium

Přečti si texty Ga 5,17.18 a Ř 7,14–24. Pokus se vlastními slovy vyjádřit podstatu Pavlových slov. Jak se ve tvém křesťanském životě projevuje neradostná realita těchto slov?

Asi každý člověk prožívá vnitřní napětí mezi konáním dobra a zla. Pavel však v uvedených verších mluví specificky o vnitřním zápase v životě křesťana. Protože lidé se rodí s přirozeným sklonem jednat podle „smýšlení těla“ (Ř 8,7), skutečný duchovní konflikt začíná až tehdy, když jsme znovuzrozeni Duchem (J 3,6). Přestože i nevěřící prožívají morální konflikty (a také o ně Bůh zápasí prostřednictvím svého Ducha), u křesťana tento zápas nabývá nového rozměru. Věřícího člověka totiž ovládají dvě přirozenosti – tělesné a duchovní smýšlení – které jsou v neustálém napětí a konfliktu.

Během celých dějin mnozí upřímní křesťané toužebně hledali recept na vítězství v tomto zápase. Někteří viděli řešení v odchodu do ústraní. Jiní prohlašovali, že hříšná přirozenost může být vykořeněna nadpřirozeným Božím činem milosti. Oba pokusy jsou však zavádějící. I když je pravda, že v moci Ducha můžeme výrazně potlačit touhu těla, tento konflikt bude v různých obměnách pokračovat, dokud při Ježíšově návratu nedostaneme nové tělo. Ani únik ze společnosti nám příliš nepomůže. Náš vnitřní konflikt se sice může zmírnit, ale vždy si ho vezmeme s sebou. A tak to bude pokračovat až do naší smrti nebo do druhého příchodu Ježíše Krista.

Když Pavel píše o vnitřním zápase křesťana, ukazuje, že nás ovládají dvě přirozenosti a že jsme jakoby na obou stranách boje současně. Ta část našeho já, která je vedena Duchem, bojuje proti hříšnému já v nás. Pavel tyto dva rozměry našeho JÁ označuje jako duch a tělo. Naše duchovní stránka touží po tom, co je duchovní, a nenávidí tělo. Naše tělesná stránka však touží po věcech těla a vzpírá se tomu, co je duchovní. Protože i proměněná mysl je příliš slabá na to, aby sama odporovala tělu, naší jedinou nadějí, jak si podmanit tělo, je každý den se vědomě postavit na stranu Ducha – proti naší hříšné přirozenosti. To je důvod, proč Pavel své čtenáře tak naléhavě žádá, aby se rozhodli „chodit Duchem“.

Aplikace

Jak bys poradil křesťanovi, který hledá řešení nikdy nekončícího konfliktu mezi konáním dobra a zla v jeho životě?

Skutky těla (Ga 5,19–21)

¹⁹*Skutky těla jsou zřejmé, jsou to cizoložstvo, smilstvo, nečistota, bezuzdnost, ²⁰modloslužba, čarování, nepřátelství, svár, žárlivost, hněvy, soupeření, rozdělení, sekty, ²¹závislosti, vraždy, opilství, hyření a podobné věci. To vám předpovídám, jak jsem již dříve řekl, že ti, kdo takové věci dělají, neobdrží dědičné Boží království. (Ga 5,19–21; ČSP)*

Osobní studium

Poté, co Pavel představil zápas, který probíhá mezi tělem a Duchem, rozvíjí toto téma dále v Ga 5,18–26 pomocí dvou seznamů – seznamu neřestí (zlovyků) a ctností. Takové seznamy byly běžné a známé nejen v židovské, ale i v řecko-římské literatuře. Určovaly, čemu je třeba se v chování vyhýbat, a které ctnosti naopak napodobovat.

Přečti si text Ga 5,19–24. V čem se Pavlovy seznamy neřestí a ctností podobají následujícím výčtům a v čem se od nich liší? Jr 7,9; Oz 4,2; Mk 7,21.22; 1Tm 3,2.3; 1Pt 4,3 a Zj 21,8.

I když Pavel dobře znal různé seznamy neřestí a ctností, existují významné rozdíly ve způsobu, jak tyto dva seznamy v Listu Galatským používá. Za prvé, i když je dává do protikladu, nemluví o nich stejným způsobem. Seznam neřestí (nebo zlovyků) označuje jako „skutky těla“, ale seznam ctností jako „ovoce Ducha“. To je důležitý rozdíl. „Tělo vyžaduje, ale Duch působí, tvoří. Zatímco první seznam se dusí ovzduším dychtivé arogance a horlivé nevázanosti, druhý seznam hovoří spíše o zájmu o druhé, o klidu, nezlomnosti a jistotě. První seznam představuje lidskou faleš a manipulaci, druhý Boží zmocnění a požehnání. Podtrhuje to myšlenku, že vnitřní proměna je zdrojem odpovědného jednání.“ (Dunn, *Galatians*, str. 308)

Další překvapivý rozdíl mezi oběma seznamy apoštola Pavla spočívá v tom, že seznam neřestí je úmyslně označen v množném čísle – „skutky těla“. „Ovoce Ducha“ je však v řečtině v jednotném čísle. Tento rozdíl naznačuje, že život, který žijeme „v těle“, nepodporuje nic jiného než rozdělení, zmatek, rozbroje a nejednotu. Naopak život „v Duchu“ přináší jedno ovoce Ducha, které se projevuje různými vlastnostmi posilujícími jednotu.

V souvislosti s tím někteří lidé tvrdí, že pokud to člověk myslí upřímně, v podstatě nezáleží na tom, čemu věří. Toto tvrzení je daleko od pravdy. Pavlův seznam neřestí předpokládá opak – nesprávné vnímání Boha vede k pokřiveným názorům na sexuální chování, náboženství a etiku, což vede k narušeným vztahům mezi lidmi. A navíc může vést až ke ztrátě věčného života (Ga 5,21).

Aplikace

Přečti si ještě jednou seznam „skutků těla“ (Ga 5,19–21). V čem tyto neřesti (hříchy) porušují jednotlivá přikázání Desatera? Které z těchto neřestí jsou tvým největším problémem? Jak se s nimi snažíš vypořádat? Jakou radu dává Pavel ve svém listu?

Ovoce Ducha (Ga 5,22.23)

²²Ovocem Ducha je však láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, ²³mírnost, sebeovládání. Proti takovým není žádný zákon. (Ga 5,22.23; ČSP)

Osobní studium

Přečti si text Ga 5,22.23. Jak se principy Desatera odrážejí v ovoci Ducha představeném v těchto verších? (Viz také Mt 5,21.22.27.28; 22,35–40.)

Desatero není alternativou lásky, ale pomáhá nám a vede nás k tomu, jak máme prokazovat lásku – Bohu i člověku. Ačkoli láska nekonečně přesahuje literu zákona, není v rozporu se zákonem. Názor, že láska k Bohu a láska k bližnímu zbavují Desatero platnosti, se podobá názoru, že láska k přírodě ruší gravitační zákon.

V protikladu k patnácti jednoslovným popisům skutků těla, je ovoce Ducha popsáno devíti ctnostmi. Teologové se shodují, že těchto devět vlastností lze seřadit do tří skupin. V souvislosti s pořadím těchto ctností již nepanuje taková shoda. Někteří vidí v čísle tři skrytou narážku na Trojici. Jiní se domnívají, že tři trojice vyjadřují, jaký vztah bychom měli mít k Bohu, k bližním a nakonec k sobě samým. Další zase považují tento seznam za popis Ježíše Krista. I když je každý z těchto názorů přínosný, to podstatné, co nesmíme přehlédnout, je, že Pavel považuje lásku za to nejdůležitější v životě křesťana.

Ne náhodou uvádí Pavel lásku jako první v seznamu devíti ctností. V Ga 5,6.13 již objasnil zásadní roli lásky v křesťanském životě. Lásku uvádí i ve svých seznamech ctností na jiných místech (2K 6,6; 1Tm 4,12; 6,11 a 2Tm 2,22). Zatímco všechny ostatní ctnosti se nacházejí i v nekřesťanských zdrojích, láska (agapé) je výhradně křesťanská. To naznačuje, že lásku bychom neměli považovat jen za jednu z mnoha ctností, ale za hlavní křesťanskou ctnost, která je klíčem ke všem ostatním. Láska je hlavní a prvořadá ovoce Ducha (1K 13,13 a Ř 5,5). Má charakterizovat život a postoje každého křesťana (J 13,34.35), a to i v případě, že prokázat ji je někdy opravdu těžké.

Aplikace

Proč je někdy obtížné prokázat druhým lásku? Patří k lásce i sebezapření? Proč? Co nás Ježíš učí o lásce a sebezapření?

Cesta k vítězství (Ga 5,16–26)

¹⁶Říkám však: Duchem chodte a žádost těla nedokonáte. ¹⁷Tělo žádá proti Duchu a Duch proti tělu, neboť stojí navzájem proti sobě, abyste nečinili to, co byste chtěli. ¹⁸Jste-li vedeni Duchem, nejste pod Zákonem. (...) ²⁴Ti, kdo patří Kristu Ježíši, ukřižovali tělo s jeho vášněmi a žádostmi. ²⁵Jste-li Duchem živi, Ducha také následujeme. ²⁶Nehledejme marnou slávu, navzájem se neprovokujme a jedni druhým nezávidíme. (Ga 5,16–18.24–26; ČSP)

Osobní studium

I když v srdci každého věřícího člověka neustále probíhá zápas mezi tělem a Duchem, život křesťana by neměly ovládat poraženecké nálady, selhání a hříchy.

Přečti si text Ga 5,16–26. Co nám může pomoci žít takovým životem, ve kterém vládne Duch a „tělo“ se mu podřizuje?

Text Ga 5,16–26 obsahuje pět klíčových slov, která charakterizují život, v němž vládne Duch. Za prvé, věřící potřebuje „chodit“ v Duchu (v. 16). Řecké sloveso *peripateó* doslova znamená procházet se, obcházet nebo i následovat. Přítomný čas tohoto slovesa znamená, že Pavel nemluví o příležitostném chození, ale o nepřetržité každodenní zkušenosti. Ba co víc, jelikož se jedná o příkaz „chodte“ Duchem (Ga 5,16; ČSP), znamená to, že jde o naše vědomé každodenní rozhodnutí.

Druhé sloveso je „nechat se vést“ (v. 18). To naznačuje, že máme dovolit Duchu, aby nás vedl tam, kam bychom se měli dostat (Ř 8,14). Naši věci není vést, ale následovat.

Další dvě slovesa nacházíme v Ga 5,25. První sloveso je „žít“ (řecky *zaó*). Pavel ho vztahuje na zkušenost znovuzrození, kterou se musí vyznačovat život každého věřícího. Slovo je použito v přítomném čase, což znamená, že zkušenost znovuzrození se má denně obnovovat. „Jste-li živi Božím Duchem, dejme se Duchem také řídit“, píše Pavel. Slovo přeložené jako „řídit“, je řecké sloveso *stoicheó*. Jde o vojenský výraz, který doslova znamená seřadit se, držet krok nebo následovat toho, kdo nám velí. V tomto případě naznačuje, že Duch nám nejen dává život, ale měl by náš život také každý den usměřňovat.

Sloveso, které Pavel použil ve verši 24, je „ukřižovat“. Možná zní překvapivě a nepříjemně, ale pokud máme následovat Ducha, musíme udělat pevné rozhodnutí, že „usmrtíme“ touhy těla. Samozřejmě, že Pavel to myslí obrazně. Tělo ukřižujeme, pokud budeme sytit náš duchovní život a necháme hladovět touhy „těla“ – tedy naše přirozené hříšné sklony.

Aplikace

Jaké změny a rozhodnutí musíš udělat, abys dosáhl vítězství, která jsou nám v Kristu slíbena, ale která ti teď unikají?

Podněty k zamyšlení

„Život křesťana není vůbec lehký a klidný. Setkává se s vážnými problémy. Útočí na něj těžká pokušení. *Neboť tělo bojuje proti Duchu a Duch proti tělu.* Čím více se blížíme k závěru dějin této země, tím klamavější a zákeřnější budou útoky nepřítele. Jeho útoky budou stále zuřivější a častější. Ti, co odporují světlu a pravdě, budou stále tvrdší, bezohlednější a zahořklejší vůči těm, kteří milují Boha a zachovávají jeho přikázání.“ (6BC 1111)

„*Mliv Ducha svatého je Kristův život v člověku. Nevidíme Krista a nemluvíme s ním, ale jeho Duch je vždy a všude při nás. Působí v každém člověku a prostřednictvím každého člověka, který Krista přijal. Ti, v nichž je Duch svatý trvale přítomen, přinášejí ovoce Ducha – lásku, radost, pokoj, tichost, dobrotivost, dobrotu, věrnost.*“ (6BC 1112)

Otázky k rozhovoru

- 1. Uvažujte nad myšlenkou ukřižování tužeb těla – našich vášní a hříšných sklonnů. Co to znamená? Jak se to dělá? Jak často je to třeba podstupovat? Proč Pavel používá tak silné slovo? Co nám to říká o těžkém zápase s naším JÁ?*
- 2. Jakou roli, pokud vůbec nějakou, hraje lidská snaha v přinášení ovoce Ducha? Co o tom můžete říci z vlastní zkušenosti?*
- 3. Pavel říká, že ti, kdo konají skutky těla, nezdědí Boží království. Jak máme tomuto výroku rozumět v souvislosti s Pavlovými slovy, že jsme spaseni vírou, a ne skutky?*
- 4. Jaký nejtěžší zápas prožíváte ve svém chození s Bohem? Není to zápas s hříchem, který ničí váš vztah s Bohem? Každý křesťan pociťuje v souvislosti se svými hříchy odcizení, pochybnost a zklamání, protože nám je slíbeno vítězství nad hříchem. Pokud to dáme do souvislosti s vítězstvím nad hříchem, proč musíme vždy pamatovat, že naše spasení spočívá zcela na tom, co pro nás udělal Ježíš?*

Shrnutí

I když v životě každého věřícího člověka existuje boj mezi touhami těla a touhami Ducha, křesťanský život nemusí být odsouzen k prohře. Kristus zvítězil nad hříchem a smrtí, a proto křesťanský život může být životem, ve kterém vládne Duch – díky každodenní „dávce“ Boží milosti, která nás zmocňuje, abychom drželi touhy těla „na uzdě“.

Evangelium a církev (Ga 6,1–10)

Texty na tento týden

Ga 6,1–10; Mt 18,15–17; 1K 10,12; Ř 15,1; J 13,34

Základní verš

„A tak dokud je čas, čiňme dobře všem, nejvíce však těm, kteří patří do rodiny víry.“ (Ga 6,10)

Pěstitelé v jedné asijské zemi se kdysi rozhodli, že větší brambory si nechají na prodej a zasadí jen ty nejmenší. Po několika neúspěšných sklizních zjistili, že příroda zredukovala jejich brambory na velikost kuliček. Díky tomu se farmáři naučili jednu důležitou zákonitost života.

Nemůžeme si užívat to největší a nejlepší, a na sadbu použít jen to, co zůstane. Univerzální životní moudrost totiž říká: „Jak kdo zaseje, tak také sklízí.“

„V určitém smyslu je snaha ‚sázet‘ jen to zbylé a nepotřebné stále velmi rozšířenou praxí. Často si to velké a dobré necháváme pro sebe, zbytek ‚zasadíme‘ a čekáme na zázrak. Čekáme, že i v duchovní oblasti nastane jakási zázračná změna a naše sobeckost bude odměněna nesobekostí.“ (International Student Fellowship Newsletter, březen 2007)

Pavel aplikuje tento princip v Ga 6,1–10. Místo toho, aby se členové navzájem „kousali a žrali“ (Ga 5,15), sbor by měl být místem, kde budeme působením Ducha laskaví na druhé, dávat jim přednost a lepší místa. Když do hloubky pochopíme, že jsme spaseni milostí, povede nás to k pokoře, trpělivosti a soucitu.

Náprava (Ga 6,1a)

Bratři, kdyby byl někdo i přistižen v nějakém přestoupení, vy, kdo jste duchovní, napravujte takového člověka v duchu mírnosti... (Ga 6,1a; ČSP)

Osobní studium

I když Pavel klade na křesťanský život velmi vysoké nároky (Ga 5,16), jeho rada věřícím v Ga 6,1 je povzbudivě realistická. Lidé nejsou dokonalí. Ani nejodevzdanější křesťané nejsou imunní vůči chybám. Pavlova slova v Ga 6,1 v řečtině naznačují, že předvídá situaci, která může ve sboru nastat. Proto jim dává praktickou radu, jak takovou situaci řešit.

Přečti si texty Ga 6,1 a Mt 18,15–17. Jak by měli křesťané zareagovat, když se spoluvěřící dopustí nějakého poklesku? Proč by to mělo být pro obrácené věřící přirozené?

Abychom mohli mít z této Pavlovy rady užitek, potřebujeme pochopit, jakou situaci má Pavel na mysli. Zjistíme to ze dvou slov použitých v první polovině věty. První slovo je „přistihnout“. Doslovně to znamená „odhalit“ nebo „zaskočít“. Souvislosti a jemné významové odstíny spojené s tímto slovem naznačují, že Pavel myslí na dva aspekty. Mluví nejen o věřícím, který „přistihne“ jiného věřícího při nějakém špatném jednání, ale také o tom, jak se zachovat, když člověk sám zjistí, že se chová špatně (Př 5,22).

„Přestoupení“, o kterém Pavel mluví, může a nemusí být úmyslný čin. Je to zřejmé z terminologie, kterou používá. Slovo „přestoupení“ je překladem řeckého slova *paraptóma*, které má několik významů – hřích, přestupek, selhání. V kontextu předchozích Pavlových slov o „chození“ v Duchu je zřejmé, že patrně nejde o úmyslný hřích tvrdošíjného a vzpurného člověka. V tomto případě může jít i o nechtěné selhání nebo zakopnutí. I když to v žádném případě neomlouvá přestupek nebo hřích, kterého se člověk dopustil, je jasné, že Pavel neřeší případ troulalého a vzdorovitého jednání (na rozdíl od situace popsané v 1K 5,1–5).

V tomto případě by neměl následovat trest, odsouzení ani vyloučení, ale náprava. Řecké slovo přeložené jako „napravit“ je *katartizó* a znamená i „opravit“ nebo „dát do pořádku“. V Novém zákoně se používá v souvislosti s opravováním rybářských sítí (Mt 4,21). V řecké lékařské literatuře popisuje postup nápravy zlomené kosti. Jako neopustíme spoluvěřícího, který spadl a zlomil si nohu, tak bychom se jako členové Kristova těla měli s láskou postarat o své bratry a sestry v Kristu, kteří na společné cestě do Božího království klopýtli a padli.

Aplikace

Proč místo praktikování Mt 18,15–17 často pomlouváme člověka, se kterým máme spor? Proč v sobě živíme hněv proti němu nebo dokonce plánujeme pomstu?

Pozor na pokušení (Ga 6,1b)

...a každý si dej pozor sám na sebe, abys také nepodlehł pokušení. (Ga 6,1)

Osobní studium

Neměli bychom přehlédnout závažnost Pavlových slov v Ga 6,1: „každý si dej pozor sám na sebe, abys také nepodlehł pokušení“. Způsob, jakým Pavel vyjádřil svou radu a výzvu, svědčí o naléhavosti a jeho osobním zájmu. Vyjádření „dej si pozor“ doslova znamená „pozorně hledět“ nebo „věnovat náležitou pozornost“ (viz také Ř 16,17 a Fp 2,4; ČEP). Aby tuto výstrahu Pavel lépe objasnil, přejde od druhé osoby množného čísla (vy) v první polovině verše Ga 6,1 k druhé osobě jednotného čísla (ty) v druhé polovině verše. Už nejde o obecnou výstrahu určenou celé církvi, ale o osobní varování adresované každému jednotlivci ve sboru.

Pavel přesně neobjasňuje pokušení, před kterým tak ostře Galatské varuje. Možná nemyslel žádný konkrétní hřích nebo přestupek, ale mluvil jednoduše o nebezpečí, které hrozí: Mohou se dopustit stejného hříchů – ať je jakýkoliv – jehož nápravy se snaží dosáhnout u jiného člověka. Pavlova slova v Ga 5,26 proti domýšlivosti naznačují, že je varuje před pocitem, že jsou na vyšší duchovní úrovni než ti, které se snaží napravit.

Přečti si texty 1K 10,12; Mt 26,34 a 2S 12,1–7. Proč Pavel cítil potřebu varovat Galatské před duchovní pýchou?

Jedním z největších nebezpečí, jaké křesťanovi hrozí, je právě pocit duchovní pýchy. Pýcha nás vede k myšlence, že jsme nějakým způsobem imunní vůči některému druhu hříchů. Musíme si však uvědomit, že všichni máme hříšnou přirozenost, která odporuje Bohu. Bez moci Božího Ducha, který nás „drží pod kontrolou“, bychom mohli podlehnout jakémukoli hříchů. Pokud si uvědomujeme náš skutečný stav, ve kterém bychom byli bez Krista, může nám to pomoci, abychom nepadli do hříchů vlastní spravedlnosti. Zároveň se můžeme naučit více soucítit s těmi, kteří se dopouštějí chyb.

Aplikace

Kdy se ti naposledy stalo, že jsi soudil a odsuzoval druhého za hříchů, kterých ses pak sám dopustil? Co ti pomohlo uvědomit si to? Jak jsi na to reagoval? Co ses z toho naučil?

„Berte na sebe břemena jedni druhých“ (Ga 6,2–5)

²Berte na sebe břemena jedni druhých, tak naplníte zákon Kristův. ³Myslí-li si někdo, že je něco, a přitom není nic, klame sám sebe. ⁴Každý ať zkoumá své vlastní jednání; pak bude mít čím se chlubit, bude-li hledět jen na sebe a nebude se porovnávat s druhými. ⁵Každý bude odpovídat sám za sebe. (Ga 6,2–5)

Osobní studium

Slovo přeložené v Ga 6,2 jako „břemeno“ zní v řečtině *baros* a znamená těžký náklad, který musí někdo nést dlouhou vzdálenost. Postupně se tento výraz začal používat i obrazně k vyjádření různých problémů a potíží – například břemeno celodenní práce v horku (Mt 20,12). I v našem jazyce se slovo „břemeno“ používá v podobném smyslu (břemeno stáří, daňové břemeno). Bezprostřední kontext Pavlova příkazu „berte na sebe břemena jedni druhých“ se jistě vztahuje i na morální poklesky spoluvěřících, o nichž se zmínil v předchozím verši. Pavel však má na mysli mnohem širší koncept „nesení břemen“. Pavlovy pokyny odhalují několik duchovních náhledů na křesťanský život, které bychom neměli přehlédnout.

Za prvé, jak poznamenává Timothy George: „Všichni křesťané mají břemena. Naše břemena se mohou lišit velikostí, tvarem a také tím, jak intenzivně zasahují do našeho života. Jak jsme viděli v prvním verši, pro někoho to může být břemeno pokušení a důsledků morálního selhání. Pro jiného to může být tělesná nemoc, duševní porucha, rodinná krize, nezaměstnanost, deptání zlými duchy nebo něco jiného. Ale ani jeden křesťan není zbaven břemene.“ (George, *Galatians*, str. 413)

Za druhé, Bůh nechce, aby každý z nás nesl své břemeno sám. Naneštěstí jsme často ochotnější pomoci jiným nést jejich břemena než dovolit, aby oni pomohli nám. Pavel odmítá tento postoj soběstačnosti (Ga 6,3) jako lidskou pýchu. Právě kvůli ní odmítáme přiznat, že i my máme určité potřeby a slabosti. Taková pýcha nás nejen okrádá o útěchu jiných, ale také jim brání ve službě, ke které je Bůh povolal.

A konečně, Bůh nás vyzývá, abychom pomáhali nést břemena druhých, protože naším prostřednictvím jim může projevít svou útěchu. Toto chápání je založeno na poznání, že církev je Kristovo tělo. Pavel to ilustruje slovy: „Ale Bůh, který těší sklíčené, potěšil i nás příchodem Titovým“ (2K 7,6). Všimněte si, že „Bůh nepotěšil Pavla prostřednictvím jeho osobní modlitby a očekávání na Pána, ale prostřednictvím společenství s přítelem a dobré zprávy, kterou přinesl. Přátelství mezi lidmi, kteří si navzájem pomáhají nést břemena, je součástí záměru, který má Bůh se svým lidem.“ (Stott, John R. W., *The Message of Galatians*, str. 158)

Aplikace

Co ti brání vyhledat pomoc ve chvíli, kdy prožíváš problémy a pokušení? Je to pýcha, stud, nedostatek důvěry nebo pocit soběstačnosti? Pokud potřebuješ pomoc, proč nevyhledáš někoho, komu důvěřuješ, s prosbou, aby ti s tvým břemenem pomohl? Komu můžeš pomoci ty?

Kristův zákon (Ga 6,2–5)

²Neste břemena jedni druhých, a tak naplňte zákon Kristův. ³Myslí-li si totiž někdo, že je něco, ačkoli nic není, klame sám sebe. ⁴Každý ať zkoumá své jednání, a pak se bude moci chlubit pouze s ohledem na sebe, a ne na druhého. ⁵Neboť každý ponese svůj vlastní náklad: (Ga 6,2–5; ČSP)

Osobní studium

Přečti si texty Ga 5,14; 6,2; J 13,34; Mt 22,34–40. Jak rozumíš spojení zákona a nesení břemen, o kterém Pavel mluví? V čem podle tebe spočívá „Kristův zákon“? Pokus se ho vyjádřit vlastními slovy.

Pavlův výraz „zákon Kristův“ (Ga 6,2; řecky *ton nomon tou Christou*) se nevyskytuje nikde jinde v Bibli, i když v 1K 9,21 je použit podobný výraz, ale s jiným původním zněním („zákon Kristův“; řecky *ennomos Christou*).

Jedinečnost tohoto výrazu vedla k řadě různých výkladů. Někteří nesprávně považovali tento výraz za důkaz, že Boží zákon daný na Sínaji byl nahrazen jiným, Kristovým zákonem. Jiní tvrdili, že slovo „zákon“ jednoduše znamená určitý obecný „princip“ (Ř 7,21). Mysleli přitom na to, že pokud neseme břemena jiných, následujeme Ježíšův příklad. I když tento druhý výklad má své klady, kontext a podobná terminologie s Ga 5,14 naznačují, že „naplnit zákon Kristův“ je další odkaz na naplnění Mojžíšova zákona prostřednictvím lásky. Již dříve však Pavel ve svém listu ukázal, že morální zákon nebyl zrušen příchodem Krista. Morální zákon ve spojení s láskou hraje i nadále v životě křesťana důležitou roli. Takto můžeme shrnout Ježíšovo jednání a učení během jeho pozemského působení. Jednal tak nejen během svého života, ale dokonce i ve smrti. Pokud neseme břemena druhých, nejenže jdeme v Ježíšových šlépějích, ale také plníme zákon.

Proto i valdenští křesťané (12.–13. století) viděli v „Kristově zákoně“ odkaz na Ježíšovo kázání na hoře, ve kterém Ježíš představil hluboký význam poslušnosti Božích přikázání.

Další problém vzniká, pokud porovnáme verše 6,2 a 6,5. Můžeme vidět zdánlivý protiklad. Tento problém však snadno vyřešíme, když si uvědomíme, že Pavel používá dvě odlišná slova k popisu dvou odlišných situací. Jak jsme řekli, slovo pro břemeno v druhém verši (řecky *baros*) označuje těžký náklad, který musí někdo nést dlouhou vzdálenost. Slovo „břemeno (náklad)“ v pátém verši (řecky *fortion*) se však vztahuje na náklad lodi, plnou polní vojáka nebo dokonce na dítě, které nosí matka pod srdcem. První břemeno může člověk na chvíli složit, druhé ne. Těhotná žena musí nosit své dítě. Jak naznačuje tento příklad, jsou břemena, se kterými nám druzí lidé mohou pomoci, ale jsou i taková, která nemůže nést nikdo za nás – například břemeno špatného svědomí, utrpení a smrti. V těchto případech se musí me spolehnout jedině na Boží pomoc (Mt 11,28–30).

Aplikace

S některými břemeny ti mohou pomoci druzí lidé, jiné ti může pomoci nést jedině Bůh. Jak se naučit odezdat Bohu to, co sám nemáš sílu nést? Jakou s tím máš zkušenost?

Zákon setby a sklizně (Ga 6,7–10)

⁷Neklamte se, Bohu se nikdo nebude posmívat. Co člověk zaseje, to také sklídí. ⁸Kdo zasévá pro své sobectví, sklídí zánik, kdo však zasévá pro Ducha, sklídí život věčný. ⁹V konání dobra neumdlévejme; nechabneme-li, budeme sklízet v ustanovený čas. ¹⁰A tak dokud je čas, čiňme dobře všem, nejvíce však těm, kteří patří do rodiny víry. (Ga 6,7–10)

Osobní studium

Slovo přeložené v Ga 6,7 jako „posmívat“ se v Novém zákoně vyskytuje pouze na tomto místě. Často se však objevuje v řeckém překladu Starého zákona. Doslova znamená „s pohrdáním ohrnovat nos“. Ve Starém zákoně je to typický odkaz na pohrdání Božími proroky (viz 2Pa 36,16 a Jr 20,7). Jednou se tento výraz používá dokonce k popisu vzpurného postoje vůči Bohu (Ez 8,17).

Pavel ukazuje, že lidé mohou ignorovat Boha nebo dokonce opovrhovat jeho příkázáními, ale nemohou jej oklamat. On je nejvyšší a poslední soudce. Nakonec budou muset za své jednání zaplatit.

Přečti si text Ga 6,8. Jak tomuto verši rozumíš? Přečti si i texty Sk 5,1–5; L 22,3; Da 1,8 a Mt 4,1. Které další biblické postavy jsou jasným příkladem platnosti principu, o kterém píše apoštol Pavel?

Pavlova metafora o setbě a sklizni není ojedinelá. Setkáváme se s ní v mnoha starověkých příslovích. Zajímavé je však to, jak ji Pavel používá k objasnění svého předchozího tvrzení o těle a Duchu. „Moderní ekvivalent tohoto principu zní: Můžeme se svobodně rozhodovat, ale nemůžeme svobodně rozhodovat o důsledcích své volby.“ (Dunn James D. G., *Galatians*, str. 330)

Přestože nás Bůh vždy nezabaví pozemských důsledků našich hříchů, neměli bychom se nechat přemoci zoufalstvím z našich špatných rozhodnutí. Můžeme mít radost, že Bůh nám odpouští naše hříchy a přijímá nás za své děti. Měli bychom co nejlépe využít příležitosti, které jsou před námi, a soustředit se na to, co přinese „nebeskou žně“.

Text v Ga 6,10 vysvětluje myšlenku, že „křesťanská etika má dvě polohy: jednu univerzální a všestrannou – čiňme dobře všem; druhou konkrétní a specifickou – nejvíce však těm, kteří patří do rodiny víry (domácím víry). Pavlova univerzální výzva se zakládá na skutečnosti, že všichni lidé na celém světě jsou stvořeni k obrazu Božimu, a proto jsou v jeho očích nekonečně vzácní. Kdykoliv křesťané zapomenou na tento základní princip biblického zjevení, hřích je zaslepi a začnou upřednostňovat lidi na základě rasy, pohlaví, národnosti, příslušnosti ke společenské třídě a množství dalších podružných věcí, které ničí lidskou společnost od Adama a Evy až do dnešních dnů.“ (George Timothy, *Galatians*, str. 427.428)

Aplikace

Kdy ve svém životě „rozséváš“ dobro, a kdy naopak zlo? Co je snadnější? Jakou žně očekáváš?

Podněty k zamyšlení

„Boží Duch drží zlo pod kontrolou svědomí. Když se člověk vyvyšuje nad vliv Ducha, sklízí žeh nepravosti. Slábné u něj vliv Ducha a člověk rozsévá neposlušnost. Čím dál tím víc se výstrahy míjejí účinkem. Postupně ztrácí bázeň před Bohem. Rozsévá tělu, sklídí zkázu. Žeh toho, co sám rozséval, dozrává. Pohrdá Božími svatými příkázáními. Jeho srdce z masa se mění v srdce z kamene. Odpor vůči pravdě ho utvrzuje v nepravosti. Protože lidé rozsévají zlo, v předpotopním světě vítězila bezzákonnost, zločinnost a násilí.

Měli bychom vědět, co ničí člověka. Není to rozsudek, který snad vynesl Bůh proti člověku. To, že člověk je duchovně slepý, nezpůsobil Bůh. Bůh dává dostatečné světlo a důkazy, které člověku pomáhají rozlišit pravdu od bludu. Nenutí ho však přijmout pravdu. Nechává mu svobodu zvolit si dobro nebo zlo. Pokud se však člověk brání a myslí si, že i sám se rozhodne správně – a rozhodne se špatně – podruhé to udělá mnohem snadněji. Potřetí se ještě více vzdálí od Boha a rozhodne se postavit na stranu satana. Takto bude pokračovat, dokud se neutvrdí ve zlu. Nakonec uvěří lži, kterou bude považovat za pravdu. Jeho vzdor přinesl svou žeh (MS 126, 1901).“ (6BC 1112)

Otázky k rozhovoru

1. *Co znamená „napravit“ spoluvěřícího, který padl do hříchu? Jak ovlivňuje hřích, kterého se člověk dopustil, proces nápravy? Znamená náprava, že všechno bude jako dřív? Vysvětlete své názory.*
2. *Řekli jsme si, že některá břemena lidí musejí nést sami (Ga 6,5). Na základě čeho se může člověk rozhodnout, zda má nebo nemá někomu pomoci?*
3. *Jak se váš sbor řídí Pavlovými radami v Ga 6? Co můžete vy osobně udělat, aby se něco změnilo k lepšímu?*

Shrnutí

Boží přítomnost mezi jeho lidem se projevuje křesťanským duchem ve sboru. Můžeme to pozorovat v odpuštění a nápravě těch, kteří se dopustili chyb, v tom, jak si navzájem pomáháme ve zkouškách, a také v prokazování laskavosti nejen vůči sobě navzájem, ale i vůči nevěřícím.

Chlubit se křížem (Ga 6,11–18)

Texty na tento týden

Ga 6,11–18; Ř 6,1–6; 12,1–8; 2K 4,10; 5,17; 11,23–29

Základní verš

„Já však se zanic nechci chlubit ničím, leč křížem našeho Pána Ježíše Krista, jímž je pro mne svět ukřížován a já pro svět.“ (Ga 6,14)

V této poslední lekci budeme studovat závěrečná slova a myšlenky Listu Galatským. Pavel, který si byl vědom svého povolání a pravdy, kterou zvěstoval, psal tento dopis se stejným inspirovaným nadšením a zaujetím jako starozákonní proroci. A stejně jako oni ve své době, i on naléhavě nabádal své současníky, aby se odvrátili od svého nesprávného nasměrování a vrátili se zpět k Bohu.

Navzdory odlišné době a situaci bychom mohli na závěr dopisu Galatským připojit slova, která napsal o téměř 7 století dříve prorok Jeremjáš: „Toto praví Hospodin: ‚Ať se moudrý nechlubí svou moudrostí, ať se bohatýr nechlubí svou bohatýrskou silou, ať se boháč nechlubí svým bohatstvím. Chce-li se něčím chlubit, ať se chlubí, že je prozíravý a zná mne; neboť já Hospodin prokazují milosrdenství a vykonávám na zemi soud a spravedlnost; to jsem si oblíbil, je výrok Hospodinův“ (Jr 9,22.23).

Marnost a zbytečnost lidské moudrosti, našeho bohatství a síly se nejzřetelněji ukáže pod Kristovým křížem, který je centrem Pavlova dopisu bloudícím křesťanům v Galacii.

Vlastní rukou (Ga 6,11)

Teď vám píše vlastní rukou; všimněte si velkého písma. (Ga 6,11)

Osobní studium

Přečti si text Ga 6,11–18 a porovnej ho se závěrečnými slovy dalších Pavlových listů: Římanům, 1. a 2. Korintským, Efezským, Filipským, Koloským a 1. a 2. Tesalonickým. Čím jsou si tyto texty podobné a v čem se liší? Čím to je podle tebe způsobeno?

Pavlova závěrečná slova nejsou vždy stejná, ale nacházíme v nich mnoho společných znaků: (1) pozdravy konkrétním osobám, (2) poslední napomenutí, (3) vlastní podpis a (4) závěrečné požehnání. Když porovnáme tyto charakteristické znaky se závěrečnými slovy v Listu Galatským, vidíme dva významné rozdíly.

Za prvé, na rozdíl od ostatních Pavlových listů neobsahuje List Galatským žádný osobní pozdrav. Proč? V Pavlově Listu Galatským chybí i jeho tradiční díkůvzdání. V obou případech může jít o další náznak napjatého vztahu mezi Pavlem a Galatskými. Pavel je zdvořilý, ale v některých momentech si zachovává určitý odstup.

Za druhé, je dobré si uvědomit, že Pavel své dopisy často „psal“ tak, že je diktoval písaři (Ř 16,22). Když písař dopsal, Pavel na konec listu připsal několik slov vlastní rukou (1K 16,21). V Listu Galatským se však Pavel tohoto zvyku nedrží. Když vezme pero, je ještě tak zaujatý situací v Galacii, že hned nekončí, ale píše dál. Jednoduše nedokáže odložit pero, dokud ještě jednou neuvede důvody, pro které by měli Galatští zanechat svého nerozumného jednání.

V Ga 6,11 Pavel upozorňuje na velká písmena, kterými píše. Někteří se domnívají, že Pavel nemluvil o velikosti písmen, ale o neúhlednosti svého písma. Myslí si, že Pavlova ruka byla buď zmrzačená od pronásledování, nebo přetížená od výroby stanů, proto bylo jeho písmo nedokonalé. Jiní jsou přesvědčeni, že tato slova poskytují další důkaz o tom, že měl slabý zrak. I když oba tyto názory jsou možné, jako nejméně spekulativní tvrzení se jeví Pavlův úmysl zdůraznit, co měl na srdci. Je to něco podobného, jako když my zdůrazníme důležité slovo nebo myšlenku tím, že ji podtrhneme, napíšeme kurzívou nebo velkými písmeny.

Ať to bylo jakkoliv, Pavel určitě chtěl, aby si čtenáři všimli jeho výstrahy a napomenutí.

Aplikace

Kdy jsi naposledy dostal důležitý osobní dopis nebo e-mail? Čeho se týkal? V jakém vztahu jsi byl s odesílatelem? Jak vnímáš poselství Písma, jehož autory inspiroval Bůh a prostřednictvím oživující moci Ducha chce promlouvat do tvého života? Jakým důležitým textem z Bible k tobě Bůh naposledy promluvil? V čem spočívala podstata Božího poselství?

Chlubit se skutky zákona (Ga 6,12.13)

¹²Ti, kteří chtějí dobře vypadat před lidmi, nutí vás, abyste se dávali obřezat, jen aby nebyli pronásledováni pro kříž Krista Ježíše. ¹³Vždyť ani ti, kdo jsou obřezáni, zákon nezachovávají; chtějí, abyste se dali obřezat jen proto, aby se mohli pochlubit tím, co se stalo na vašem těle. (Ga 6,12.13)

Osobní studium

Přečti si text Ga 6,12.13. Jak rozumíš jeho slovům o tom, že zastánci obřízky se chtějí vychloubat jen „tím, co se stalo na těle“?

I když Pavel už dříve naznačoval, jaké cíle mají jeho odpůrci a jaké pohnutky je vedou (viz Ga 1,7; 4,17), až v textu Ga 6,12.13 mluví poprvé přímo. Říká o nich, že „chtějí dobře vypadat před lidmi“. Výraz „dobře vypadat“ (ČEP) nebo „ukázat se“ (B21) v řečtině doslova znamená ukázat „pěknou (slušnou, milou) tvář“ a je odvozeno od slova „tvář“. Je zajímavé, že slovo „tvář“ má v řečtině i další význam – „maska herce“ a obrazně i role, kterou měl herec zahrát. Pavel tedy říká, že tito lidé se podobají hercům, kterým jde o uznání obecnosti. Zdá se, že falešným učitelům šlo i o to, aby si získali uznání u svých krajanů Židů v Galicii a u ostatních křesťanů ze Židů v Jeruzalémě.

Pavel upozorňuje i na další z jejich pohnutek – snahu vyhnout se pronásledování. Když se řekne pronásledování, představíme si většinou tělesné týrání. Stejně ničivé však mohou být i „mírné“ formy pronásledování – obtěžování nebo vyloučení. Pavel a další fanatičtí zelóti v Judsku v minulosti pronásledovali křesťany fyzicky (Ga 1,13), ale spolu s tím věřící jistě často pocítili i formy psychického nátlaku.

Židovští náboženští představitelé měli v mnoha oblastech stále významný politický vliv. Řím je oficiálně uznával, proto se mnozí křesťané ze Židů snažili s nimi udržet dobrý vztah. Tím, že pohany učili zachovávat Tóru a vedli je k obřízce, mohli v Galicii najít společnou řeč s místními Židy. To jim umožňovalo nejen udržovat přátelský kontakt se synagogami, ale dokonce i posílit spojení s křesťany ze Židů v Jeruzalémě, u kterých rostly pochybnosti a nedůvěra v souvislosti s prací mezi pohany (Sk 21,20.21). Není pochyb, že počínání falešných učitelů mohlo v určitém smyslu zlepšit výsledky misijní práce mezi Židy.

Ať Pavel myslí na jakoukoliv situaci, význam je jasný: „A všichni, kdo chtějí zbožně žít v Kristu Ježíši, zakusí pronásledování“ (2Tm 3,12).

Aplikace

Přemýšlej o důvodech, které vedly křesťany ze Židů k šíření bludů. Když vezmeme v úvahu všechny okolnosti, může se nám zdát jejich počínání rozumné. Proč nás mohou i ty „nejlepší“ motivy přivést na scestí? Kdy naposledy se ti stalo, že správná pohnutka nevedla k dobrému? Proč? Co ses z toho naučil?

Chlubit se křížem (Ga 6,14)

Já však se zanic nechci chlubit ničím, leč křížem našeho Pána Ježíše Krista, jímž je pro mne svět ukřižován a já pro svět. (Ga 6,14)

Osobní studium

Poté, co Pavel poukázal na pohnutky, které vedly některé k trvání na obrázce, naposled Galatským připomene své poselství evangelia, i když jen velmi stručně. Podle Pavla je evangelium založeno na dvou základních principech: (1) kříž stojí v centru evangelia (Ga 6,14) a (2) ospravedlnění jsme vírou, jsme nové stvoření (Ga 6,15). Dnes se soustředíme na první princip.

Naše dějiny jsou ovlivněny dva tisíce let trvající přítomností křesťanství. Sotva si tedy umíme představit, jaký šok vyvolala u adresátů Pavlova poznámka o kříži (Ga 6,14). Dnes je Kristův kříž běžným symbolem, který dokonce ve většině lidí vyvolává pozitivní pocity. V Pavlových dnech však kříž nebyl symbolem obdivu a vděčnosti, ale opovržení a nenávisti. Židy představa ukřižovaného Mesiáše urážela a pohoršovala. Pro Římany bylo ukřižování tak odporné, že ho dokonce ani nepovažovali za trest vhodný pro římského občana.

Pohrdání, s jakým starověký svět hleděl na Kristův kříž, jasně vidíme na nejstarších kresbách. Zachoval se kousek starověké kresby datované na začátek druhého století, kde je zobrazen ukřižovaný člověk s hlavou osla. Pod křížem je muž s rukama zdviženýma v uctívání a nápis: „Alexamenos uctívá svého boha.“ Tato kresba zesměšňuje Kristův kříž. V takovém ovzduší Pavel odvážně prohlašuje, že se nechce chlubit ničím jiným než Kristovým křížem!

Přečti si texty Ga 6,14; Ř 6,1–6 a Fp 3,8. Jakou změnu přinesl kříž do Pavlova života?

Kristův kříž přináší do života věřícího člověka radikální změnu. Kříž nás vyzývá k tomu, abychom přehodnotili svůj pohled na sebe, ale i to, jaký vztah máme k světu. Svět – současná doba a vše, co s sebou přináší (1J 2,16) – stojí v opozici vůči Bohu. Pokud jsme však zemřeli s Kristem, svět nad námi už nemá tu zotročující moc, jakou měl kdysi. Starý život, kterým jsme žili, skončil. Kdybychom použili Pavlovu metaforu, vyjádřili bychom to asi takto: Spojení mezi věřícím člověkem a světem by se mělo přerušit, jako kdyby jeden pro druhého byli mrtví.

Aplikace

Jak se změnil tvůj život, když sis uvědomil, že Kristus zemřel i za tebe? Čím se liší tvůj současný život od života, jakým jsi žil předtím, než ses odevzdal Kristu? Jak ovlivňuje kříž tvůj vztah k světu?

Nové stvoření (Ga 6,15)

Neboť nezáleží na obřezanosti ani neobřezanosti, nýbrž jen na novém stvoření. (Ga 6,15)

¹⁶A tak od nynějška už nikoho neposuzujeme podle lidských měřítek. Ačkoli jsme dříve viděli Krista po lidsku, nyní ho už takto neznáme. ¹⁷Kdo je v Kristu, je nové stvoření. Co je staré, pomínulo, hle, je tu nové! ¹⁸To všechno je z Boha, který nás smířil sám se sebou skrze Krista a pověřil nás, abychom sloužili tomuto smíření. (2K 5,16–18)

Osobní studium

Poté, co Pavel zdůraznil význam Kristova kříže v životě křesťana, vyzdvihuje druhý základní princip svého poselství evangelia – ospravedlnění vírou v Ježíše Krista.

Celé čtvrtletí jsme sledovali, že Pavel v podstatě postavil obřízku proti evangeliu. Není však proti obřízce jako takové. Vyslovil sice proti ní několik silných slov (Ga 5,2–4), ale jeho cílem nebylo dovést Galatské k závěru, že být neobřezaný je Bohu milejší než být obřezán. Člověk totiž může zaujmout stejný zákonický postoj k tomu, co dělá, jako k tomu, co nedělá. Otázka obřízky je sama o sobě nepodstatná. Podstatou pravého náboženství není vnější chování, ale stav našeho srdce. Jak řekl sám Ježíš, člověk může navenek vypadat nádherně, ale uvnitř může být duchovně „plný špíny“ (Mt 23,27). To samozřejmě neznamená (a Pavel to zdůrazňuje), že na způsobu našeho života nezáleží. Právě naopak. Víra se musí v životě člověka projevit.

Přečti si texty Ga 6,15 a 2K 5,16–18. Jak rozumíš tomu, že máme být „novým stvořením“?

Ktisis je řecké slovo, které překládáme jako „stvoření“. Může odkazovat buď na individuální stvoření (Žd 4,13), nebo na celé stvoření (Ř 8,22). V každém případě toto slovo předpokládá čin Stvořitele. A to chce Pavel vyzvednout. Člověk se nemůže stát „novým stvořením“ díky lidské snaze, ať už jde o obřízku, nebo o cokoli jiného. Ježíš hovoří o tomto procesu jako o „znovuzrození“ (J 3,5–8). Je to čin, při kterém se Bůh dotkne duchovně mrtvého člověka a vdechne do něj duchovní život. Je to další metafora, která popisuje Boží spásný čin. Pavel ho nazývá „ospravedlnění vírou“.

Podrobněji o zkušenosti nového stvoření mluví Pavel v 2K 5,17. Vysvětluje, že stát se novým stvořením znamená mnohem více než změnit záznam o nás v nebeských knihách. Pokud je někdo novým stvořením, znamená to, že již dnes došlo v jeho životě ke změně. Timothy George píše, že jde o „celý proces obrácení – obnovu působení Ducha svatého, který nás vede k pokání a víře, každodenní umrtvování a ožívování, stálý růst v posvěcení, který vede ke konečné shodě s obrazem Ježíše Krista.“ (George Timothy, *Galatians*, 438)

Ospravedlnění nepřichází do našeho života jako důsledek toho, že jsme se stali novým stvořením. Právě naopak, tato radikální změna je neklamným projevem toho, že jsme ospravedlněni.

Aplikace

Jakou zkušenost máš s „novým stvořením“? Je to podle tebe jednorázová záležitost, nebo spíše každodenní proces?

Závěrečné poznámky (Ga 6,15–18)

¹⁵Neboť nezáleží na obřezanosti ani neobřezanosti, nýbrž jen na novém stvoření. ¹⁶A všem, kdo se budou řídit tímto pravidlem, Izraeli Božímu, pokoj a slitování. ¹⁷Ať už mi nikdo nepůsobí těžkosti, vždyť já nosím na svém těle jizvy Ježíšovy. ¹⁸Milost našeho Pána Ježíše Krista buď s vámi, bratří. Amen. (Ga 6,15–18)

Osobní studium

Přečti si text Ga 6,15–18. Pavel vyslovuje své požehnání těm, kteří se budou řídit „tímto pravidlem“ (verš 16). O jakém pravidle tu Pavel mluví?

Slovo přeložené jako „pravidlo“ (řecky *kanón*) doslova odkazuje na rovnou hůl nebo tyč, kterou používali zedníci nebo tesaři na měření. Časem se tímto slovem v přeneseném významu začala označovat pravidla, limity nebo normy, podle kterých člověk něco hodnotí. Například když lidé mluví o novozákonním „kánonu“, myslí tím 27 knih Nového zákona, které se považují za autoritativní pro určování víry a praxe církve. Pokud učení „nevyhovuje“ tomu, co je v těchto knihách, nepřijímáme ho.

Přečti si texty Ga 6,14–17; 2K 4,10 a 11,23–29. Co jsou „znaky“ nebo „jizvy“ Pána Ježíše, které Pavel nosí na svém těle?

Slovo „znak“ (ČSP) nebo „jizva“ pochází z řeckého slova *stigmata*, ze kterého je odvozeno i naše slovo „stigma“. Pavel zde myslí na běžnou praxi vypalování znaků pána na tělo otroků, které byly formou identifikace, nebo na zvyk některých tajemných náboženství, kde se stoupenec označil znakem věrnosti. V každém případě „znakem (jizvou) Pána Ježíše Pavel nepochybně myslí jizvy, které na jeho těle zůstaly po pronásledování a těžkostech, jimž byl vystaven pro svou víru v Krista (2K 4,10; 11,24–27). Jeho odpůrci nyní trvají na tom, aby přesvědčil pohany, kteří se obrátili, aby přijali obrízku na znamení svého podřízení se judaizmu. Ale Pavel má znaky (jizvy), které ukazují, čím otrokem se stal. Nezná žádnou jinou věrnost než věrnost Kristu... Jizvy, které Pavlovi způsobili jeho nepřátelé během služby jeho Pánu, výmluvně svědčily o jeho odevzdání se Kristu.“ (6BC 989)

Aplikace

Nosíš i ty pro víru v Ježíše Krista na sobě nějaké „znaky“ (jizvy) – ať už tělesné, nebo nějaké jiné? Ve kterých oblastech svého života jsi pro víru trpěl nebo trpíš? Znáš ve svém okolí někoho, kdo takto trpí? Jak mu můžeš být povzbuzením?

Podněty k zamyšlení

„Golgotský kříž vyzývá a nakonec porazí každou pozemskou i pekelnou moc. Veškerá moc je v něm soustředěna a z něj vychází. Na kříži se Kristus vzdal svého života pro lidské pokolení. Tato oběť byla přinesena, aby člověk opět získal původní dokonalost. Ba co víc, aby u něj došlo k úplné změně charakteru a stal se vítězem.

Ti, kteří v Kristově síle porazí toho velkého nepřítele Boha a člověka, dostanou v nebi vyšší postavení než andělé, kteří nikdy nepadli. Kristus prohlásil: „Když budu povýšen ze země, potáhnu všechny k sobě“. Kříž, i když nenajde v srdci příznivou odezvu, působí mocným vlivem. Z generace na generaci byla aktuální pravda zjevená jako přítomná pravda. Kristus na kříži byl tím, v kom se setkaly pravda a milost – a spravedlnost a mír se políbily. To je to, co má pohnout tímto světem (MS 56,1899).“ (6BC 1113)

Otázky k rozhovoru

1. *Jaký význam má podle vás to, že Pavel začíná i končí svůj dopis zmínkou o Boží milosti? Porovnejte Ga 1,3 a 6,18.*
2. *Jaký vztah by měli mít dnes křesťané k světu v souvislosti s Pavlovým výrokem o tom, že „je ukřižován světu“ (6,14)? Jaký postoj by měli zaujmout k otázce životního prostředí, rasizmu, potratů atd., pokud zemřeli světu?*
3. *Jak člověk zjistí, zda prožívá zkušenost „nového stvoření“, o níž Pavel píše?*
4. *Jak byste na základě našeho společného studia Listu Galatským vyjádřili Pavlův názor na následující témata: zákon, skutky zákona, ospravedlnění vírou, stará a nová smlouva, Kristovo dílo a podstata křesťanského života?*

Shrnutí

Pravé náboženství se nezakládá na vnějším chování, ale na stavu našeho srdce. Když se srdce podřídí Bohu a člověk poroste ve víře, jeho život bude stále více odrážet Kristův charakter. Srdce musí být ovládnuto Kristem; vše ostatní pak bude přirozeně následovat.

Použité zkratky

Biblické překlady

Standardně je v lekcích Průvodce studiem Bible používán Český ekumenický překlad. Pokud je použit jiný překlad, je u odkazu verše uvedena jedna z následujících zkratk:

B21 Bible, překlad 21. století

ČSP Český studijní překlad

BK Bible kralická

SNC Slovo na cestu

Díla Ellen Whiteové

U českých překladů knih Ellen Whiteové je uváděno nejnovější vydání z nakladatelství Advent-Orion.

Zkratka	Anglický název
AA	The Act of the Apostles
DA	Desire of Ages
FW	Faith and Works
GC	The Great Controversy
LP	Sketches From the Life of Paul
MS	Ellen G. White Manuskript
PK	Prophets and Kings
PP	Patriarchs and Prophets
SM	Selected Messages
ST	Signs of the Times

Zkratka	Český název
NUD	Na úsvitu dějin
PNL	Poslové naděje a lásky
TV	Touha věků
VDV	Velké drama věků
VS	Víra a skutky

Další materiály

Zkratka	Anglický název
BC	The SDA Bible Commentary

Sbírky v 3. čtvrtletí 2017

Církev adventistů sedmého dne financuje většinu svých projektů z vlastních zdrojů prostřednictvím různých sbírek, které mají určitý systém. Každou sobotu proběhnou v našich shromážděních sbírky dvě. Jedna je určena na provoz místního sboru a druhá na podporu různých celosvětových misijních projektů.

Plán tematických sobot, týdnů a sbírek v roce 2017 obsahuje témata jednotlivých sobot, která lze využít při plánování bohoslužeb v tomto roce. Každou sobotu, většinou v rámci sobotní školy, máme sbírku pro potřeby celosvětové misie a některé soboty mají pro danou sbírku speciální určení. Sbírkou každé 13. soboty ve čtvrtletí jsou určeny pro podporu misijních projektů v určité vybrané části světa.

Všechny vybrané dary jsou vždy odeslány prostřednictvím Interevropské divize pro potřeby naší celosvětové církve. Výjimkou je sbírka na stavební projekty, která zůstává vždy pro potřeby příslušného sdružení, a sbírka pro Adru, ze které je 50% určeno pro potřeby Adry v dané unii.

Určitou nezanedbatelnou část prostředků vybraných v misijních sbírkách dostáváme z Interevropské divize zpět jako podporu některých misijních projektů v naší unii.

Všem dárcům bych chtěl poděkovat za jejich ochotu podporovat práci církve nejen v naší zemi, ale i v prostoru světa kolem nás.

Marek Škrla, hospodář Česko-Slovenské unie

Informace pro pokladníky sborů – misijní sbírky jsou odeslány na účet příslušného sdružení a sbírky se zvláštním určením mají uvedenu první část variabilního symbolu ve sloupci VS, druhá část variabilního symbolu je číslo sboru.

Plán tematických sobot, týdnů a sbírek v roce 2017			
Termín	Téma soboty	Sbírka	VS
	Červenec		
1. 7.	Den modlitby a půstu		
8. 7.			
15. 7.	Den evangelizace prostřednictvím médií		
22. 7.	Sobota dětí		
29. 7.			
	Srpen		
5. 8.	Den evangelizace prostřednictvím projektů Globální misie		
12. 8.	Den zakládání sborů		
19. 8.	Den vzdělávání		
26. 8.	Den prevence zneužívání a domácího násilí		
	Září		
2. 9.	Sbírka na stavební projekty sdružení	Stavební sbírka	36
9. 9.	Týden rodinné soudržnosti (3.–9. 9)		
16. 9.	Den Klubu Pathfinder		
23. 9.			
30. 9.	Sbírka 13. soboty pro Jihoasijskou divizi	Sbírka 13. soboty	13